

Utlåtande 2004:123 RIV (Dnr 322-3753/2003, 322-1628/2004)

Ny skolplan för Stockholms stad

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. "Skolplan för Stockholms stad" godkänns enligt bilaga 2 och därmed upphör nuvarande skolplan för Stockholms stads skolor att gälla.
2. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att följa upp och utvärdera genomförandet av skolplanen genom inspektörsverksamhet och stadens kvalitetsredovisning.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

På kommunfullmäktiges uppdrag har ett förslag till ny skolplan för Stockholms stad utarbetats. Förslaget innehåller inriktningsmål för tre utvecklingsområden för stadens skolor, lärande och kunskap, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande. Som stöd till de tre utvecklingsområdena lyfter planen fram tre strategier: samverkan, ledarskap samt uppföljning, utvärdering och utveckling.

Under vintern sändes ett diskussionsunderlag som förvaltningsremiss, *bilaga 3 och 4*, ut till samtliga stadsdelar, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen samt ett antal andra intressenter där dessa fick lämna synpunkter på vad som ansågs borde ingå i den nya skolplanen. Utifrån dessa synpunkter har ett förslag till ny skolplan tagits fram av skol- och kulturroteln, som under april - juni remitterats till samtliga stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden, kulturnämnden och stadsledningskontoret samt ett antal andra intressenter. De synpunkter som framkom i denna remissomgång har

beaktats i den nya skolplanen för Stockholms stad som redovisas i detta ärende.

Remisser

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden, kulturnämnden samt stadsledningskontoret under perioden april – juni 2004. Ett diskussionsunderlag inför framtagande av förslag till ny skolplan remitterades till samtliga stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden och kulturnämnden i november 2003.

Därutöver har ett antal andra berörda instanser givits möjlighet att lämna synpunkter:

- Föräldraalliansen (FISS)
- Lärarförbundet
- Lärarnas Riksförbund
- Elevorganisationen
- Sveriges elevråd SVEA
- Barnverket
- Kommunalarbetsförbundet

Därutöver har kommunstyrelsens handikappråd inkommit med synpunkter.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till ny skolplan och de tre områdena som lyfts fram i denna, lärande och kunskap, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget. Nämnden vill dessutom poängtera elever i särskolans speciella förutsättningar.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget men påpekar behovet av uppföljning.

Hägerstens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget och anser att skolplanen är i linje med Lpo 94, och visar på viktiga områden för Stockholms skolor.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att förslaget till ny skolplan är otydligt och att behov av en skolplan för staden inte finns.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget och anser att det kommunicerar bra med övriga styrdokument.

Kista stadsdelsnämnd stödjer förslaget till ny skolplan och anser att förslaget harmoniserar med läroplanen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till ny skolplan och anser att det är positivt att kunskapsinhämtning, elevhälsa och

inflytande utgör tre prioriterade områden, men vill dock komplettera med synen på stress, behov av uppföljningssystem och behovet av IT.

Liljeholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget och vill dessutom lyfta fram utvärderingsmetoden kollegiegranskning som ett positivt exempel på extern revision.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till ny skolplan och anser att de tre prioriterade områdena: kunskap och lärande, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande är tre viktiga målområden.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att förslaget till ny skolplan är formulerat på ett tydligt och lättfattligt sätt. Nämnden ser också positivt på att skolplanen poängterar att skolan är en målstyrd verksamhet där de nationella målen ska vara i fokus.

Rinkeby stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget och är positiv till att språkutveckling och matematik prioriteras i den nya skolplanen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till ny skolplan och anser att förslaget är föredömligt kortfattat och beskriver de viktigaste frågeställningarna.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till ny skolplan.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget och vill lyfta fram den helhetssyn på eleven och dess lärande som präglar förslaget.

Vantörs stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till ny skolplan som är föredömligt kortfattat och belyser de viktigaste frågeställningarna för stadsdelens grundskolor.

Älvsjö stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget men vill påpeka behovet av samarbetet mellan skola och individ och familjeomsorg när det gäller elevers hälsa.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget och anser att förslaget är skrivet på ett klart och koncist sätt. Skolplanen anger tydliga inriktningsmål, vilket underlättar skolornas arbete.

Utbildningsnämnden lämnar förslaget utan eget ställningstagande.

Kulturnämnden ställer sig positiv till förslaget och vill betona kulturens vikt för kunskapsutveckling.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till förslaget till ny skolplan. Planen är kortfattad och den fokusering på ett fåtal utvecklingsområden gör planen konkret och till ett verktyg för skolorna i deras förbättrings- och utvecklingsarbete anser stadsledningskontoret.

Synpunkter har även inkommit från Föräldraalliansen (FISS) och Barnverket i en gemensam skrivelse samt Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet, Kommunal och Sveriges elevråd (SVEA).

Mina synpunkter

Stockholm är en segregerad stad, där förutsättningarna för barn och unga skiljer sig stort mellan olika områden i staden. Nationell statistik visar i snitt på relativt goda skolresultat för stadens skolor men de stora skillnaderna återfinns mellan skolor i resursstarka områden i jämförelse med de resurssvaga delarna av staden. Enligt min mening är skolans viktigaste roll att ge eleverna de förmågor och kunskaper som de behöver för sitt livslånga lärande. Satsningar på utveckling av de språkliga och matematiska förmågorna som redskap för inläring är därför centrala. Dessa redskap är nödvändiga för varje elev att tillägna sig för att nå skolframgång och för stadens skolor att arbeta med för att bryta den segregation som har ökat väsentligt under de senaste åren. En ny skolplan presenteras i och med detta ärende. Enligt lag ska varje kommun anta en skolplan för sin skolverksamhet. Den ska utgå från de nationella målen för skolan och särskilt lyfta fram områden som är av särskild betydelse för att utveckla skolverksamheten i Stockholms stad. Skolplanen ska därmed förtydliga stadens roll i förhållande till den nationella styrningen av skolan.

Stockholms skolor ska vara målstyrda och styrning sker genom skolplan och den årliga kvalitetsredovisningen. Jag menar att skolplanen som självständigt beslutsdokument på sikt ska avvecklas. De beslut som krävs för skolverksamheten på kommunal nivå bör ingå i det reguljära styrsystemet och därmed ingå i stadens budget. Det innebär en tydligare koppling mellan verksamhetsutveckling och ekonomiska förutsättningar. Det ger också möjlighet till revidering årligen om behov av detta uppstår. Jag ser det också som nödvändigt att en större medvetenhet måste skapas om relationen mellan insatta resurser, produktion och kvalitet/resultat.

Den skolplan som nu presenteras står för en modern skola, som utgår ifrån de nationella styrdokument. Det handlar om att genomföra den målstyrda skolan, där vi på politisk nivå ska fatta beslut om inriktning och överlåta till verksamheterna att bestämma hur de ska nå de uppsatta målen. En del remissinstanser önskar tydligare styrning hur arbetet i skolan ska ske. Jag anser dock att det är viktigt att hålla fast vid principen om målstyrning av skolverksamheten i staden och att det inte ligger inom politikernas befogenheter och kompetens att reglera metodfrågor. I en stor stad som Stockholm är förutsättningarna så olika att utrymme måste ges för skolorna att

arna så olika att utrymme måste ges för skolorna att lösa sitt uppdrag utifrån lokala behov. Det handlar också om att se elever som kompetenta individer, som vill utvecklas och ta ansvar för sitt lärande.

Skolplanen för Stockholms stad lyfter fram tre prioriterade områden, lärande och kunskap med fokus på språkutveckling och matematik, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande. Ett flertal utredningar, revisionsrapporter och inspektörsrapporter visar att det är inom dessa områden som staden behöver utveckla sin verksamhet.

Jag menar att kraftfulla satsningar måste till när det gäller elevers språkutveckling. Språket är nyckeln till skolframgång inom alla ämnen. Utan ett rikt språk begränsas elevers möjligheter att delta i det demokratiska samhället, kommunicera och förstå kunskaper på en hög abstraktionsnivå. Dessa möjligheter är vi skyldiga att ge våra barn och unga inför kommande vuxenliv. Många barn har annat modersmål än svenska i stadens skolor. Jag anser att ett förändrat synsätt på modersmålet måste till. Det är en tillgång med en flerspråkig och mångkulturell skola. Det är via sitt modersmål som de kan nå verklig skolframgång.

Utvecklingen av den matematiska förmågan är också ett prioriterat område inom kunskap och lärande. Det har visat sig att många elever tappat lusten för ämnet under mellanstadieåldern. Hur skolan hanterar lusten att lära och utvecklar ämnet matematik från att endast omfatta talövningar till utvecklingen av det matematiska tänkandet och den matematiska förmågan blir avgörande för våra elevers syn på nyttan av matematiska kunskaper.

Flera rapporter har under de senaste åren lyft fram barns och ungas försämrade hälsa. Det förebyggande arbetet blir därför än viktigare. Det prioriterade området elevhälsa innefattar alla elever i skolverksamheterna och ska framförallt inriktas på förebyggande arbete, där alla medarbetare i skolan har ett ansvar för att skapa en god arbetsmiljö.

Jag anser att den förra majoriteten var alltför reaktiv. Ett exempel på detta är frånvarorapporteringen i betygen. Flera rapporter visar på att skolk är symtom på ohälsa och insatser måste direkt sättas in när problemet uppstår. Att tro att lösningen är att skriva in det i betygen anser jag visar på en förlegad skolsyn som går tillbaka till 50-talets skola där kontroll, hot och straff var lösningen.

Skolverket har genomfört en granskning av Stockholms rapportering av frånvaro i betygen. Skolverkets bedömning är att detta strider mot gymnasieförordningen om vad som ska ingå i slutbetyget. Betyget ska innehålla de betyg eleven fått i olika kurser på den valda studievägen. Detta innebär att betyget ska återspegla elevens kunskaper och förmågor och inte elevens beteende. Med anledning av detta ska rapportering av frånvaro tas bort

ende. Med anledning av detta ska rapportering av frånvaro tas bort från betygen.

Jag anser att vi måste respektera barn och unga som kompetenta individer, som vill ta ansvar och som vill utvecklas. Ett förtroende måste skapas mellan barn och unga och oss vuxna. Det är en av utgångspunkterna för den moderna skolan.

Detta gör att vi kommer till det tredje prioriterade området, elev- och föräldrainflytande. Den moderna skolan ser samarbetet och delaktigheten som en utgångspunkt för att nå framgång. Skolinspektörernas rapporter är dock tydliga med att skolorna inte har kommit tillräckligt långt när det gäller att ge elever och föräldrar inflytande och då framförallt när det gäller elevernas lärande. Elevråd och klassråd fungerar ofta väl, men en utveckling behöver ske för att hitta andra former för delaktighet i klassrummet. Jag anser att med de olika förutsättningar som skolorna har, måste kreativiteten vara stor för att hitta former utifrån de lokala behoven.

För att nå dessa mål och skapa en bra skola krävs kompetenta ledare och detta gäller både rektorer och lärare. Utveckling av ledarskapet är nödvändigt för att klara att forma framtidens skola.

Skolan måste vara en del i omvärlden och ta ett stort samhällsansvar. Detta innebär att skolan måste utveckla samverkansformer med olika professioner inom skolan, inom staden, inom andra myndigheter och med näringslivet.

En bra skola förutsätter att det finns uppföljning och utvärdering för all verksamhet och att det utifrån det pågår ett systematiskt utvecklingsarbete såväl lokalt som centralt. Det är viktigt att inte uppföljningsarbetet blir alltför administrativt betungande. Det gäller därför att klargöra vilken uppföljning som ska ske på vilken nivå. Skolverksamheten följs upp på nationell nivå, kommunnivå, stadsdelsnivå och enhetsnivå. En mängd uppgifter samlas in, men dessa leder sällan till analys och strategiska beslut för skolverksamheten i stort. Fokus har också varit på att endast jämföra inom stadens gränser och vi har avstått från att se hur stadens skolverksamheter förhåller sig till andra kommuners resultat, både vad gäller betyg, kostnader och produktion. Detta anser jag måste utvecklas, men det kräver både en rensning av de uppgifter vi samlar in, förändring av nyckeltal och förändring av verktyg för resultatuppföljning. När det gäller strukturering av uppgifter som samlas in pågår en utredning inom staden som kommer att presenteras under hösten. När det gäller verktyg för resultatuppföljning ska fokus på kommunledningsnivå vara de nationella proven och de resultat som skolverket redovisar. Därför anser jag att Stockholmsproven avvecklas. Om skolorna behöver en tidigare uppfattning av elevernas kunskapsutveckling kan med fördel skolverkets diagnostiska material användas. Jag anser dock att staden ska fortsätta att

al användas. Jag anser dock att staden ska fortsätta att utveckla LUS (läsutvecklingsschema) och liknande verktyg för andra ämnen som stöd för skolornas pedagogiska arbete och bedömning av elevernas kunskapsutveckling.

Kvalitetsredovisningen måste få en tydligare roll i stadens styrning och ska redovisas till kommunfullmäktige varje år som grund för strategiska beslut. Jag anser också att de 19 nämnder som är ansvariga för skolverksamhet i staden årligen ska, med kvalitetsredovisningen som grund, diskutera, bedöma och prioritera åtgärder inom sin skolverksamhet. Kvalitetsredovisningen bör delas upp i en statlig och en kommunal del. Vad som ska redovisas ska beslutas på politisk nivå.

Uppföljning, analys och utvärdering leder till behov av utvecklingsinsatser. Inom kompetensfondens ram görs flera stora satsningar på personal inom skolverksamheten. En fortsatt utveckling bör också ske av bedömaröverensstämmelse och av olika verktyg för att följa elevernas kunskapsutveckling. Skolverket framför kritik mot att skolorna framförallt använder prov som verktyg för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och anser att detta tar för stor tid från själva kunskapsutvecklingen. Det begränsar en rättvis bedömning av eleverna, eftersom prov inte passar alla elever. Detta område blir därför extra viktigt att utveckla genom att hitta metoder som ger ett bredare perspektiv på kunskapsutvecklingen och som ger alla elever en rättvis bedömning. Jag anser också att ett utvecklingsarbete är nödvändigt för en ständig utveckling av skolans verksamhet. Utan ett sådant hotas verksamheten i skolan att stagnera.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* (m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. den skolplan som antogs av fullmäktige år 2000 ska fortsätta att gälla, samt
3. därutöver anför följande.

Skolplanen ska vara styrande och vägledande för de professionella aktörerna i skolan. Även kommunen ska kontinuerligt följa upp och utvärdera planen. Detta ställer höga krav på att skolplanen är formulerad på ett tydligt sätt, och att den är uppföljnings- och utvärderingsbar. Tyvärr är de föreslagna inriktningsmålen svåra att tyda och tolka. Hela den föreslagna skolplanen är diffus och brister i konkretion.

Den föreslagna skolplanen saknar dessutom det tydliga fokus på kunskaper och utvärdering av kunskaper som den nu gällande skolplanen har. Framförallt avvecklas nu de mycket uppskattade särskilda stockholmsprov i svenska, matematik och engelska som den förra majoriteten införde. Det är ett tydligt exempel på hur socialdemokraterna är räds utvärdering och tydliga mål och krav för elever, lärare och skolläda att arbeta mot. Dessutom försvinner ett användbart verktyg för bättre bedömaröverensstämmelse och en viktig möjlighet till att tidigt upptäcka elever som har problem med att nå kunskapsmålen i skolan.

Även skrivelserna om läraryrkets status, valfrihet och ordning och reda i skolan har försvunnit. Förslaget till skolplan anger inte heller att skolans arbete både ska förmedla och förankras i en tydlig värdegrund. Dessutom avskaffar socialdemokraterna frånvaroredovisningen på gymnasiebetygen. Risken är stor att den redan alltför höga frånvaron i gymnasieskolan kommer att öka ytterligare.

Allt detta är ett utslag av den olyckliga återgång till en traditionell och dessvärre genom åren mycket misslyckad socialdemokratisk skolpolitik. De stora förlorarna är de elever som har allra svårast att klara målen i skolan. Den nya skolplanen bör därför inte antas av kommunstyrelsen. I stället ska den skolplan som antogs av fullmäktige år 2000 fortsätta att gälla.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. "Skolplan för Stockholms stad" godkänns enligt bilaga 2 och därmed upphör nuvarande skolplan för Stockholms stads skolor att gälla.
2. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att följa upp och utvärdera genomförandet av skolplanen genom inspektörsverksamhet och stadens kvalitetsredovisning.

Stockholm den 8 september 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

På kommunfullmäktiges uppdrag har ett förslag till ny skolplan för Stockholms stad utarbetats. Förslaget innehåller inriktningsmål för tre utvecklingsområden för stadens skolor, lärande och kunskap, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande. Som stöd till de tre utvecklingsområdena lyfter planen fram tre strategier; samverkan, ledarskap samt uppföljning, utvärdering och utveckling.

Under vintern sändes ett diskussionsunderlag som förvaltningsremiss, bilaga 3 och 4, ut till samtliga stadsdelar, utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen samt ett antal andra intressenter där dessa fick lämna synpunkter på vad som ansågs borde ingå i den nya skolplanen.

Utifrån dessa synpunkter har ett förslag till ny skolplan tagits fram av skol- och kulturroteln, som under april - juni remitterats till samtliga stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden, kulturnämnden och stadsledningskontoret samt ett antal andra intressenter. De synpunkter som framkom i remissomgången har beaktats i framtagandet av den nya skolplanen för Stockholms stad.

REMISSER

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder, kulturnämnden, utbildningsnämnden samt stadsledningskontoret.

Därutöver har ett antal andra berörda instanser givits möjlighet att lämna synpunkter:

- Lärarförbundet
- Lärarnas Riksförbund
- Kommunalarbetsförbundet
- SACO
- Skolledarna
- Elevorganisationen
- Sveriges elevråd SVEA
- Nätverket för nedskärningar
- Barnverket
- Föräldraalliansen (FISS)

Därutöver har kommunstyrelsens handikappråd inkommit med synpunkter.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 10 juni 2004 att ställa sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av *Jan Tigerström m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Kristin Svanberg m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Kerstin Rossipal* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skolplaneförslagets inriktning och innehåll stämmer i sina huvuddelar väl överens med redan befintliga styrdokument som skollag, läroplan och kursplaner. Vi anser därför att skolplanen med fördel bör hållas så kortfattad som möjligt men tydlig och välformulerad på ett sätt som dels gör den begriplig och tillgänglig för en bred läsekrets och dels utgör det tänkta stödet i skolpersonalens utvecklingsarbete.

När den inledande remissomgången genomfördes framkom synpunkter från föräldrar att det var svårt för den som inte är initierad och har den yrkesmässiga kunskapen och bakgrunden att kunna sätta sig in i och förstå alla frågeställningar och styrdokument kring skolans verksamhet.

I syfte att skolplanen ska kunna förankras väl bland föräldrar och elever bör vissa begrepp som kan vara svåra att tolka därför definieras och förklaras alternativt tas bort. Exempel på ett sådant begrepp är "elevens kulturella kapital" som förekommer i skolplaneförslagets inledning. Kulturbegreppet i sig är mångtydigt och betyder olika saker för olika människor.

I förslagets avslutande del om "Uppföljning, utvärdering och utveckling" kan det andra stycket framstå som oklart och krångligt för den oinvigde. Styckets sista mening lyder "Dialogen mellan nämnd och skola för att få en gemensam bild om verksamheten och dess behov bör utvecklas och formaliseras". Ur ett föräldraperspektiv kanske detta inte är den mest angelägna frågan.

En dialog som snarare behöver utvecklas och formaliseras är den mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna och som gäller utvärderings och -uppföljningsansvaret för grundskolan. Avsnittet kan eventuellt utelämnas från skolplanen då frågorna behandlas av SPO-utredningen som en komplikation i stadens organisation och berör stadens budgetarbete.

Vi saknar en skrivning om vikten av att det för stadens skolväsende genomförs övergripande och återkommande brukarundersökningar som utgår från skolplanens mål. När det nu för staden som helhet inte längre genomförs sådana undersökningar, faller detta ansvar på stadsdelsnämnderna. Att ta reda på föräldrars och elevers upplevelser av hur skolan fungerar är en mycket viktig del i uppföljningsansvaret och

velser av hur skolan fungerar är en mycket viktig del i uppföljningsansvaret och har stor betydelse för skolornas utvecklings- och förbättringsarbete.

I övrigt är det bra att skolplanen avslutningsvis framhåller skolans eget uppföljnings- och utvärderingsansvar i form av en kvalitetsredovisning som regleras enligt den särskilda förordningen, SFS 2001:649.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 15 juni 2004 att bifalla förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av *Göran Holmström* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Hans Larsson m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Anders Hellström m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Susanna Brolin* (v), *Lars-Åke Henriksson m fl* (s) och *Elin Låby* (mp), bilaga 1.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stödjer som helhet förslaget till ny skolplan för Stockholms stad och vill särskilt framhålla följande:

Medvetenheten i skolan om språkutvecklingens betydelse i alla ämnen är avgörande för att skapa möjligheter för elevers lärande och måluppfyllelse. Med anledning av detta anser förvaltningen att inriktningsmålet under rubriken "Språkutveckling" bör innehålla en skrivning om måluppfyllelse likt den i inriktningsmålet under "matematik".

Förvaltningen instämmer i att arbetet med språket hos elever med svenska som andraspråk inklusive modersmålsundervisningen i förhållande till ämnesundervisningen behöver utvecklas.

Förslaget lyfter fram att inom matematikområdet i skolan måste elevers lust och intresse och därmed måluppfyllelse öka. Förvaltningens samtliga skolor deltar genom kompetensfonden i olika matematikprojekt. I de diskussioner som förts med anledning av detta har framkommit att många elever tappat intresse för matematik vid 10-årsåldern. Många elever upplever att det är svårt att se kopplingen mellan teori och praktik. Undervisningen behöver förändras mot att vara både mer experimentell och praktisk. Matematikkunskap är viktigt för såväl vardagsliv och vardagsekonomi som

för grund till fortsatta studier. Med anledning av detta stöds att matematik föreslås vara ett prioriterat område i förslaget.

I förslaget beskrivs att elevhälsan är ett begrepp som handlar om hälsan hos alla elever med speciellt fokus på elever i behov av särskilt stöd. Förvaltningen ställer sig frågande till att i definitionen av begreppet elevhälsa infoga formuleringen om speciell fokusering på barn i behov av särskilt stöd. Elevhälsa gäller alla elever och handlar om samverkan utifrån en helhetssyn på grupp och individ. Därmed inte sagt att barn i behov av särskilt stöd är en grupp vars behov inte särskilt ska uppmärksammas. Under rubriken "kunskap och lärande" skulle barn i behov av särskilt stöd också kunna ha ett eget avsnitt då många barn inom denna grupp just behöver särskilt stöd för sitt lärande.

Utbildningsförvaltningens skolinspektörer redovisar att elevinflytande är bristfälligt i stadens skolor. Skolorna behöver utveckla mer elevaktiva arbetsformer där elevernas inflytande över sin arbetsmiljö och sitt lärande ökar. För att eleverna ska uppmuntras att ta eget ansvar i sitt lärande är det viktigt att eleverna också ges möjlighet att vara delaktiga i såväl lärsituationen som i skolans arbete som helhet. Med detta som bakgrund stödjer förvaltningen att elevinflytande föreslås bli ett prioriterat område. Under rubriken samverkan står att samverkan mellan skola och näringsliv behöver utvecklas. Den meningen behöver förtydligas och syftet beskrivas. I övrigt stödjer förvaltningen tanken om att skolan för att utvecklas ska samverka i olika former inom sitt eget och andras verksamhetsområde.

Förvaltningen anser det är positivt att förslaget lyfter fram rektors och lärares ledarskap. Rektors ledarskap och kompetens är alltid avgörande för hur skolan utvecklas. I rektors uppdrag ligger att vara chef och pedagogisk ledare för skolan. Det innebär bland annat att rektor ska starta utvecklings- och förändringsarbete enligt verksamhetens behov. Lärare behöver stöd i att hitta rätt förhållningssätt i de olika ledarskap som läraryrket i dag innehåller.

Uppföljning och utvärdering av skolans verksamhet är nödvändig för att styra utvecklingen åt rätt håll. I dag finns ett antal uppföljningssystem på olika nivåer exempelvis nationella prov, kvalitetsredovisningar och LUS. För att dessa utvärderingar ska bli ett verktyg för verksamheten behövs samordning mellan de olika nivåerna för att undvika ett administrativt dubbelarbete. Ett mått i verksamheten är betyg. För att dessa ska bidra till skolans utvärdering måste arbetet med betygsöverensstämmelse prioriteras.

Synpunkter från ledamöter i ungdomsrådet

De som lämnat synpunkter anser att förslaget till skolplan i stort är bra. Några saker framhålls särskilt, bland annat att det är viktigt att föra in mer praktiskt arbete i matematikundervisningen. De samtycker i att elever ska ha mer inflytande i skolan. Det ska vara en självklarhet att elevers åsikter betyder något och inte nonchaleras. Det framhålls också att samverkan mellan skolor är viktigt inte minst vad gäller betygsöverensstämmelse. Det vill säga att omdömena ska vara lika värda i olika skolor. Dels för att ge elever med för "hög" satta omdömen får problem när de börjar gymnasiet dels därför att konkurrensen om platserna till de olika gymnasierna annars

därför att konkurrensen om platserna till de olika gymnasierna annars upplevs som orättvis.

Farsta stadsdelsnämnd beslöt den 17 juni 2004 att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Cecilia Nordenfelt m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Thomas Backlund m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Bertil Fredriksson* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Gemensamma utvecklingsområden för lärande och utveckling.

Som sådana gemensamma utvecklingsområden, prioriterar planen:

- ? lärande och kunskap
- ? elevhälsa
- ? elev- och föräldrainflytande

Samtliga områden är viktiga för elevens situation och möjlighet att utveckla sina olika förmågor att ta till sig kunskap. Inom varje område sätts ett inriktningsmål upp. Förvaltningen delar i huvudsak skolplanens inriktning på arbetet i skolan och finner inriktningsmålen mycket viktiga. Inom avsnittet lärande och kunskap fokuserar planen på två delområden: språkutveckling och matematik.

Ett föränderligt samhälle ställer höga krav på en kommunikativ förmåga och att kunna behärska både det skrivna och talade språket. Språk är grunden för lärande och nyckeln till kunskapsutveckling och framgång.

Förvaltningen instämmer i planens tydliga prioritering av språkets betydelse men anser att skrivningen på denna punkt bör preciseras och bli tydligare. I planen anges t.ex. att:

”Uppföljning och dokumentation av elevernas språk- och läsutveckling är nödvändig för varje skolas arbete med att nå de nationella målen ...”

Vad avses med detta?

- Ska det mycket spridda och framgångsrika arbetet med läsutvecklingsschemat LUS fortsätta?

- Hur ska utvecklandet av ett mycket efterfrågat skrivutvecklingsschema gå vidare?
- Ska Stockholms gemensamma kravnivåer och kriterier fortsätta att användas?
- Vad ska ersätta Stockholmsprovet i svenska som en utgångspunkt för bedömaröverensstämmelse?

När det gäller matematikämnet uttrycks inriktningsmålet på följande sätt:

”Skolan ska utveckla former för matematikundervisningen som stärker elevernas matematiska tänkande och problemlösningssförmåga samt leder till en högre målluppfyllelse”.

Matematikämnet har uppmärksammats på nationell nivå, som svagt och mindre populärt ämne bland svenska elever. Därför välkomnar förvaltningen att planen som andra prioriterade ämne, lyfter fram just matematiken och betonar vikten av mer av konkret, praktisk undervisning, ämnesövergripande arbete och problemlösning.

Det är mycket viktigt att Stockholmsproven i matematik får vara kvar för att kunna göra en likvärdig bedömning av elevernas prestationer både i den enskilda skolan och mellan skolor.

Flera undersökningar på senare tid har visat att Stockholms elevernas hälsotillstånd försämrats både fysiskt och psykiskt. För mycket stillasittande, fetma och en ökad stress är vanliga orsaker. Skolplanen prioriterar frågan och har följande inriktningsmål:

”Skolan ska ha ett kontinuerligt hälsofrämjande arbete som bygger på att alla verksamma i skolan är delaktiga och tar ansvar”.

Förvaltningen ser det som positivt att frågan nu lyfts fram på ett sätt som tidigare inte varit lika påkallat.

Uppdraget att ge det garanterade stödet åt de elever, som är i behov av särskilt stöd, den hjälp de behöver för att kunna uppnå läroplanens mål, bör formuleras tydligare.

I avsnittet om elev- och föräldrainflytande, betonas nödvändigheten av att ”eleverna ges goda kunskaper om sina rättigheter samt att tydliga och förståeliga mål finns utarbetade och är kända för eleverna.”

Förvaltningen instämmer till fullo i denna skrivning men anser att en utveckling av hur vi ska förse eleverna med tydliga och förståeliga mål bör göras. (kommenteras nedan under Tre strategier)

Tre strategier

- ? Samverkan
- ? Ledarskap
- ? Uppföljning, utvärdering och utveckling

Under dessa tre områden utvecklas i skolplanen strategier. Alla tre områden har stor betydelse för skolans resultat och elevernas möjlighet att utveckla sina olika förmågor för att ta till sig kunskap och förstå sammanhang.

En mycket viktig formulering i avsnittet om samverkan lyder:

”Genomförandet av den målstyrda skolan förutsätter ett aktivt arbete med och en levande dialog om en likvärdig bedömning av elevernas prestationer både i den enskilda skolan och mellan skolor”.

För att ha en god bedömaröverensstämmelse av elevernas prestationer mellan skolorna, fordras gemensamma bedömningsinstrument. LUS är ett utmärkt sådant. Även Stockholmsproven med gemensamma kriterier och kravnivåer tjänade ett sådant syfte. Därför är förvaltningen kritisk till att dessa Stockholmsproven i svenska tas bort innan någon ersättning t.ex. ett skrivutvecklingsschema är utvecklat och förankrat på skolorna.

Förslaget till skolplan är enligt förvaltningens uppfattning allmänt hållt och därför också svårt att utvärdera.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslöt den 22 juni 2004 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Sven Lindberg m.fl.* (fp), till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Margareta Cederfelt m.fl.* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Anita Stenlund m.fl.* (kd) som lämnar förslaget utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Kenneth Nilsson m.fl.* (s), *Bengt Sundell m.fl.* (v) och *Ylva Wahlström* (mp), bilaga 1.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skolplanen är i linje med läroplanen, Lpo 94, och lyfter fram viktiga områden för Stockholm skolor – lärande och kunskap, med betoning på språkutveckling och matematik, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande. Skolplanen betonar att de prioriterade områdena är delar av en helhet med syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling, självkänsla och tilltro till den egna förmågan så att de kan påverka sina studier och göra medvetna val för framtiden.

Flera av de synpunkter som framfördes från Hägerstens skolor i den första remissomgången har fått genomslag i skolplanen. Till exempel betoningen på problemlösningsförmåga inom matematik samt framlyftandet av samverkan som en strategi för att nå de prioriterade målen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslöt den 15 juni 2004 att överlämna och återopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Michael Wiklund m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Ingela Gille Rausén m fl* (fp) till förmån till eget förslag till beslut att nämnden skulle överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt förvaltningens uppfattning utgör förslaget inte någon plan i egentlig mening. Det finns inga konkreta angivelser över hur kommunens skolväsende ska gestaltas och utvecklas. Det framgår inte vilka åtgärder kommunen avser vidta för att uppnå de nationella målen.

Det mesta av innehållet är truismer eller finns redan formulerat i de statliga styrdokumenterna, om än i annan form. Bland annat beskrivs skolans uppdrag på ett annat sätt än i läroplanen, vilket skapar osäkerhet om betydelsen avses vara densamma eller annan.

En skolplan av denna typ är inte ett stöd för verksamheten att uppnå läro- och kursplanemålen, och kan t.o.m. bidra till ökad förvirring kring desamma. Detta trots att skolplanen själv betonar vikten av att skolans mål och uppdrag är kända av alla.

En skolplan bör klargöra organisation, resurser och ansvarsfördelning. I annat fall blir det svårt att avgöra om uppsatta mål är i proportion med tillgängliga resurser och hur en likvärdig skola ska uppnås.

Strävan efter ökad integrering av modersmåls- och ämnesundervisningen tillstyrker förvaltningen, men det är oklart hur detta ska gå till och var ansvaret ligger. Det är också viktigt att beakta att detta av resursskäl kan medföra ökning av språkhomogena grupper som kan motverka integration av språkkulturer.

Förslagets strävan att alla elever ska ta del av stadens rika kulturutbud har väckt frågan vilket utbud som avses, det offentliga eller marknadens. Avgifterna för kulturaktiviteter är ofta betydande och medför motsvarande inskränkningar på övriga läromedel eller antalet anställningar i skolan. I en pressad ekonomi ifrågasätts varifrån resurserna ska tas.

Enligt förvaltningens uppfattning är behovet av kulturaktiviteter starkt kopplat till elevernas olika uppväxtmiljöer och därmed till undervisningens innehåll. Detta bör

därför bedömas vid respektive klass/grupp, vilket inte kan styras på ett meningsfullt sätt i skolplanen.

Det är viktigt att uttryck som ”öppenhet och respekt för den enskilde eleven” inte kommer uttolkas som kravlöshet från skolans sida, och att elevernas rättigheter inte betonas ensidigt. En ”rolig skola” kan i elevperspektiv uppfattas som något som är underhållande och inte kräver arbete. Skolans värdegrund är tillräckligt väl formulerad i läroplanen, och behöver inte kompletteras i en skolplan.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutade den 22 juni 2004 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av *Bengt Carlsson m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Fredrik Lundin m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Patrik Holmberg* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skolplanen täcker in viktiga områden, varav flera redan varit i fokus inom Barn och ungdom i Katarina-Sofia på senare år. Skolplanen tar upp att undervisningen bättre ska anpassas till elevernas olika lärtilar vilket ligger i linje med skolutvecklingen i stadsdelsområdet. Avsnittet om elevhälsa är mycket angeläget mot bakgrund av aktuell forskning, som signalerar ökad psykisk och fysisk ohälsa hos barn och ungdomar. Detta behandlade förvaltningen i en analys av insatser och resurser till barn med behov av särskilt stöd som nämnden tagit del av i maj 2004. Möjligen torde avsnittet om elevhälsa i skolplanen kunna utvecklas till att även omfatta de sex kvalitetsområden som berörs i utbildningsförvaltningens ”Strategi för elevhälsa i Stockholms stad” för att undvika ytterligare ett styrdokument. De sex områdena i strategin handlar om; hälsofrämjande insatser, arbetsmiljö, elever i behov av särskilt stöd, samverkan, kompetensutveckling och elevhälsans yrkesgrupper.

I skolplanens avsnitt om elev- och föräldrainflytande står det att eleverna måste ha kunskap om sina rättigheter och mål för att få ökat inflytande. Delaktighet och inflytande bygger på att *alla* parter känner till sina roller – rättigheter och skyldigheter - och tar sitt ansvar för att skapa en god och öppen dialog och ett gott arbetsklimate i skolan.

Vid första remissomgången framförde förvaltningen att nuvarande styrdokument – läroplaner, kursplaner, allmänna råd för fritidshem, FN:s barnkonvention, kommunfullmäktiges budget, stadsdelsnämndernas verksamhetsplan/skolornas egna åtaganden kopplat till verksamhetsplanen – räcker som styrdokument.

I kommunfullmäktiges budget anges prioriterade områden och de ekonomiska resurser som står till förfogande. De prioriterade områdena i budgeten överensstämmer helt med de områden som prioriteras i den föreslagna skolplanen. Enligt förvaltningens mening är det en fördel att ha mål och resurser i ett och samma dokument. Mot bakgrund av det anser förvaltningen att det inte finns behov av en skolplan i Stockholm.

Om kommunfullmäktiges beslut ändå blir att Stockholm ska ha en skolplan, så anser förvaltningen att kommunstyrelsens förslag till skolplan överensstämmer väl med läroplanen, intentionerna i budgeten och stadsdelsnämndens mål och åtaganden. Såväl språkutveckling som matematik är redan prioriterade utvecklingsområden vid stadsdelsområdets förskolor och skolor. Likaså frågor om elev- och föräldrainflytande, ökad samverkan samt vikten av kulturinslag i verksamheterna.

Det professionella överlämnandet mellan förskola/skola och vid byte av skolor är ett förbättringsområde med hög prioritet vid förvaltningen. Arbetsgrupper med chefer och personal från förskola och skola har tillsatts för att arbeta aktivt med detta för närvarande.

Kista stadsdelsnämnd beslöt den 15 juni 2004 att tillstyrka förslaget till ny skolplan för Stockholms stad.

Reservation anfördes av *Birgitta Wahlman m.fl. (m)*, *Lotta Gravenius m.fl. (fp)* och *Carina Andersdotter-Sommar m.fl. (kd)* till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Lotta Gravenius m.fl. (fp)*, bilaga 1.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

De synpunkter som lämnats med anledning av förslaget till ny skolplan för Stockholms stad är övervägande positiva. Förvaltningen konstaterar att förslaget harmoniserar med läroplanen och att det är fullt rimligt att stödja intentionerna i förslaget till ny skolplan för Stockholm stad.

Under diskussionen i det centrala föräldrarådet framkom en tydlig oro inför ett alltför okritiskt och okontrollerat användande av Internet som fakta och kunskapsbank. Några citat får tjäna som exempel på detta;

”Se upp med för mycket IT och för lite böcker, klipp och klistra ger ingen faktakunskap.”, ”Informationen från nätet kollas inte alltid, ofta är det felaktigheter.”, ”Ibland är kunskaperna lite väl fragmentariska.”, ”Nätet är inte en bra pedagogisk miljö, man måste se upp med vad barnen lär sig.” ”Ibland ges för vida uppgifter, eleven behöver få precisera och formulera vad det är man söker och vill veta.”. Slutligen citeras från centrala föräldrarådet följande; ”Skolplanen ska lyfta fram särskilda mål, t.ex. kultur, estetik och matte.”, ”Skolplanen är insiktsfull, ej för omfattande.” ”Bra betoning av fantasi.”.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 15 juni 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Mats G Nilsson m fl* (m) och *Birgitta Borg* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Didar Samaletdin m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tycker i stort att förslaget till skolplan är bra. De prioriterade utvecklingsområdena är viktiga och utgör tillsammans en förutsättning för elevens kunskapsutveckling. De är öppett formulerade vilket ger utrymme för skolornas individuella utveckling. Det ger en god grund för en individuellt anpassad undervisning.

Gemensamma utvecklingsområdena lärande och utveckling

Det är bra att språkutveckling och matematik prioriteras. Grunden för all kunskapsinhämtning är god läsförmåga och språkutveckling. Det är också positivt att en utveckling av matematiken sker så att den blir mer praktiskt inriktad. Ett mer ämnesövergripande arbetssätt kan visa nyttan av matematiken i vardagen.

Det är positivt att elevhälsan lyfts fram och bland annat betonar utevistelse, god kosthållning och fysisk aktivitet. I det snabba tempo som kännetecknar dagens samhälle, och därmed också skolan, är elevernas fysiska hälsa av stor vikt. Förvaltningen saknar dock någon skrivning om barns allt för höga stressnivå. Flera undersökningar har under en tid pekat på den stress barn utsätts för, inte minst inom skolan. Det bör därför tas upp som ett prioriterat område inom elevhälsan.

Elevinflytandet är en viktig del i den målstyrda skolan. Varje elev måste känna att de utifrån sin egen utgångspunkt och ålder har ett verkligt inflytande över sin utbildningssituation. För att det ska realiseras krävs ett målmedvetet arbete av alla som verkar inom skolan. Det är därför bra att elevinflytandet formuleras som ett prioriterat

kar inom skolan. Det är därför bra att elevinflytandet formuleras som ett prioriterat inriktningsmål.

Tre strategier

Samverkan mellan olika skolformer och skolår kan verka självklar men måste ändå utvecklas. Inte minst när det gäller bedömdiskussioner lärare och skolor emellan vilka är nödvändiga i en målstyrd skola. Lika viktig är samverkan med samhället utanför skolan där ett byte av erfarenheter med lokala företag och andra offentliga verksamheter kan medverka till en positiv utveckling.

Rektor har en avgörande roll för en skolas utveckling och det är bra att det betonas i skolplanen. Det är också positivt att lärarens ledarskap lyfts fram. Ett väl fungerande arbetslag kräver ledande insatser av flera lärare.

Strategin om uppföljning tar upp att varje skola ska ha ett uppföljningssystem där varje enskild elevs språk-, läs- och skrivutveckling samt utveckling inom det matematiska området görs. Samtidigt säger man att t.ex. läsutvecklingsschema, LUS, kan användas. Förvaltningen anser att Stockholms stad redan idag har en beslutad policy som säger att LUS ska användas av stadens kommunala skolor. Det är därför märkligt att det i förslaget till skolplan endast tas upp som en möjlighet bland andra uppföljningssystem. Det är samtidigt viktigt att betona att staden måste lägga resurser på att ta fram en motsvarighet till LUS som gäller både skrivning och matematik.

En stor del av dagens kunskapsinhämtning går via Internet och elektronisk kommunikation. Det är ett viktigt instrument för elever och lärare och bör därför omnämnas i en skolplan av 2004 års modell.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslöt den 22 juni 2004 att godkänna förvaltningens svar på remiss till kommunstyrelsen angående ny skolplan för Stockholms stad.

Reservation anfördes av *Magnus Hellström m.fl.* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Karin Berggren m.fl.* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Karolina Eriksson m.fl.* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Marie Strömberg* (v), *Ing-Marie Gidlöf m.fl.* (s), *Staffan Kuylensstierna* (mp), bilaga 1.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Mål

Det är förvaltningens uppfattning att förslaget till skolplan överensstämmer med den gällande nationella läroplanens mål.

I dialog med skolroteln och utbildningsförvaltningen under våren har framförts från barn och ungdomsansvariga inom stadsdelsförvaltningarna att en skolplan för Stockholm bör vara en del av varje års budget och därmed innehålla samma målformuleringar och också vara anpassad till de förutsättningar som varje års budget ger resursmässigt. Det förslag till skolplan som nu läggs fram ansluter väl till de mål som finns i budgeten för år 2004 och även till den strategi för åren 2005-2007 som nyligen lämnats från finansborgarrådet. Likaså sammanfaller målen med de utvecklingsområden som nu prioriteras inom kompetensfondens insatser för pedagogiska insatser. I strategin för 2005-2007 poängteras också att fördelningen av resurser från kompetensfonden ska avspegla den prioritering av verksamhet för barn och unga som majoriteten framför.

Innehåll

Att lyfta fram språkutveckling och matematik inom lärande och kunskap och att ge det nya begreppet elevhälsa en vidare innebörd med fokus på elever i behov av särskilt stöd, liksom utveckling av elev- och föräldrainflytande är enligt förvaltningens mening riktiga prioriteringar. Under rubriken elev- och föräldrainflytande saknas i inriktningsmålet satsning på föräldrainflytande. Där bör målet kompletteras med meningen: "Föräldrar till elever i grundskolan och gymnasieskolan ska ges möjlighet till olika former av reellt inflytande."

Strategier

Ett antal olika områden för samverkan internt och externt redovisas som viktiga. Här saknas dock ambitioner om samverkan med framför allt socialtjänsten, men även landstinget kring elever i behov av särskilt stöd. För elevens bästa och i ett större samhällsperspektiv är det mycket viktigt att en sådan samverkan sker, oavsett hur organisationen ser ut. Arbete pågår på olika nivåer med att genomföra BUS-utredningens intentioner (samverkan kring barn i behov av särskilt stöd inom både kommun och landsting) och att utveckla sådan samverkan är också en viktig del i årets budget liksom genom kommande satsningar inom kompetensfonden.

Ledarskap

Att lyfta fram rektors och lärares roll som pedagogiska ledare är viktigt. Det innebär att skolans resurser måste kunna disponeras även för detta uppdrag och därmed en nödvändig förstärkning av det administrativa ledarskapet vid sidan av rektors roll som ledare.

Uppföljning, utvärdering och utveckling

Stadsdelsnämndernas ansvar för utveckling, resursfördelning, personal- och lokalförsörjning, samt ansvar för uppföljning av respektive verksamhet poängteras. Att dialogen mellan nämnd och skola bör utvecklas och formaliseras för att få en gemensam bild om verksamheten och dess behov är ett bra förslag.

För att samordna och underlätta stadens insamling och information från de pedagogiska verksamheterna, och därmed även minska arbetsbördan för de enskilda skolorna och övriga parter, beslutade kommunstyrelsen hösten 2003 att tillsätta en arbetsgrupp för göra en kartläggning och ta fram ett förslag för samordning. Arbetsgruppen har nu lämnat in sin rapport med förslag till åtgärder. Bland annat föreslås att utbildningsnämnden, stadsledningskontoret och stadsdelsnämnderna samordnar de anvisningar som ska ut till skolorna i samband med verksamhetsplanering och verksamhetsberättelse. För de pedagogiska verksamheterna föreslås kvalitetsredovisningen, som enligt skollagen ska in till Skolverket årligen, att bli huvuddokumentet. Detta är ett förenkling som välkomnas av såväl ledning som rektorer i Liljeholmen och i övriga stadsdelar.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslöt den 17 juni 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Pär Hommerberg m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Michael Schartau m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Torbjörn Andring* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Jens Orback m fl* (s), *Pelle Börjesson* (v) och *Gudrun Hubendick* (mp), bilaga 1.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar att förslaget till ny skolplan utgår från utvecklingsområden, då en skolplan ska sätta fokus på de områden som särskilt behöver utvecklas. Planen lämnar öppet för de professionella i skolan att ta ansvar för genomförandet, vilket enligt förvaltningens mening är en riktig linje.

Utvecklingsområden

1. Lärande och kunskap

2. Elevhälsa

Förvaltningens uppfattning är att skolplanen ska bestå av de två utvecklingsområdena lärande och kunskap samt elevhälsa. Lärande och hälsa går hand i hand och elev- och föräldrainflytande ser förvaltningen som ett redskap att nå målen för lärande och hälsa. Utifrån denna uppfattning bör elev- och föräldrainflytande i detta sammanhang vara en strategi istället för ett utvecklingsområde. Strategin bör benämnas inflytande och ansvar, då det med inflytande följer ett ansvar. Förvaltningen välkomnar att elevhälsa uppmärksammas i skolplanen och att den därmed blir föremål för uppföljning, utvärdering och utveckling. Nuvarande skollag reglerar enbart att det finns skolläkare och skolsköterskor inom skolhälsovården, elevvården i övrigt saknar lagstöd. Det är bra att skolplanen lyfter fram vilka yrkeskategorier som ska ingå i elevhälsan.

Val av ordet elevhälsa är bra, bland annat utifrån att ordet används i skollagskommitténs förslag till ny skollag. Dessutom har utbildningsdepartementet tagit fram en proposition om elevhälsa.

Elevhälsans inriktningsmål bör få ett tillägg som lyder "Skolan ska bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete", vilket innefattar både den fysiska och psykosociala miljön.

Strategier

Skolplanen bör ha fyra strategier, se ovan. De bör grupperas i följande ordning:

1. Ledarskap

- skolledning
- lärare

2. Inflytande och ansvar

- elev
- personal
- föräldrar

3. Samverkan

- hem och skola
- inom skolan
- inom förvaltningen
- mellan skolor
- mellan skolformer
- med förskolan
- mellan skola och socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri
- mellan skola och omvärld

4. Uppföljning, utvärdering och utveckling

- skolan
- nämnden
- kommuncentral nivå

Förvaltningen vill med denna ändring lyfta fram de professionella i skolan, dvs skollära och lärare, då förvaltningen ser dessa som den viktigaste resursen för att uppnå lärande och hälsa för elever i skolmiljön. Området inflytande och ansvar har kompletterats med lärares inflytande och ansvar. Fokus bör dock vara på eleverna. Underlaget saknar förvaltningen samverkan med socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatri. För att främja en god hälsa hos eleverna anser förvaltningen att dessa yrkeskategorier vid behov kan bidra positivt med sin yrkeskompetens. I förslaget under samverkan står "Även samverkan mellan skola och näringsliv behöver fortsätta att utvecklas". "Näringsliv" kan ingå i det bredare begreppet "omvärld" som förvaltningen föreslår.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslöt den 23 juni 2004 att remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Inge-Britt Lundin m fl* (fp) och *Anders Broberg* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Sebastian Cederschiöld m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget till ny skolplan är skrivet på ett tydligt och lättfattligt sätt. Viss översyn av formalia bör dock göras; bland annat avseende disposition.

Förvaltningen ser positivt på att skolplanen lyfter fram och poängterar att skolan är en målstyrd verksamhet där de nationella målen ska vara i fokus.

Gemensamma utvecklingsområden

Det är bra att utvecklingsområdena språk, matematik, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande betonas. Det underlättar för skolornas arbete att utvecklingsområdena är få och tydliga.

Lärande och kunskap

Inom utvecklingsområdet Lärande och kunskap framhålls de två målområdena språkutveckling och matematik. Förvaltningen anser att Skolplanen ytterligare kan betona språkutvecklingens betydelse i alla ämnen som avgörande för att skapa möjligheter för elevernas lärande.

Förvaltningen konstaterar att kommunikativ förmåga är viktigt och bör prioriteras i alla stadsdelar, även i de stadsdelar där svenska talas som modersmål av huvuddelen

av befolkningen. Läsutvecklingsschemat (LUS) upplevs av skolorna som ett stöd i arbetet med elevernas läsutveckling.

Förvaltningen tycker att det är positivt om matematikundervisningen förs in i det ämnesövergripande arbetet i större utsträckning. Förvaltningen har goda erfarenheter av detta, exempelvis i de profilklasser i Ma/No som finns i stadsdelen och som arbetar med att skapa förutsättningar för ett nytt lärande inom matematik, bland annat genom ämnesintegrerade temaarbeten.

Förvaltningen framhåller vikten av samverkan mellan skolor, bibliotek och kultur. Förvaltningen saknar dock skrivningar om IT i skolan och kopplingar till förslaget till strategi för IT i skolan.

Elevhälsa

Förvaltningen tycker att det är positivt att elevhälsoarbetet lyfts fram och att det finns en fungerande organisation för Elevhälsa/Hälsa och lärande.

Förvaltningen anser att skrivningen kring det förebyggande och hälsofrämjande arbetet är lite vagt. En tydligare koppling kan exempelvis göras till målet att alla elever ska ha en daglig rörelseaktivitet.

Elev- och föräldrainflytande

Förvaltningen anser det är bra att elev- och föräldrainflytande lyfts fram som ett utvecklingsområde och att eleverna ska ha inflytande och vara delaktiga i utformningen av skolans verksamhet. Föräldrainflytande finns inte med i inriktningsmålet men förvaltningen vill betona vikten av fungerande förvaltningsråd/föräldraföreningar. På Norrmalm finns sedan våren 2004 ett stadsdelsövergripande föräldraforum för skolfrågor som upplevs positivt av alla berörda parter.

Tre strategier

Förvaltningen ser positivt på att de tre strategierna Samverkan, Ledarskap samt Uppföljning och utveckling finns med i skolplanen.

Samverkan

Förvaltningen arbetar ständigt med att hitta bättre former för samverkan mellan olika verksamheter, bland annat inom arbetet med Elevhälsa/Hälsa och lärande.

Genom att erbjuda studenter verksamhetsförlagd utbildning samarbetar också skolorna och förskolorna med de olika lärarutbildningarna.

Ledarskap

Förvaltningen instämmer i vikten av att stärka och lyfta fram lärares ledarskap och också rektors uppdrag som skolans chef såväl som dess pedagogiska ledare.

Uppföljning och utvärdering

Förvaltningen för en ständig dialog med enheterna kring åtaganden och resultat. Flera skolor arbetar med bedömaröverensstämmelse. Förvaltningen anser att det är viktigt

att uppföljningsrutinerna inom staden ses över och tycker därför att det är bra att detta arbete pågår inom utbildningsförvaltningen.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslöt den 16 juni 2004 att godkänna förvaltningens synpunkter som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Kerstin Gustavsson* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Dikran Disón* och *Amal Besada* (båda kd), bilaga 1.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiva till satsningen på språkutveckling och matematik prioriteras i den nya skolplanen. Det är också bra att man lyfter fram de särskilda behov som finns hos elever med annat modersmål. Förvaltningen välkomnar att elevhälsan lyfts fram och får en central roll i skolplanen. Det är bra att skolplanen tar upp vikten av kompetensutveckling. Det är bra att skolplanen förmedlar vikten av medvetenhet, reflektion och förhållningssätt.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade den 10 juni 2004 att bifalla förvaltningens förslag till beslut.

Reservation anfördes av *Billy Östh m.fl.* (m), *Anna Eklund m.fl.* (fp) och *Ewa Samuelsson* (kd), till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på det förslag till ny skolplan som är ute på remiss. Förvaltningen vill samtidigt påpeka att det hade varit önskvärt med en längre remisstid så att elever, lärarlag och föräldraföreningar fått praktisk möjlighet att ta ställning till förslaget. Med nuvarande korta remisstid blir det i praktiken förvaltningen och skolledarna som har möjlighet att lämna synpunkter.

Förslaget till ny skolplan är föredömligt kortfattat och lyfter fram de viktigaste frågeställningarna. De utvecklingsområden och strategier som lyfts fram i förslaget till skolplan är områden som stadsdelen och skolorna själva har lyft fram bl. a. i verksamhetsplan/arbetsplaner.

Förvaltningen har valt att i punktform kommentera de viktigaste delarna i skolplanen. Förvaltningen delar uppfattningen att språkutveckling och matematik är de viktigaste utvecklingsområdena för lärande och utveckling.

Språkutveckling

När det gäller språkutveckling saknar förvaltningen en skrivning om vikten av att utveckla den muntliga framställningen. Visserligen skrivs i ingressen till avsnittet om språkutveckling att "samhället ställer höga krav på kommunikativ förmåga och förmågan att behärska både det skrivna och talade språket" men något vidare om det talade språket/muntlig framställning skrivs inte.

Matematik

Förvaltningen delar uppfattningen att skolan har en stor utmaning i att öka elevernas intresse och lust för matematik. Frågeställningen är inte ny utan den har skolorna brottats med i flera år. Däremot saknar förslaget till skolplan exempel på hur formerna för matematikundervisning kan utvecklas. Några exempel på skolor som har lyckats förändra undervisningen och hur de har gått till väga skulle säkert leda till många kreativa idéer och förslag.

Elev och föräldrainflytande

Förvaltningen anser att det är mycket viktigt att elevernas delaktighet i såväl lärandet som skolan som helhet ska stärkas. Vidare är det viktigt att föräldrar ges möjlighet till olika former av reellt inflytande och att de får god och fortlöpande information.

Elevhälsa

Elevhälsa är ett begrepp som handlar om att främja hälsa hos alla elever med speciellt fokus på elever i behov av särskilt stöd. Elever som behöver mer hjälp och stöd i sin utveckling än andra ska garanteras detta. Insatser ska sättas in så tidigt som möjligt. Förvaltningen stödjer till fullo denna skrivning

Tre strategier

Förslaget till skolplan lyfter fram tre strategier som särskilt viktiga

- ? Samverkan
- ? Ledarskap
- ? Uppföljning utvärdering och utveckling

Förvaltningen delar uppfattningen att det är viktiga strategier för att nå målen

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 17 juni 2004 att godkänna och överlämna förvaltningens remissvar till skol- och kulturroteln.

Reservation anfördes av *Britt-Marie Lagerkvist m fl* (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av *Jan Jönsson m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget har diskuterats med personal i arbets- och ledningsgrupper samt i elev- och föräldragrupper. I huvudsak är personal, elever och föräldrar positiva till förslaget. Man är överens om att de tre utvecklingsområden som man har valt är bra och att inriktningsmålen är tydliga.

För att utveckla det inre arbetet i skolan måste skolan kunna fokusera på några få utvecklingsområden. Det ligger annars en fara i att utvecklingen blir alltför ytlig och inte når ut i det vardagliga arbetet där den verkliga skolutvecklingen måste ske. I en av skolorna tycker man dock att dessa utvecklingsområden inte alls behöver relateras till Stockholm som en mångkulturell stad, utan att de skulle passa i vilken kommun som helst.

Diskussionerna ute på skolenheterna har mer handlat om hur man genomför målen. Frågor som hur vi kan utveckla modersmålsundervisningen integrerat med ämnesundervisningen är viktiga och har satt igång konstruktiva diskussioner och processer på enheterna. En annan fråga som lyfts fram är vad ett reellt föräldrainflytande innebär och hur vi genomför det.

Avslutande reflektion

Skolenheterna tycker att förslaget är bra och tydligt. Remissförfarandet har satt igång konstruktiva diskussioner ute på enheterna. Enligt skolborgarrådet Erik Nilsson är målet att skolplanen ska bli ett levande styrdokument för att utveckla skolan. I och med detta processarbete ute på skolenheterna i stadsdelen, gör att skolplanen blir ett levande dokument inte bara för pedagoger utan även för övrig personal, elever och föräldrar och gör dem delaktiga i skolutvecklingsfrågor.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 15 juni 2004 att godkänna förvaltningens förslag till svar på remissen ”Ny skolplan för Stockholm stad”.

Reservation anfördes av *Ann-Katrin Åslund* och *Bengt Porseby* (båda fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Madeleine Jacobsson* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Patrick Simonson* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till förslaget till ny skolplan för Stockholms stad. Särskilt vill vi lyfta fram den helhetssyn på eleven och elevens lärande som vi menar genomsyrar förslaget. Redan i de inledande meningarna beskrivs på ett bra och tydligt sätt hur grunden för en skola för stadens alla elever skall formas. Att exempelvis stärka varje elevs framtidsstro och tro på den egna förmågan ser vi som en förutsättning för en likvärdig skola.

Vi välkomnar att planen under rubriken "lärande och utveckling" så starkt fokuserar området språkutveckling. Det innebär ett stöd för det omfattande arbete som idag bedrivs på språkutvecklingsområdet i vår egen stadsdel. Bland annat noterar vi det som skrivs om modersmålsundervisningen och dess integrering med ämnesundervisningen. Också matematiken ser vi som ett angeläget område att lyfta fram. Särskilt vill vi understryka det som sägs om att föra in matematiken i det ämnesövergripande arbetet. Samtidigt bör nämnas vikten av att lärandet ses ur ett helhetsperspektiv så att inget enskilt ämne eller ämnesområde lever sitt eget liv.

Avsnitten om elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande bidrar till ett helhetstänkande. Viktigt är att det nya begreppet elevhälsa här får en framskjuten plats. Värdefullt är också det sätt på vilket elevinflytandet motiveras, som "den enskilda elevens rätt att uppnå läroplanens mål".

De tre strategierna - samverkan, ledarskap och uppföljning/utvärdering/utveckling - tycker vi väl fyller sin plats i skolplanen. Det som t ex sägs om samverkan mellan skola och högskola/universitet resp. näringsliv är av avgörande betydelse såväl för den enskilde elevens framtid som för samhällets utveckling i stort. Inte minst utifrån vår stadsdels perspektiv, med en stor andel elever med utländsk bakgrund, känns dessa områden som mycket väsentliga. Bra är att också lärares ledarskap nu lyfts fram i skolplanen. Genom den tredje strategin, "uppföljning, utvärdering och utveckling", får skolplanen en naturlig koppling till det fortlöpande kvalitetsarbetet.

Allmänt kan sägas att vi i huvudsak funnit skolplanen lätt att läsa såväl utifrån dess språk som dess disposition. Säkert kan dock en del justeringar göras som ytterligare ökar förståelsen och tillgängligheten. Som exempel tycker vi att inledningen, som så tydligt deklarerar och sammanfattar huvudbudskapet, kan få en mer anslående rubrik och större text. Vidare tycker vi att de tre strategierna kan ges en annan layout som särskiljer dem från det övriga innehållet.

I övrigt följer här några synpunkter på enskilda delar i förslaget.

? Avsnittet "Inledning"

- En kommentar bör här ges som kopplar skolplanen till förskoleplanen.

? Avsnittet "Lärande och kunskap"

- Den inledande texten till detta avsnitt bör innehålla en motivering till varför just språkutveckling och matematik satts i fokus. Här anser vi att också att betydelsen av kompetent personal skall lyftas fram.
- När lärande genom konsterna beskrivs bör det kanske förtydligas vilka konstarter som avses utöver media och film.
- För att få ett helhetsperspektiv på området språkutveckling skall, utöver läsutveckling, också skrivutveckling och kommunikativ förmåga tas med.
- I beskrivningen av uppföljning och dokumentation saknar vi momentet "språkutvecklingsanalys", som grund för utvärdering och uppföljning av elevernas språkutveckling. De olika verktyg som finns för att analysera och mäta eleverna utveckling inom nämnda område bör också framhållas i skolplanen.

? Avsnittet "Elevhälsa"

- Det dokumenterade sambandet mellan elevhälsa/skolklimate och lärande bör omnämnas.
- Inriktningsmålet kan ytterligare preciseras så att det bättre speglar vad som sägs i den föregående texten.
- I övrigt vill vi här hänvisa till vad som sagts i vår stadsdelsnämnds yttrande över motionen "Strategi för elevhälsa i Stockholms stad".

? Avsnittet "Elev- och föräldrainflytande"

- Vi önskar här en särskild betoning av att möjligheterna till inflytande ska vara oberoende av elevers och föräldrars olika förutsättningar. Detta är en fråga som är särskilt angelägen i skolor med stor andel elever och föräldrar med annan språk- och kulturbakgrund än den svenska. Här bör också pekas på behovet av att utveckla och använda andra samverkans- och inflytandeformer än de traditionella.

? Avsnittet "Tre strategier"

- Vi efterlyser en skrivning som också lyfter fram vikten av att följa upp och bedöma elevens utveckling på andra områden än de som direkt kan hänföras till kunskapsutvecklingen inom givna ämnen och ämnesområden. Här vill vi hänvisa till projektet Framgångsalternativ och en rapport från Myndigheten för skolutveckling "Framgångsrikt på skolor i utanförskapspräglade områden". En av utgångspunkterna i detta projekt är att betygens definitioner på resultatframgång måste kompletteras med definitioner och mått på processframgång. Exempel på sådana bedömningsområden är ansvars-, samarbets- och problemlösningsförmåga samt mångkulturell kompetens.

- Vi ser det som angeläget och naturligt att strategierna, liksom skolplanen som helhet, får ingå som en del i det strukturerade kvalitetsarbetet

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade den 17 juni 2004 att i huvudsak tillstyrka förslaget till ny skolplan för Stockholms stad och åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Lena Kling m.fl.* (fp) och *David Lindberg* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Maria Ljungberg Schött m.fl.* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget till ny skolplan är föredömligt kortfattat och lyfter fram de viktigaste frågeställningarna för stadsdelens grundskolor. De prioriterade utvecklingsområdena är viktiga och utgör tillsammans en förutsättning för elevens kunskapsutveckling. De är öppet formulerade vilket ger utrymme för skolornas att själva fatta beslut om hur målen ska uppnås. Det ger också en god grund för en individuellt anpassad undervisning. De utvecklingsområden och strategier som lyfts fram i förslaget till skolplan är områden som stadsdelsnämnden och grundskolorna själva har lyft fram bl. a. i verksamhetsplaner och arbetsplaner för 2004. Förvaltningen delar uppfattningen att språkutveckling och matematik är de viktigaste utvecklingsområdena för lärande och utveckling i stadens skolor. Det är också positivt att elevhälsan lyfts fram och bland annat betonar utevistelse, god kosthållning och fysisk aktivitet. I det snabba tempo som kännetecknar dagens samhälle och därmed också skolan är elevernas fysiska hälsa av stor vikt.

Elev- och föräldrainflytande är en viktig del i den målstyrda skolan. Om elevinflytande ska få en verklig förankring så att varje elev känner att den kan påverka sin egen utbildning utifrån sin egen utgångspunkt och ålder krävs ett målmedvetet arbete av alla som verkar inom skolan. Det är därför bra att elevinflytandet formuleras som ett prioriterat inriktningsmål. Vidare är det viktigt att föräldrar ges möjlighet till olika former av reellt inflytande och att de får bra och fortlöpande information.

En stor del av dagens kunskapsinhämtning går via Internet och elektronisk kommunikation. Det är ett viktigt instrument för elever och lärare och bör därför omnämnas i en skolplan.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade den 22 juni 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Olle Andretzky m.fl.* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Lars Hansson m.fl.* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Margareta Åkerberg (kd) lämnar förslaget utan ställningstagande.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen konstaterar att förslaget till ny skolplan för Stockholms stad är föredömligt kortfattad och koncentrerar sig på ett fåtal prioriterade utvecklingsområden och centrala strategier. Förvaltningen ställer sig bakom förslaget, men vill ändå redovisa några få synpunkter.

Elevhälsan - förvaltningen delar förslagets uppfattning om vad det nya begreppet elevhälsa kan innehålla, men vill även påpeka vikten av lokal samverkan mellan förskola/skola och individ- och familjeomsorgen. Detta för att på ett bättre sätt än tidigare kunna utnyttja den sammantagna kompetensen inom den kommunala verksamheten, för att kunna tillmötesgå den enskilde elevens behov på ett adekvat sätt.

Elev- och föräldrainflytande – förvaltningen vill under denna rubrik påpeka vikten av att utveckla inflytandefrågorna för föräldrarna till att inte endast omfatta dialog och information, utan även inbegripa utvecklandet av reellt inflytande genom att etablera fler lokala styrelser med föräldramajoritet.

Bland de strategier som förslaget diskuterar vill förvaltningen särskilt uppmärksamma innehållet under rubriken – samverkan. Förslaget konstaterar att samverkan mellan skola och näringsliv behöver fortsätta att utvecklas, vilket förvaltningen ställer sig bakom. Dock är det enligt förvaltningens mening inte endast kontakterna med näringslivet som behöver utvecklas. Utifrån elevernas utgångspunkt är det viktigt att utveckla kontakterna med arbetslivet i ett bredare perspektiv. En större inblick och förståelse för det kommande arbetslivet innebär även en möjlighet att göra undervisningen i skolan mer meningsbärande.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade den 10 juni 2004 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen om ny skolplan.

Reservation anfördes av *Helena Bonnier m.fl.* (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Claes Fleming m.fl.* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Jan Ulander* (kd) till förmån för eget förslag till beslut att lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Rolf Lindell m fl* (s), *Aila Erkkilä* (v) och *Ann-Sofi Matthiesen* (mp), bilaga 1.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget till ny skolplan är skrivet på ett klart och koncist sätt och tar fasta på såväl elevens lärande som betydelsen av elevens självkänsla och rätt att påverka sina egna studier. Skolplanen pekar på ett begränsat antal tydliga inriktningsmål, vilket underlättar skolornas arbete. Förvaltningen kan konstatera att skolplanens inriktningsmål inom:

- språk- och läsutveckling,
- matematik,
- elevhälsa,
- elev- och föräldrainflytande,

ligger i linje med förvaltningens prioriterade områden. Förvaltningen har sökt medel hos Kompetensfonden för att koppla IKT (Informations och Kommunikations Teknik) till nämnda inriktningsmål. Överenskommelsen med Kompetensfonden kommer inom snar framtid att undertecknas.

Förvaltningen ser positivt på att skolplanen lyfter fram och poängterar att skolan är en målstyrd verksamhet där de nationella målen ska vara i fokus. Positivt är också att förslaget till ny skolplan lyfter fram lärande, kunskap och utveckling liksom individens förmåga att lära och utvecklas. Det är vidare viktigt att skolans mål och uppdrag är tydliga för alla som arbetar i skolan.

Inom utvecklingsområdet *Lärande och kunskap* framhålls de två målområdena språkutveckling och matematik. Förvaltningen konstaterar att kommunikativ förmåga är viktigt och bör prioriteras i alla stadsdelar, även i de stadsdelar där svenska talas som modersmål av huvuddelen av befolkningen. En ständigt pågående dialog i hemmet är en av flera förutsättningar som krävs för att språkutveckling ska kunna säkerställas. På så sätt blir språket och språkutveckling centrala utvecklingsområden för skolan och hemmet, även i de stadsdelar där eleverna till största delen har svenska som modersmål.

Läsutvecklingsschemat LUS, som skolorna arbetar med, upplevs som ett stöd i arbetet med elevernas läsutveckling.

De profilklasser i ma /NO som finns i stadsdelens 7-9 skolor har stimulerat eleverna till och skapat förutsättningar för ett nytt lärande.

Förvaltningen stöder förslagets synpunkter där man pekar på vikten av samverkan mellan skolor, bibliotek och kultur.

Inom utvecklingsområdet *Elevhälsa* kan förvaltningen konstatera att en större undersökning vad det gäller barn i behov av särskilt stöd just har genomförts och analyserats i stadsdelen.

Östermalms skolor har en relativt god försörjning då det gäller skolpsykologer och kuratorer. Läsåret 2003/04 var situationen följande:

Hedvig Eleonora F-6:	100 % skolpsykolog
Östermalmsskolan F-6:	50 % skolpsykolog
Gärdesskolan F-9:	55% kurator
Gärdesskolan F-9, Olaus Petri skola F-5, Hjorthagens skola F-5:	80% skolpsykolog
Engelbreksskolan F-9:	78% skolpsykolog, 100% kurator

Viktigt för elevhälsan är också att verka för ett gott samarbete med socialtjänsten då det gäller förebyggande samtal mellan hem och skola.

Stadsdelens skolor arbetar aktivt med elevhälsa genom att erbjuda olika typer av aktiviteter, till exempel RÖRIS.

Inom utvecklingsområdet *Elev- och föräldrainflytande* understryker förvaltningen vikten av fungerande elevråd och klassråd. Eleverna ska ha möjlighet att kunna påverka och planera sin undervisning och sitt lärande. Förvaltningen verkar för att elever och föräldrar ska kunna använda IT som redskap i inflytandefrågor, bland annat utifrån ett informations- uppföljnings- och resultatperspektiv.

Planer är alltid svåra att hantera då de ej ligger i budgeten. Förvaltningen framhåller vikten av att Stockholms skolplan knyter an till aktuell budget.

Förvaltningen ser också positivt på de tre strategierna samverkan, ledarskap samt uppföljning och utveckling. Då det gäller samverkan arbetar skolorna på Östermalm med att hitta bättre samverkansformer mellan förskola, skola och fritidshem. Genom att erbjuda studenter verksamhetsförlagd utbildning samarbetar dessutom skolorna med de olika lärarutbildningarna.

Förvaltningen instämmer i vikten av att stärka och lyfta fram lärares ledarskap och rektors uppdrag som såväl skolans chef som dess pedagogiska ledare.

Då det gäller uppföljning och utvärdering för förvaltningen en ständig dialog med enheterna kring åtaganden och resultat. Det är av största vikt att uppföljningsrutiner inom staden ses över. Förvaltningen välkomnar den översyn av uppföljningsrutiner och ärenden som idag pågår inom utbildningsförvaltningen.

Utbildningsnämnden beslutade den 14 juni 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp), *Mikael Söderlund m fl* (m) och *Jonas Vikman* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Mikael Söderlund m fl* (m), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget till skolplan har författats utifrån ett helikopterperspektiv. De utvecklingsområden som förslaget prioriterar är viktiga oavsett skolform.

I förslaget till skolplan för Stockholms stad framgår det att riksdag och regering har fastställt nationella mål och riktlinjer för skolväsendet i form av skollag, förordningar och läroplaner utifrån vilka kommunen har i uppdrag att ansvara för organisation och genomförande. På den enskilda skolan finns en lokal arbetsplan som beskriver hur skolan skall arbeta för att uppnå de mål som finns på den statliga, kommunala och lokala nivån. Utöver dessa mål och riktlinjer finns FNs barnkonvention, policys av olika slag, exempelvis jämställdhet och mobbing, kvalitetsgarantier och stadens nyligen framtagna strategi för elevhälsa i Stockholms stad som kommunfullmäktige skall fatta beslut om etc. Det är viktigt att det i Skolplanen framgår tydligt vilka olika styrdokument den stödjer sig på. Det vore även värdefullt om man inom staden försöker harmonisera de olika dokumenten med varandra och att alla som berörs av skolplanen förstår dess sammanhang i skolans styr- och följningssystem. De följnings- och utvärderingsområdena som finns i skolplanen också finns med i den "Strategi för utveckling för Stockholms stad åren 2005-2007" som kommunfullmäktige fattade beslut om i mars 2004.

Förvaltningen är positiv till att det är få inriktningsmål.

Förvaltningen anser att inriktningsmålen är formulerade så att det ger utrymme för tolkningar och tydningar vilket gör dem svåra att tolka och tyda. En omformulering krävs för att göra dem uppföljningsbara och utvärderingsbara i kvalitetsredovisningen eller verksamhetsberättelsen. Skolplanen skall vara ett av de styrdokument skolorna planerar sin verksamhet efter. Dokumentet skall även användas som ett verktyg av skolorna när de utvärderar och följer upp den egna verksamheten, den årliga kvalitetsredovisningen. Även kommunen skall kontinuerligt följa upp och utvärdera planen. Detta gör att det ställs höga krav på att skolplanen är formulerad på ett tydligt sätt som gör att den är uppföljningsbar och utvärderingsbar.

Språkutveckling är ett av utvecklingsområdena kommunfullmäktige fastställt. Språk är grunden för lärande och nyckeln till kunskapsutveckling och framgång. Förvaltningen saknar emellertid en skrivning om svenska språket och viktigen av att lära sig främmande språk.

Skrivningen om matematik anser förvaltningen är bra.

När det gäller avsnittet om elevhälsa förutsätter förvaltningen att den är författad i överensstämmelse med den strategi för elevhälsa kommunstyrelsen skall fatta beslut om.

Första stycket i avsnittet elevhälsa beskriver den värdegrund skolan skall förmedla. Värdegrunden som skolan skall förmedla, enligt läroplanen, är ett samhällsbärande normsystem vars främsta fundament är demokrati. Möjligen kan man flytta detta stycke till elevinflytande.

En mycket viktig aspekt i elevernas utbildning är helheten. I skolverkets rapport ”Helheten i utbildningen – nationella kvalitetsgranskningar 2000” framgår det att det finns två perspektiv på helhet i utbildningen. Dels elevens eget ansvarstagande för sitt lärande och med det stöd som ges, uppleva en helhet i sin utbildning. Dels huvudmannens ansvar för att skapa bästa möjliga förutsättningar för en helhet i barns och elevers verksamhet och utbildning.

För att den enskilda elev ska få en bättre helhet i utbildningen krävs ett ökat inflytande, dels över utbildningens innehåll, dels allmänt på skolan. Skolans arbetssätt måste vara utformat efter demokratiska principer.

Som det framgår i förslaget till ny skolplan är helheten i utbildningen viktig och därför kan det diskuteras om inte förskoleplanen skall vara integrerad i skolplanen.

Övriga samarbeten med andra aktörer behöver alla fortsätta att utvecklas. Inte heller här finns det några konkreta åtgärder för hur detta skall ske.

I avsnittet om elev- och föräldrainflytande står det att föräldrar till elever i grund- respektive gymnasieskolan skall ges möjlighet till olika former av reellt inflytande. Förvaltningen anser att det är nödvändigt att omyndiga föräldrar är delaktiga i utbildningen vilket framgår i avsnittet om elev- och föräldrainflytande. För att tydliggöra detta ytterligare bör det till en skrivning i avsnittet om samverkan; samverkan mellan skola och hem.

Förvaltningen ställer sig positiv till insamlandet av resultatet från de nationella proven. Förvaltningen ställer sig emellertid tveksam till att samla in resultatet av alla nationella prov i gymnasieskolan.

Kulturnämnden beslutade den 15 juni 2004 att som svar på remissen till ny skolplan överlämna och åberopa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Louise Edlind Friberg* (fp) och *Per Höjeberg* (fp) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av Åsa Ekelund (m) och Andreas Engström (m) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Reservation anfördes av Robert Lisborg (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 1.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skolplanen identifierar tre gemensamma utvecklingsområden för lärande och utveckling; Lärande och kunskap, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande. Därutöver anges tre strategier: samverkan, ledarskap samt uppföljning, utvärdering och utveckling.

Kulturförvaltningen har i sitt yttrande i samband med den inledande remissomgången fört fram flera synpunkter och förslag med utgångspunkt i de kulturella och estetiska värdenas betydelse för skolans pedagogiska och sociala uppgifter. I svaret betonades bibliotekens, Kulturskolans och förvaltningens insatser för förmedling av det professionella kulturlivet, verksamheter som rymmer omfattande kulturkompetenser och som på olika sätt kan vara en resurs i skolans samlade utvecklingsarbete. Dessa synpunkter har vägts in i det slutliga förslaget till skolplan. Kulturförvaltningen vill därutöver lämna följande synpunkter och tilläggsförslag.

Mot bakgrund av de positiva erfarenheter av kulturens betydelse för människors hälsa föreslås följande tillägg under rubriken "elevhälsa": "Eget konstnärligt skapande och deltagande är en viktig del av den förebyggande elevhälsovården".

Under rubriken "tre strategier" föreslås följande tillägg: "det är angeläget att bygga kommunövergripande nätverk för en fortlöpande dialog mellan skolan och andra kommunala verksamheter".

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är mycket bra att förslaget till ny skolplan utgår från utvecklingsområden, då en skolplan skall sätta fokus på de områden som särskilt behöver utvecklas. Planen lämnar öppet för de professionella i skolorna att ta ansvar för genomförandet, vilket är en riktig linje. Stadsledningskontorets uppfattning är att förslaget till ny skolplan är kortfattad, tydlig och välformulerad. Ett problem som kan uppstå är att med tanke på att skolplanen skall gälla för alla skolformer inklusive skolbarnsomsorg kan vissa skrivningar uppfattas som otydliga. Ännu ett problem är att skolplanen vänder sig till ett stort antal målgrupper och intressenter, vilket gör det svårt att förutsätta att alla exakt förstår innebörden.

Kontoret anser vidare att det är positivt att skolplanen fokuserar på ett mindre antal prioriterade utvecklingsområden och strategier. Detta gör att skolplanen är ett levande dokument som skolan kan använda i sitt förändrings- och utvecklingsarbete. Det är särskilt positivt att elevhälsan lyfts fram på ett sätt som tidigare inte gjorts, vilket gör att den därmed blir föremål för uppföljning, utvärdering och utveckling.

Stadsledningskontoret är även positiv till att det endast förekommer ett fåtal inriktningsmål. Kontoret anser att det vore önskvärt att en annan term används för att inte dessa mål skall sammanblandas med Stockholms stads fem övergripande inriktningsmål. Uppföljning av skolplanens mål skall följas upp i skolans årliga kvalitetsredovisning.

Kontoret ser inte i nuläget att förslaget till ny skolplan skulle var kostnadsdrivande för skolorna. Skolorna arbetar redan idag till stor del efter de intentioner som finns i förslaget.

Lärarförbundet har inkommit med synpunkter den 14 juni 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Vi finner att föreliggande förslag till skolplan kan bli tydligare för att underlätta utvärdering av densamma. Hur ska t e x utveckling av ledarskapet utvärderas?

Det finns behov av en samordning av olika utvärderingar, undersökningar och kvalitetsredovisningar.

Uppföljning och utvärdering skall följas av analys, åtgärder och ny uppföljning och utvärdering. När det kan konstateras att vidtagna åtgärder inte har haft avsedd effekt måste detta enligt vår uppfattning vara vägledande för politiker vid resursfördelningen för att säkerställa möjligheten till en likvärdig utbildning för alla elever – oavsett social och kulturell bakgrund. Detta är av vikt i ambitionen att motverka en ökad segregation i staden.

Ansvar för utbildningen och bedömningen av vilka resurser som behövs för att uppnå målen måste ligga hos professionen, lärare och skolläda. Kommunen ska ha ansvaret för att verksamheten erhåller erforderliga resurser.

Arbetsmiljöundersökningar och konsekvensbeskrivningar ska enligt vår uppfattning alltid göras innan beslut fattas.

Vi instämmer i att språk- och läsutveckling är en prioriterad uppgift. Vi anser dock att vikten av att behärska det svenska språket bör tydliggöras i planen. Vi påtalade inte detta i diskussionsinlagan, men konstaterar detta då vi läser remissförslaget.

Likaså instämmer vi i att metoder behövs för att utveckla det matematiska tänkandet och förståelsen för behovet av matematiska kunskaper i vardagen.

Det är nödvändigt att varva undervisningen så att den är väl avvägd mellan teori, praktik och estetik, vad gäller såväl arbetssätt som ämnen.

Vi anser att de praktiskt/estetiska ämnens betydelse och roll ska lyftas fram och betonas mer. Detta grundar vi på vår erfarenhet av infärgningens betydelse för elevernas förståelse och motivation för ämnen som språk och matematik. Det finns en uppsjö av exempel att utgå ifrån i de praktisk/estetiska ämnena att använda i

av exempel att utgå ifrån i de praktisk/estetiska ämnena att använda i undervisningen för de prioriterade områdena.

Självklart är lusten till lärande en nyckel till studieframgång. För detta måste eleven känna sig involverad i upplägget av den egna studiegången. Här spelar studie- och yrkesvägledaren en viktig roll.

Som ett led i att motverka segregationen skulle studie- och yrkesvägledarnas kompetens kunna tillvaratas bättre. De har en viktig uppgift i att t e x stödja, motivera och stimulera elever att tillvarata sina preferenser i studie - och yrkeslivet. Här borde riktade insatser till de föräldrar som inte har någon egentlig ”studietradition” inom familjen kunna ge resultat.

Av grundskoleinspektörernas årsrapport 02/03 framgår att elevinflytandet varierar mellan skolor och skolår. I sammanhanget framhålls även att lärarna inte upplever sig ha den tid som krävs för att leva upp till den grad av elevinflytande som är önskvärd.

För ökad måluppfyllelse enligt förslaget till Ny Skolplan är det av avgörande betydelse att lärarna bereds möjlighet att prioritera de uppgifter som kräver lärares kompetens. Se ÖLA-00 § 6 p.1 Skolplanen är diffus angående vem som har vilket uppdrag. Risken finns att det kan tolkas som att alla ansvarar för allt.

I stycket om elev- och föräldrainflytande och i stycket om samverkan anser Lärarförbundet att ordet pedagoger skall bytas till lärare. Pedagog kan vem som helst kalla sig, det är ingen yrkestitel. Då ordet pedagog dessutom står i text som framhåller betydelsen av att elever och skolan skall nå läroplanernas nationella mål är vår uppfattning att det i huvudsak åligger lärarna att tillse att så sker.

Samverkan är en uppgift som tar tid och som måste rationaliseras för att inte undervisningen skall drabbas. Lärare, alla kategorier, upplever konstant tidsnöd. Samverkan mellan olika lärare och andra personalkategorier bör huvudsakligen bestå i att ta tillvara varandras kompetenser genom att komplettera varandra, för ämnesintegrering, elevhälsa m m.

Vi hade önskat ett stycke om lärares kompetensutveckling. Vi vill här peka på att staden åter måste möjliggöra för lärarna att få kvalificerad stimulans och utveckling inom ramen för arbetstiden. Individuella utvecklingsplaner måste upprättas enligt ÖLA-00 § 8 p.6

Lärarnas kompetensutveckling är ett område som behöver samordnas över staden vad gäller utbud och kostnader – även vikarie kostnader.

Om vi skall ha en skolplan för stadens skolväsende bör den innefatta samtliga skolformer för att följa den röda tråden, i linje med befintliga läroplaner.

I likhet med förslaget till ny skollag kan den sedan delas in i särskilda rubriker för olika skolformer.

Lärarnas Riksförbund (LR) har inkommit med synpunkter den 2 juni 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Vårt allmänna intryck är att skolplanen är diffus och brister i konkretion. Skolplanen ska vara styrande och vägledande för de professionella aktörerna i skolan, och det är den inte i sin nuvarande form. Målen är inte utvärderingsbara.

I inledningen önskar vi se en kraftigare markering av att skolans huvuduppgifter är att förmedla kunskaper, erbjuda kvalificerad utbildning och lägga en god grund för det livslånga lärandet. En tydligare skrivning om vad lärares och andra yrkesgruppers professionella uppdrag innebär medför en skola med högre kvalitet vilken lättare kan nå de mål som fastställts.

Vi hittar ett antal meningar med ett positivt innehåll, men skulle gärna se att vissa avsnitt fick en större tyngd och tydlighet, till exempel det som behandlar de olika yrkesgruppernas kompetens och det om uppföljning och dokumentation av elevernas utveckling. Vi önskar att skolplanen på ett mycket tydligare sätt markerar olika yrkesgruppers kompetenser och ansvarsområden. Att skriva att något är "allas" ansvar kan lätt komma att innebära "ingens" ansvar.

Uppföljning och kvalificerad utvärdering är nödvändig! Vi undrar över hur denna ska genomföras? Ska till exempel de så kallade "Stockholmsproven" finnas kvar? Vi anser det viktigt att utvärdering och dokumentation är likvärdig över staden. Vi vill hänvisa till Riksrevisorernas rapport om bristen på likvärdighet i betygssättningen som visar på betydelsen av att gemensamma prov och kriterier finnes.

Att språkutvecklingen lyfts fram är bra eftersom denna är av stor betydelse och vikt för all kunskapsinhämtning. Viktigt är dock att det konkretiseras, hur ska detta ske? Tillförs till exempel resurser för att kunna anställa lärare med behörighet för att undervisa i svenska som andraspråk?

Att elevers hälsa lyfts fram som ett specifikt mål tycker vi är lite snävt. En god hälsa och arbetsmiljö borde vara lika självklart för alla, både elever och anställda. En skrivning om att det systematiska arbetsmiljöarbetet ska skötas vore en bra konkretion.

Kommunal, Stockholms län, har inkommit med synpunkter den 8 juni 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Vi kan konstatera att skolplanen anser att verksamheten är allas ansvar där de olika yrkesgruppernas kompetens bidrar och kompletterar varandra. Vilket vi anser är nödvändigt för att stadens skolverksamhet skall utvecklas.

Vi vill lyfta fram skolbarnsomsorgen (fritidshem, familjedaghem och öppen fritidsverksamhet) som en viktig del i barnens kunskapsutveckling. I skollagens andra kapitel § 3 anges fritidshemmens uppgifter "... Skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen".

Det är viktigt att integrationen mellan skola och skolbarnsomsorg förverkligas i Stockholms skolor. Skolbarnsomsorgens pedagogik måst lyftas fram, samarbetet mellan skola och skolbarnsomsorg måste ske på lika villkor. Under rubriken

lan skola och skolbarnsomsorg måste ske på lika villkor. Under rubriken Ledarskap nämns inget om ledarskapet inom skolbarnsomsorgen.

Slutligen anser vi att skolbarnsomsorgen bör vara ett prioriterat utvecklingsområde i skolplanen.

Sveriges elevråd (SVEA) har inkommit med synpunkter den 8 juni 2004 med i huvudsak följande lydelse.

I helhet är förslaget bra, och vi finner utvecklingsområden värda att satsa på. Dock har vi några tillägg och synpunkter.

” Eftersom alla elever har olika sätt att lära sig behöver undervisningen i skolan utvecklas för att bättre anpassas till elevernas olika lärtilar.” Denna mening är trots allt lag och därför anser vi att den borde få större uppmärksamhet och ta större plats i skolplanen.

Under rubriken elevhälsa står det att de som jobbar för elevhälsan på skolorna är, skolläkare, skolsköterska, kurator, psykolog och specialpedagog. Här anser vi att man bör ta hänsyn till eleverna, lärarna och övriga personal. För att främja skoldemokratien och trygghetskänslan bör alla som är verksamma inom skolan vara delaktiga i arbetet för elevhälsa. Elever kan dessutom hjälpa elever och det skall ej missunnas. Ett exempel på det är kamratstödare.

Man bör poängtera elevrådets roll på skolorna. Om skolan skall arbeta för att främja elevernas inflytande tycker vi det är otroligt smart att gå genom de fungerande elevråden, som representerar alla elever. Därför tycker vi att det inte vore mer än rätt, att skicka ut skolplanen till alla elevråd. Åtminstone bör elevråden få ta del av rektorns exemplar. Eleverna kommer genast känna sig mer delaktiga i skolan.

Föräldraalliansen (FISS) och Barnverket har inkommit med synpunkter den 23 juni 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Vi stöder förslagets text i inledningen men vill lägga till följande:

En skola med tydliga mål och förväntningar.

En skola där eleverna har inflytande över sin studiesituation.

En skola som är likvärdig oavsett huvudman och var helst i Stockholm den bedrivs.

En skola med ett gott samarbetsklimat mellan skola – elev – föräldrar.

En skola som främjar elevernas fysiska, sociala, psykologiska och intellektuella hälsa.

En skola som aktivt bekämpar alla former av mobbning och andra kränkande behandling.

En skola som samarbetar med närsamhället, näringslivet, myndigheter och organisationer.

Förutsättningar

Vi stöder texten under denna rubrik men skulle vilja att skolplanen också beskriver de förutsättningar som råder i en stor stad med många skolor och möjliga val samt de möjligheter och svårigheter som uppstår när huvudmannaskapet för vissa skolformer delegeras till kommunalnämnder.

Skolplanens roll

Vi menar att skolplanen skall vara ett genomtänkt handlingsprogram för hur Stockholms Stad skall arbeta för att uppnå de nationella mål som sats upp för skolan.

Vi anser inte att förslaget uppfyller kravet på en skolplan med mätbara mål, resurstilldelning, uppföljning, återkoppling och åtgärder.

Vi menar att skolplanen skall vara det samlande dokument som beskriver hur skolan i Stockholm skall:

- ? organiseras
- ? finansieras
- ? utvecklas
- ? utvärderas

Organisation

I en stor stad som Stockholm, med många skolor och elever samt delegerat ansvar, är det önskvärt att det finns ett dokument som beskriver skolans organisation. Det är också viktigt att detta dokument redovisar vilken instans som ansvarar för vad samt skolplanens roll som styrdokument i förhållande till andra styrdokument, lagar och förordningar. Skolplanen bör även beskriva hur övergångar mellan skolformer skall genomföras.

Vi menar att det är väsentligt att det finns systematisk information om hur utbildningssystemet i staden skall utvecklas samt att skolplanen är en viktig länk i målstyrningskedjan. Detta ökar kännedomen och förståelsen för den mål- och resultatstyrda skolan samt gör skolplanen till ett aktivt dokument.

Finansiering

Kommunen skall svara för att skolan får de resurser och de förutsättningar i övrigt som behövs för att uppnå de nationella målen.

Vi önskar att skolplanen skall redogöra för hur skolväsendet i Stockholm finansieras. Vem som står för resursfördelningen till vilken verksamhet samt de principer som gäller för resursfördelning för respektive verksamhet.

Vi önskar också att skolplanen skall visa vilka åtgärder staden vidtar för att skapa en likvärdig skola i Stockholms kommun samt hur resurserna skall fördelas för de som riskerar att inte uppnå målen.

Utveckling

Skolplanen skall ange hur stadens skolor skall utvecklas på kort och lång sikt. Här bör särskilt anges de kommuncentrala åtgärder som staden ämnar vidta för att stödja skolornas arbete mot en ökad måluppfyllelse. Exempel på sådana åtgärder är t.ex. kompetensutveckling samt inventering och spridning av metoder att hjälpa barn i behov av särskilt stöd.

Utvärdering

Vi önskar att skolplanen tydligare redovisar vem som skall utvärdera vad och på vilket sätt resultaten av utvärderingarna skall användas i utvecklingen av skolväsendet i staden.

Gemensamma utvecklingsområden för lärande och utveckling

Vi delar förslagets uppfattning att lärande och kunskap, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande bör lyftas fram. Vi vill dessutom framhålla två prioriterade områden; trygghet och lust.

Lärande och kunskap

Vi delar förslagets uppfattning att språkutveckling och matematik bör vara prioriterade områden. Den som inte behärskar språket och inte har ett utvecklat matematiskt tänkande har svårare att tillgodogöra sig övrig undervisning.

Vi skulle hellre se att skolplanen innehöll de strategier som staden, genom kommuncentrala åtgärder, skall vidtaga för att hjälpa skolorna att öka måluppfyllelsen inom dessa områden.

Elevhälsa

Vi stödjer förslaget att elevhälsa skall vara ett prioriterat område. Att eleverna har god fysisk, social, psykologisk och intellektuell hälsa är väsentligt för varje individs förutsättningar att uppnå målen. Arbetet med att stärka eleverna hälsa, att motverka stress och skolk, att undvika risker etc. bör ske i nära samarbete med föräldrar, samtliga på skolan samt andra organisationer och myndigheter som t.ex. PreCens, NTF, idrottsrörelsen m.fl.

Vi menar också att det på varje skola, i tillräcklig omfattning, skall finnas tillgång till elevvårdspersonal och syo samt att skolplanen innehåller riktvärden för antal och kompetens. Vi vill också i detta sammanhang peka på vikten av en innehållsrik och strukturerad fritidsverksamhet med skolan som bas.

Elev- och föräldrainflytande

Vi delar förslagets uppfattning att elevens inflytande över och delaktighet i utformningen av skolan verksamhet skall stärkas.

Här vill vi särskilt lyfta fram samverkan mellan barn- och ungdomsskolan och föräldrarna. Lärare och föräldrar har gemensamma mål för elevernas utveckling och är de personer som i det avseendet är viktigast för barnen. Det mest naturliga vore därför

att samverkan mellan hem och skola utvecklas till ett partnerskap. Samarbete och dialog mellan skola och föräldrar skapar bättre förutsättningar för eleven att uppnå målen samt främjar elevens hälsa och förebygger problemutveckling.

Tre strategier

I detta avsnitt av förslaget saknar vi uppgifter om vilka åtgärder staden på kommuncentral nivå har för avsikt vidtaga för att stödja verksamheterna.

Samverkan

Vi stöder intentionen i förslaget att samverkan i och kring skolan har strategisk betydelse för skolans utveckling. Här skulle vi vilja tillägga att skolan inte bara bör samverka med näringslivet utan även med hela närsamhället.

Ledarskap

Vi stöder uppfattningen att ett gott ledarskap är en förutsättning för en god skolutveckling. Vi vill särskilt framhålla vikten av att skolledarna får tid att vara närvarande i skolan.

I detta sammanhang saknar vi en skrivning av vikten av ett gemensamt värdegrundsarbete i varje verksamhet.

Uppföljning, utvärdering och utveckling

Vi stödjer förslaget att skolplanen bör ha rubriker som uppföljning, utvärdering och utveckling. Vi saknar däremot konkreta förslag inom dessa områden. Hur ska resultaten av utvärderingarna omsättas i praktisk handling?

Kommunstyrelsens handikappråd har inkommit med synpunkter den 25 augusti 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Ett förslag till ny skolplan för Stockholms stad har varit ute på remiss under våren. Kommunstyrelsens handikappråd har med stor förvåning noterat att handikapprörelsens uppfattning inte har ansetts angelägen att inhämta och att företrädare för den alltså inte finns bland remissinstanserna. Inte heller har kommunstyrelsens eget handikappråds synpunkter efterfrågats. Vi har beslutat att dels uppmärksamma kommunstyrelsen på att det finns viktiga handikappaspekter att ta tillvara inom skolverksamheten, dels lämna några synpunkter på det remitterade dokumentet. Skolplanen ska vara ett viktigt styrinstrument för skolorna i staden. Dessa ska utarbeta egna lokala arbetsplaner med skolplanen som grund. Som övergripande styrdokument för allt skolarbete gäller de nationella målen och riktlinjerna för verksamheten i skolan i form av skollag, förordningar och läroplaner.

Skolplanen för Stockholms stad sägs omfatta kommunal förskoleklass, skolbarnsomsorg, grundskola, särskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning, särvox och svenskundervisning för invandrare (sfi). I samtliga skolformer undervisas elever med funktionshinder. Dessa elever ska givetvis erbjudas

elever med funktionshinder. Dessa elever ska givetvis erbjudas samma möjligheter till lärande, kunskap och utveckling som alla andra. Om hur en skola ska vara beskaffad som ger dessa möjligheter sägs inte ett ord i dokumentet. Inget sägs om skolan som social miljö, om bemötande av elever med olika förutsättningar och behov, om vilka ambitioner staden har när det gäller att åstadkomma gemenskap och delaktighet i skolans liv för alla elever. Särskolans elever och personal måste särskilt uppmärksammas utifrån delaktighetsaspekter, eftersom den särskilda skolformen har visat sig nästan automatiskt leda till att det uppstår barriärer till "vårdskolan".

Vi vänder oss emot att det tas så lättvindigt på dessa aspekter. Vi vet av erfarenhet att det krävs tydliga mål och en genomtänkt strategi på varje skola för att de funktionshindrade elevernas skolgång ska motsvara de ambitioner som ställs upp i inledningen av förslaget till skolplan. Skolan ska inte bara ge teoretiska kunskaper utan också fostra eleverna till ansvarstagande medborgare med stark självkänsla parad med social kompetens. Det finns antydningar i denna riktning under avsnittet Elevhälsa men skrivningen behöver utvecklas och förtydligas så att funktionshinderaspekterna tydliggörs. Det leder dessutom tankarna i fel riktning om man använder rubriken Elevhälsa och därunder behandlar frågor som gäller elever med funktionshinder. Många av dessa elever har en god hälsa. Vi tror att det är på sin plats att utforma ett särskilt avsnitt om elever med funktionsnedsättningar och att avsluta det med ett särskilt inriktningsmål som tar sikte på dessa elevers fulla delaktighet. Målet om Förutsättningar för skolans arbete måste också nämnas målet om att utbildningen av elever med funktionsnedsättningar ska vara en integrerad del av den ordinarie utbildningen (FNs standardregel nr 6). Att åstadkomma en integrering av elever med funktionshinder, som inte stannar vid den fysiska utan blir en verklig delaktighet och gemenskap är en utmaning för stadens skolor, kommunala likaväl som privata. En hänvisning till stadens nya handikappolitiska program är på sin plats i detta sammanhang.

Förslaget till skolplan är allmänt hållet och innehåller många vackra ord. Vi har ingen anledning att invända mot dem. Men vi ifrågasätter dokumentets styrande effekter ute på de enskilda skolorna. Vi undrar om det har gjorts en analys av den nu gällande skolplanens effekter som kan ge vägledning vid utarbetandet av den nya planen. Enligt vår uppfattning behövs större konkretion i ett styrdokument som ska lägga grunden för en likvärdig skola för alla elever.

RESERVATIONER M.M.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Tigerström m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Vi anser att nämnden skall avslå förvaltningens förslag till yttrande och som svar på remissen till ny skolplan anför följande:

Visst är det välkommet med ett ständigt pågående samtal om skolan mål, resultat och utveckling. Men den nu gällande skolplanen för Stockholms kommunala skolor antogs av kommunfullmäktige så sent som den 19 juni 2000. Arbetet med att förverkliga ambitionerna i denna pågår i staden och resultatet är att stadens skolor fortsatt förbättra måloppfyllelsen. Ändå väljer socialdemokraterna att riva upp och börja om på nytt. Nya planer och policydokument är knappast vad skolan framförallt behöver. Istället bör arbetet med att förverkliga intentionerna i den gällande skolplanen intensifieras.

Dagens skolpolitik är förödande för många elever - otillräckligt lärande, kravlöshet och bråk och stök – och är därför oförenlig med det moderna kunskapssamhällets krav. Det behövs en radikal omläggning av politiken.

Vi är övertygade om att lärandet stärks om vi ser den enskilde eleven. Därför vill vi ge varje elev och dennes föräldrar valfrihet och verkligt inflytande. På samma sätt ska lärare och skolledare ges frihet att avgöra hur de bäst hjälper till. Vår skolpolitik sätter barnens kunskaper i centrum och betonar tydligare föräldrars, elevers och lärares ansvar. Friheten att välja är grundläggande för att åstadkomma detta.

Våra politikers insats är också viktig, men måste förändras. Deras ansvar är det övergripande. Att se till att resurserna finns. Att dessa resurser når de elever som behöver dem bäst. Samt att ge frihet åt föräldrar, elever och de professionella i skolan att utifrån vad som är bäst för varje elev nå de mål som politiken formulerat och framöver måste ta ett större ansvar för att följa upp.

Vi är övertygade om att detta är vägen mot en bättre skola. En skola där *alla kan bättre*: elever, lärare och skolledare. Och där politikerna också blir bättre på att leva upp till medborgarnas rättmätiga krav.

Skolans främsta uppgift ska vara att förmedla kunskaper. Gemensamt för alla skolor ska därför vara:

- att lärandet och kunskapen står i centrum
- att förväntningarna på elevernas prestationer är höga
- att samtliga elever uppnår uppställda kunskapskrav
- att föräldrarnas engagemang tillvaratas samt
- att det finns goda ledare och inspirerande och kunniga lärare.

Varje skolmiljö måste präglas av lärande, skapande, trygghet, humanistiska värderingar, ordning och reda. Mobbning, droger och andra hot mot elevernas säkerhet och hälsa ska aldrig tolereras.

Men barn är inte lika. För att skapa motivation och för att tillvarata varje elevs fulla potential måste pedagogik och inriktning kunna skilja sig åt mellan olika skolor, oavsett om dessa är privata eller kommunala. Det är också en förutsättning för lärare och skolans ledare skall kunna ta sitt professionella ansvar. Skolor måste tillåtas vara olika, självständiga och förändringsbenägna.

Resurser måste tilldelas skolor på ett likvärdigt sätt. Likaså måste skolor utvärderas på ett likvärdigt sätt. Pengarna bör följa eleven och skickas direkt till skolan, oavsett huvudman. Resurserna till den enskilda skolan görs därmed helt beroende av föräldrars och barns fria val av skola. Därigenom skapas tydliga incitament till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Föräldrarna har huvudansvaret för att tillsammans med sina barn fritt välja den skola som passar det egna barnet bäst. De enskilda skolorna, dess ledning och lärare, ska självständigt kunna välja pedagogik och hur man väljer att arbeta. I deras ansvar ligger att samtliga elever stimuleras till bästa möjliga studieresultat. I lärarnas ansvar ligger även att ta tillvara föräldrarnas ansvar, unika förutsättningar och engagemang för att de egna barnen ska lyckas. Eleverna har naturligtvis huvudansvaret för sitt eget lärande. Förutsättningen för kloka och genomtänkta val är i sin tur god information om elevers och skolors prestationer.

Politikens roll bör därför renodlas till att ställa tydliga kunskapskrav, att via skatter finansiera skolan, att utvärdera de uppnådda resultaten samt inte minst att säkerställa att elever, föräldrar, lärare och skolledare ges tillgång till information och underlag inför de viktiga beslut och val dessa får makt och ansvar att fatta. Väsentligt är även att politiken radikalt minskar den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och prioriterar om resurser till undervisning och utvärdering.

Däremot ska politiken inte detaljstyra skolan; inte lägga sig i pedagogik, skolans arbetsformer, lokalval eller IT-användning; inte göra någon skillnad mellan val av juridisk form eller huvudmannaskap, exempelvis huruvida skolan är offentlig eller privat, drivs som aktiebolag, ideell förening eller stiftelse; inte blanda ihop sin roll som uppdragsgivare och sin roll som utförare av utbildning.

Med denna skolpolitik kommer skolorna att konkurrera om föräldrars och elevers förtroende att få ta ansvar för elevernas lärande. Det kommer att stimulera till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Utbildningsförvaltningen bör därför ges i uppdrag att ge konkreta underlag och förslag till:

1. tydliga, höga och mätbara kunskapsmål för alla elevers kunskaper
2. tydliga krav på minimikunskaper som alla elever måste uppnå
3. utformning av ett likvärdigt resursfördelningssystem där skolors finansiering, oavsett huvudmannaskap, helt bestäms av föräldrars och barns val av skola
4. system för kontinuerlig utvärdering av skolors prestationer med hjälp av flera olika komplementära metoder och oberoende utvärderingsinstitut

5. bred och tillförlitlig spridning av information till föräldrar och barn, liksom till lärare och skollädaingar, om elevers och om skolors prestationer.
6. en radikalt minskning av den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och omprioritering av resurser till undervisning och utvärdering.

Reservation anfördes av Kristin Svanberg m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta att avslå förvaltningens förslag till beslut och att överlämna följande till kommunstyrelsen som svar på remissen:

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholmselever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. En skola måste våga prioritera baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället bör särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda baskunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning. Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Gymnasieelever som under gymnasietiden vill läsa in universitetskurser har i Stockholm getts denna möjlighet.

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sina förstahandsval, men också till att fler elever med invandrarbakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Att ställa krav är att bry sig

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet.

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraternas beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivs upp.

Ordning och reda i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbningen tvingas byta skola.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler om att skolan inte är ett "öppet hus" där elever kan komma och gå som de vill.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att

sivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild lärarlegitimation.

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser.

Reservation anfördes av Kerstin Rossipal (kd) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att som svar på remissen anför följande:

Förslaget till ny skolplan innehåller flera väsentliga försämringar.

1. Skolplanen anger inte vilken värdegrund som ska ligga till grund för skolans arbete. I likhet med vad som skrivs om värdegrunden i Läroplanen bör stadens skolplan innehålla en beskrivning om att skolans arbete ska förankras och förmedla en tydlig värdegrund.

2. Inget tydligt fokus finns på skolans uppgift att lära ut kunskap. Att eleverna ska ”erbjudas en skola med möjligheter till lärande, kunskap och utveckling.” Kan knappast anses som en tydlig inriktning. Konstateras kan alltså att majoriteten förskingrar det mödosamma arbetet att förstärka skolans kunskaps- och lärandeinriktning. Detta bekräftas också av att skolplanen tar bort föräldrarnas rätt att få skriftliga omdömen och att Stockholmsprovet tas bort.

3. Skolans ledning måste vara tydlig när det gäller att det ska råda ordning och reda för att skolarbetet ska bli framgångsrikt. Denna insikt syns inte till i skolplanen. Attityden mot skolk är mindre tuff och skolk ska inte längre anges i betyget.

4. Föräldrarnas möjligheter till inflytande och delaktighet i skolan är oklar. Även om det arbetet måste utformas lokalt på varje skola så bör åtminstone ett inriktningsmål anges. För att kunna mäta och utvärdera detta arbete behöver det ges stadga genom en tydlig inriktning i skolplanen.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Göran Holmström (kd) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (kd) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Anders Hellström m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Hans Larsson m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut avslås
2. Följande yttrande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholms elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. Skolan måste våga prioritera baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället bör särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda baskunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning. Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Gymnasieelever som under gymnasietiden vill läsa in universitetskurser har i Stockholm getts denna möjlighet.

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är

reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sina förstahandsval, men också till att fler elever med invandrabakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Att ställa krav är att bry sig

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet.

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraternas beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivas upp.

Ordning och reda i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbningen tvingas byta skola.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler om att skolan inte är ett "öppet hus" där elever kan komma och gå som de vill.

Samarbete skola – socialtjänst

Socialtjänsten och förskolorna/ skolorna i respektive stadsdel ska aktivt samarbeta för att med så tidiga insatser som möjligt motverka utslagning av elever och främja elevhälsan. Även enskilt drivna skolor och förskolor erbjuds samarbete. En årlig uppföljning av samarbetet ska medverka till kvalitetsutvecklingen på det sociala området. Stockholms stads skolor och förskolor skall följa BUS policy för barn och

Stockholms stads skolor och förskolor skall följa BUS policy för barn och ungdomar med behov av särskilt stöd.

Skolhälsovården

Skolhälsovården är en viktig verksamhet i skolan, inte minst nu då det framkommit i forskning och undersökningar att elevernas hälsotillstånd tycks bli sämre, t.ex. psykosociala problem som magont, huvudvärk, koncentrationssårigheter, övervikt m.m. Skolsköterskorna har en central och viktig roll då det gäller att uppmärksamma och följa barnens fysiska och psykiska hälsotillstånd.

Grundstenar i skolhälsovårdens arbete är den socialmedicinska inriktningen i kombination med gedigen kunskap om skolans fysiska och psykosociala miljö, dess krav och möjligheter. Skolan elever omfattas av arbetsmiljölagen och skolhälsovårdens uppdrag kan jämföras med företagshälsovården enligt arbetsmiljölagen. Skolhälsovårdens arbete kan ses från arbetsmiljölagen och från arbetsmiljölagen kan skolhälsovården således beskrivas ha två hälsoperspektiv – det generella för alla elever och det individuella för den enskilda eleven.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild lärarlegitimation.

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser.

Särskilt uttalande gjordes av Susanna Brolin (v), Lars-Åke Henriksson m fl (s) och Elin Låby (mp) enligt följande.

Den nya skolplanen i Stockholms stad föreslås omfatta hela den kommunala skolverksamheten, inklusive grundsärskola, gymnasiesärskola och särsvux. De elever som idag är placerade i särskola har bestående funktionshinder och skiljer sig därmed från gruppen barn med särskilda behov. I den nya skolplanen bör tydligare anges hur verksamheten i skolan ska tillgodose dessa elevers behov av insatser, för att elevens funktionshinder så långt som möjligt inte ska bli ett handikapp i mötet med skolan och med samhället i övrigt.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Cecilia Nordenfelt m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Bertil Fredriksson (kd) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (kd) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Thomas Backlund m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Vi anser att nämnden skulle ha beslutat

1. att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra:

Förvaltningen lyfter i sitt förslag till remissvar fram flera viktiga synpunkter som måste beaktas. De mest avgörande handlar om hur språket ska fortsätta att värnas i skolan och hur man ska uppnå likartade bedömningskriterier då Stockholmsproven ska slopas. Vad det gäller införande av läsutvecklingsschemat, LUS, gick Farsta på ett mycket förtjänstfullt sätt i täten. Nu är detta en mycket levande företeelse på alla våra skolor där barnen är oerhört medvetna om på vilken LUS de är och vad som krävs för att komma vidare till nästa ("när jag kan läsa texten till filmen kommer jag upp till nästa LUS"). Det är tydligt och individuellt och har fungerat fantastiskt – vilket vi kan se på hur läsförmågan utvecklas bland barnen här hos oss. Att göra samma inom matematik är ju väldigt bra om det får genomföras.

Grundskolans viktigaste uppgift är ju att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholms elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok – vi har hos oss visat att det går att göra något åt detta.

Skolan måste våga prioritera baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället bör särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda kunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning. Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Gymnasieelever som under gymnasietiden vill läsa in universitetskurser har i Stockholm getts denna möjlighet.

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sina förstahandsval, men också till att fler elever med invandrabakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Att ställa krav är att bry sig

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet.

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraternas beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivs upp.

Ordning och reda i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på

tionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbningen tvingas byta skola.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler om att skolan inte är ett ”öppet hus” där elever kan komma och gå som de vill.

Høj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild lärarlegitimation.

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Sven Lindberg m.fl. (fp), till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (fp) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Margareta Cederfelt m.fl. (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Särskilt uttalande gjordes av Kenneth Nilsson m.fl. (s), Bengt Sundell m.fl. (v) och Ylva Wahlström (mp) enligt följande.

Under 2004 ska kommunfullmäktige besluta om en ny skolplan för Stockholms stad. Planen ska utgå från de krav och förutsättningar som anges i de nationella styrdokumentet för skolan och utifrån dessa tydliggöra vilka insatser som krävs av Stockholms stad för att uppfylla dessa. Ett diskussionsunderlag sändes i vintras ut till stadsdelarna. Tanken var att stadsdelarna skulle skapa forum för diskussion och där så

Tanken var att stadsdelarna skulle skapa forum för diskussion och där så många som möjligt skulle erbjudas att delta av dem som är berörda av skolverksamheten. Man sade också att det var viktigt att skapa dialog med elever, föräldrar, skolpersonal och övriga intresserade för att forma framtidens skola i staden. I flera av stadsdelens skolor har man dock inte tagit ansvar för att denna process kommit igång bland föräldrarna vilket är olyckligt utifrån ett föräldrainflytande perspektiv. Vi i majoriteten ställer oss dock bakom förvaltningens förslag till remissyttrande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Michael Wiklund m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat
att som svar på remissen anför följande:

Visst är det välkommet med ett ständigt pågående samtal om skolans mål, resultat och utveckling. Men den nu gällande skolplanen för Stockholms kommunala skolor antogs av kommunfullmäktige så sent som den 19 juni 2000. Arbetet med att förverkliga ambitionerna i denna pågår i staden och resultatet är att stadens skolor fortsatt förbättra målopplifelsen. Ändå väljer socialdemokraterna att riva upp och börja om på nytt. Nya planer och policydokument är knappast vad skolan framförallt behöver. Istället bör arbetet med att förverkliga intentionerna i den gällande skolplanen intensifieras.

Dagens skolpolitik är förödande för många elever – otillräckligt lärande, kravlöshet och bråk och stök – och är därför oförenlig med det moderna kunskapssamhällets krav. Det behövs en radikal omläggning av politiken.

Vi är övertygade om att lärandet stärks om vi ser den enskilde eleven. Därför vill vi ge varje elev och dennes föräldrar valfrihet och verkligt inflytande. På samma sätt ska lärare och skolledare ges frihet att avgöra hur de bäst hjälper till. Vår skolpolitik sätter barnens kunskaper i centrum och betonar tydligare föräldrars, elevers och lärares ansvar. Friheten att välja är grundläggande för att åstadkomma detta.

Våra politikers insats är också viktig, men måste förändras. Deras ansvar är det övergripande. Att se till att resurserna finns. Att dessa resurser når de elever som behöver dem bäst. Samt att ge frihet åt föräldrar, elever och de professionella i skolan att utifrån vad som är bäst för varje elev nå de mål som politiken formulerat och framöver måste ta ett större ansvar för att följa upp.

Vi är övertygade om att detta är vägen mot en bättre skola. En skola där *alla kan bättre*: elever, lärare och skolledare. Och där politikerna också blir bättre på att leva upp till medborgarnas rättmätiga krav.

Skolans främsta uppgift ska vara att förmedla kunskaper. Gemensamt för alla skolor ska därför vara:

- att lärandet och kunskapen står i centrum

- att förväntningarna på elevernas prestationer är höga
- att samtliga elever uppnår uppställda kunskapskrav
- att föräldrarnas engagemang tillvaratas samt,
- att det finns goda ledare och inspirerande och kunniga lärare.

Varje skolmiljö måste präglas av lärande, skapande, trygghet, humanistiska värderingar, ordning och reda. Mobbning, droger och andra hot mot elevernas säkerhet och hälsa ska aldrig tolereras.

Men barn är inte lika. För att skapa motivation och för att tillvarata varje elevs fulla potential måste pedagogik och inriktning kunna skilja sig åt mellan olika skolor, oavsett om dessa är privata eller kommunala. Det är också en förutsättning för lärare och skolans ledare skall kunna ta sitt professionella ansvar. Skolor måste tillåtas vara olika, självständiga och förändringsbenägna.

Resurser måste tilldelas skolor på ett likvärdigt sätt. Likaså måste skolor utvärderas på ett likvärdigt sätt. Pengarna bör följa eleven och skickas direkt till skolan, oavsett huvudman. Resurserna till den enskilda skolan görs därmed helt beroende av föräldrars och barns fria val av skola. Därigenom skapas tydliga incitament till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Föräldrarna har huvudansvaret för att tillsammans med sina barn fritt välja den skola som passar det egna barnet bäst. De enskilda skolorna, dess ledning och lärare, ska självständigt kunna välja pedagogik och hur man väljer att arbeta. I deras ansvar ligger att samtliga elever stimuleras till bästa möjliga studieresultat. I lärarnas ansvar ligger även att ta tillvara föräldrarnas ansvar, unika förutsättningar och engagemang för att de egna barnen ska lyckas. Eleverna har naturligtvis huvudansvaret för sitt eget lärande. Förutsättningen för kloka och genomtänkta val är i sin tur god information om elevers och skolors prestationer.

Politikens roll bör därför renodlas till att ställa tydliga kunskapskrav, att via skatter finansiera skolan, att utvärdera de uppnådda resultaten samt inte minst att säkerställa att elever, föräldrar, lärare och skolledare ges tillgång till information och underlag inför de viktiga beslut och val dessa får makt och ansvar att fatta. Väsentligt är även att politiken radikalt minskar den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och prioriterar om resurser till undervisning och utvärdering.

Däremot ska politiken inte detaljstyra skolan; inte lägga sig i pedagogik, skolans arbetsformer, lokalval eller IT-användning; inte göra någon skillnad mellan val av juridisk form eller huvudmannaskap, exempelvis huruvida skolan är offentlig eller privat, drivs som aktiebolag, ideell förening eller stiftelse; inte blanda ihop sin roll som uppdragsgivare och sin roll som utförare av utbildning.

Med denna skolpolitik kommer skolorna att konkurrera om föräldrars och elevers förtroende att få ta ansvar för elevernas lärande. Det kommer att stimulera till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Bengt Carlsson m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

att som svar på remissen anförda följande:

Visst är det välkommet med ett ständigt pågående samtal om skolan mål, resultat och utveckling. Men den nu gällande skolplanen för Stockholms kommunala skolor antogs av kommunfullmäktige så sent som den 19 juni 2000. Arbetet med att förverkliga ambitionerna i denna pågår i staden och resultatet är att stadens skolor fortsatt förbättra måloppfyllelsen. Ändå väljer socialdemokraterna att riva upp och börja om på nytt. Nya planer och policydokument är knappast vad skolan framförallt behöver. Istället bör arbetet med att förverkliga intentionerna i den gällande skolplanen intensifieras.

Skolan behöver kontinuitet och ej genom politisk klåfingrighet orsaka ständiga kursförändringar.

Skolan är komplex och mångfasetterad verksamhet med många intressenter. Det är viktigt att ge skolan och dess ledare bra och stabila förutsättningar för sitt uppdrag. Det är olyckligt att målbilden är splittrad och att planering och uppföljning av verksamheten så svagt samordnad. Verksamhetsplan, budget, kvalitetsredovisningar mm är exempel på skilda planeringsverktyg som tar kraft från kärnuppdraget – lärandet. Vi moderater är angelägna om att så långt det är möjligt försöka inlemma alla mål och resultatuppföljningar i ett samlat redskap utifrån ett balanserat helhetsperspektiv – mål, resultat, analyser och åtgärder avseende pedagogik, ekonomi och skolpolitik är förödande för många elever - otillräckligt lärande, kravlöshet och bråk och stök – och är därför oförenlig med det moderna kunskapssamhällets krav. Det behövs en radikal omläggning av politiken.

Vi är övertygade om att lärandet stärks om vi ser den enskilde eleven. Därför vill vi ge varje elev och dennes föräldrar valfrihet och verkligt inflytande. På samma sätt ska lärare och skolledare ges frihet att avgöra hur de bäst hjälper till. Vår skolpolitik sätter barnens kunskaper i centrum och betonar tydligare föräldrars, elevers och lärares ansvar. Friheten att välja är grundläggande för att åstadkomma detta.

Våra politikernas insats är också viktig, men måste förändras. Deras ansvar är det övergripande. Att se till att resurserna finns. Att dessa resurser når de elever som behöver dem bäst. Samt att ge frihet för föräldrar, elever och de professionella i skolan att utifrån vad som är bäst för varje elev nå de mål som politiken formulerat och framöver måste ta ett större ansvar för att följa upp.

Vi är övertygade om att detta är vägen mot en bättre skola. En skola där *alla kan bättre*: elever, lärare och skolledare. Och där politikerna också blir bättre på att leva upp till medborgarnas rättmätiga krav.

Skolans främsta uppgift ska vara att förmedla kunskaper. Gemensamt för alla skolor ska därför vara:

- att lärandet och kunskapen står i centrum,
- att förväntningarna på elevernas prestationer är höga,
- att samtliga elever uppnår uppställda kunskapskrav,
- att föräldrarnas engagemang tillvaratas samt,
- att det finns goda ledare och inspirerande och kunniga lärare.

Varje skolmiljö måste präglas av lärande, skapande, trygghet, humanistiska värderingar, ordning och reda. Mobbning, droger och andra hot mot elevernas säkerhet och hälsa ska aldrig tolereras.

Men barn är inte lika. För att skapa motivation och för att tillvarata varje elevs fulla potential måste pedagogik och inriktning kunna skilja sig åt mellan olika skolor, oavsett om dessa är privata eller kommunala. Det är också en förutsättning för lärare och skolans ledare skall kunna ta sitt professionella ansvar. Skolor måste tillåtas vara olika, självständiga och förändringsbenägna.

Resurser måste tilldelas skolor på ett likvärdigt sätt. Likaså måste skolor utvärderas på ett likvärdigt sätt. Pengarna bör följa eleven och skickas direkt till skolan, oavsett huvudman. Resurserna till den enskilda skolan görs därmed helt beroende av föräldrars och barns fria val av skola. Därigenom skapas tydliga incitament till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Föräldrarna har huvudansvaret för att tillsammans med sina barn fritt välja den skola som passar det egna barnet bäst. De enskilda skolorna, dess ledning och lärare, ska självständigt kunna välja pedagogik och hur man väljer att arbeta. I deras ansvar ligger att samtliga elever stimuleras till bästa möjliga studieresultat. I lärarnas ansvar ligger även att ta tillvara föräldrarnas ansvar, unika förutsättningar och engagemang för att de egna barnen ska lyckas. Eleverna har naturligtvis huvudansvaret för sitt eget lärande. Förutsättningen för kloka och genomtänkta val är i sin tur god information om elevers och skolors prestationer.

Politikens roll bör därför renodlas till att ställa tydliga kunskapskrav, att via skatter finansiera skolan, att utvärdera de uppnådda resultaten samt inte minst att säkerställa att elever, föräldrar, lärare och skolledare ges tillgång till information och underlag inför de viktiga beslut och val dessa får makt och ansvar att fatta. Väsentligt är även att politiken radikalt minskar den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och prioriterar om resurser till undervisning och utvärdering.

Däremot ska politiken inte detaljstyra skolan; inte lägga sig i pedagogik, skolans arbetsformer, lokalval eller IT-användning; inte göra någon skillnad mellan val av juridisk form eller huvudmannaskap, exempelvis huruvida skolan är offentlig eller privat, drivs som aktiebolag, ideell förening eller stiftelse; inte blanda ihop sin roll som uppdragsgivare och sin roll som utförare av utbildning.

Med denna skolpolitik kommer skolorna att konkurrera om föräldrars och elevers förtroende att få ta ansvar för elevernas lärande. Det kommer att stimulera till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Utbildningsförvaltning bör därför ges i uppdrag att ge konkreta underlag och förslag till:

1. tydliga, höga och mätbara kunskapsmål för alla elevers kunskaper,

2. tydliga krav på minimikunskaper som alla elever måste uppnå,
3. utformning av ett likvärdigt resursfördelningssystem där skolors finansiering, oavsett huvudmannaskap, helt bestäms av föräldrars och barns val av skola,
4. system för kontinuerlig utvärdering av skolors prestationer med hjälp av flera olika komplementära metoder och oberoende utvärderingsinstitut,
5. bred och tillförlitlig spridning av information till föräldrar och barn, liksom till lärare och skolledningar, om elevers och om skolors prestationer,
6. ~~presadilalen~~ minskning av den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och omprioritering av resurser till undervisning och utvärdering.

Reservation anfördes av Fredrik Lundin m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (fp) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Patrik Holmberg (kd) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

1. att tjänsteutlåtandet i huvudsak utgör svar på remissen
2. att utöver det anföras följande:

Kristdemokraterna anser liksom förvaltningen att de nu existerande styrdokumenterna täcker behoven. Det finns sedan 2000 en skolplan. Om förändringar ska ske är det snarast i den befintliga skolplanen som det ska ske.

Dessutom innehåller förslaget till ny skolplan flera väsentliga försämringar.

1. Inget tydligt fokus finns på skolans uppgift att lära ut kunskap. Att eleverna ska "erbjudas en skola med möjligheter till lärande, kunskap och utveckling." Kan knappast anses som en tydlig inriktning. Konstateras kan alltså att majoriteten förskingrar det mödosamma arbetet att förstärka skolans kunskaps- och lärandeinriktning. Detta bekräftas också av att skolplanen tar bort föräldrarnas rätt att få skriftliga omdömen och att Stockholmsprovet tas bort.

2. Skolplanen anger inte vilken värdegrund som ska ligga till grund för skolans arbete. I likhet med vad som skrivs om värdegrunden i Läroplanen bör stadens skolplan innehålla en beskrivning om att skolans arbete ska förankras och förmedla en tydlig värdegrund.

3. Skolans ledning måste vara tydlig när det gäller att det ska råda ordning och reda för att skolarbetet ska bli framgångsrikt. Denna insikt syns inte till i skolplanen. Attityden mot skolk är mindre tuff och skolk ska inte längre anges i betyget.

4. Föräldrarnas möjligheter till inflytande och delaktighet i skolan är oklar. Även om det arbetet måste utformas lokalt på varje skola så bör åtminstone ett inriktningsmål anges. För att kunna mäta och utvärdera detta arbete behöver det ges stadga genom en tydlig inriktning i skolplanen.

Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Birgitta Wahlman m.fl. (m), Lotta Gravenius m.fl. (fp) och Carina Andersdotter-Sommar m.fl. (kd) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Moderaternas, folkpartiets och kristdemokraternas förslag till beslut
att som svar på remissen anföras följande

Visst är det välkommet med ett ständigt pågående samtal om skolan mål, resultat och utveckling. Men den nu gällande skolplanen för Stockholms kommunala skolor antogs av kommunfullmäktige så sent som den 19 juni 2000. Arbetet med att förverkliga ambitionerna i denna pågår i staden och resultatet är att stadens skolor fortsatt förbättra måiluppfyllelsen. Ändå väljer socialdemokraterna att riva upp och börja om på nytt. Nya planer och policydokument är knappast vad skolan framförallt behöver. Särskilt inte med ett så luddigt och okonkret innehåll. Istället bör arbetet med att förverkliga intentionerna i den gällande skolplanen intensifieras.

Dagens skolpolitik är förödande för många elever - otillräckligt lärande, kravlöshet och bråk och stök – och är därför oförenlig med det moderna kunskapssamhällets krav. Det behövs en radikal omläggning av politiken.

Vi är övertygade om att lärandet stärks om vi ser den enskilde eleven. Därför vill vi ge varje elev och dennes föräldrar valfrihet och verkligt inflytande. På samma sätt ska lärare och skolledare ges frihet att avgöra hur de bäst hjälper till. Vår skolpolitik sätter barnens kunskaper i centrum och betonar tydligare föräldrars, elevers och lärares ansvar. Friheten att välja är grundläggande för att åstadkomma detta.

Våra politikers insats är också viktig, men måste förändras. Deras ansvar är det övergripande. Att se till att resurserna finns. Att dessa resurser når de elever som behöver dem bäst. Samt att ge frihet åt föräldrar, elever och de professionella i skolan att utifrån vad som är bäst för varje elev nå de mål som politiken formulerat och framöver måste ta ett större ansvar för att följa upp.

Vi är övertygade om att detta är vägen mot en bättre skola. En skola där *alla kan bättre*: elever, lärare och skolledare. Och där politikerna också blir bättre på att leva upp till medborgarnas rättmätiga krav.

Skolans främsta uppgift ska vara att förmedla kunskaper. Gemensamt för alla skolor ska därför vara:

- att lärandet och kunskapen står i centrum
- att förväntningarna på elevernas prestationer är höga

- att samtliga elever uppnår uppställda kunskapskrav
- att föräldrarnas engagemang tillvaratas samt,
- att det finns goda ledare och inspirerande och kunniga lärare.

Varje skolmiljö måste präglas av lärande, skapande, trygghet, humanistiska värderingar, ordning och reda. I Läroplanen poängteras vikten av att skolans arbete bottnar i en värdegrund. Detta saknas i detta förslag till skolplan.

Mobbning, droger och andra hot mot elevernas säkerhet och hälsa ska aldrig tolereras, liksom inte heller skolk. Skolk drabbar både det skolkande barnet och klassen barnet går i. Vi behöver en nolltolerans mot mobbing, våld och nedsättande språk. Alla barn är inte lika. För att skapa motivation och för att tillvarata varje elevs fulla potential måste pedagogik och inriktning kunna skilja sig åt mellan olika skolor, oavsett om dessa är privata eller kommunala. Det är också en förutsättning för lärare och skolans ledare skall kunna ta sitt professionella ansvar. Skolor måste tillåtas vara olika, självständiga och förändringsbenägna.

Resurser måste tilldelas skolor på ett likvärdigt sätt. Likaså måste skolor utvärderas på ett likvärdigt sätt. Pengarna bör följa eleven och skickas direkt till skolan, oavsett huvudman. Resurserna till den enskilda skolan görs därmed helt beroende av föräldrars och barns fria val av skola. Därigenom skapas tydliga incitament till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Föräldrarna har huvudansvaret för att tillsammans med sina barn fritt välja den skola som passar det egna barnet bäst. De enskilda skolorna, dess ledning och lärare, ska självständigt kunna välja pedagogik och hur man väljer att arbeta. I deras ansvar ligger att samtliga elever stimuleras till bästa möjliga studieresultat. I lärarnas ansvar ligger även att ta tillvara föräldrarnas ansvar, unika förutsättningar och engagemang för att de egna barnen ska lyckas. Eleverna har naturligtvis huvudansvaret för sitt eget lärande. Förutsättningen för kloka och genomtänkta val är i sin tur god information om elevers och skolors prestationer. Härav följer även vikten av att överlämnandet från/till privata daghem, fritidshem och friskolor sköts bra.

Politikens roll bör därför renodlas till att ställa tydliga kunskapskrav, att via skatter finansiera skolan, att utvärdera de uppnådda resultaten samt inte minst att säkerställa att elever, föräldrar, lärare och skolledare ges tillgång till information och underlag inför de viktiga beslut och val dessa får makt och ansvar att fatta. Väsentligt är även att politiken radikalt minskar den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och prioriterar om resurser till undervisning och utvärdering.

Däremot ska politiken inte detaljstyra skolan; inte lägga sig i pedagogik, skolans arbetsformer, lokalval eller IT-användning; inte göra någon skillnad mellan val av juridisk form eller huvudmannaskap, exempelvis huruvida skolan är offentlig eller privat, drivs som aktiebolag, ideell förening eller stiftelse; inte blanda ihop sin roll som uppdragsgivare och sin roll som utförare av utbildning.

Med denna skolpolitik kommer skolorna att konkurrera om föräldrars och elevers förtroende att få ta ansvar för elevernas lärande. Det kommer att stimulera till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Utbildningsförvaltning bör därför ges i uppdrag att ge konkreta underlag och förslag till:

- 1 tydliga, höga och mätbara kunskapsmål för alla elevers kunskaper
- 2 tydliga krav på minimikunskaper som alla elever måste uppnå
- 3 utforma ett betygssystem där elever senast från årskurs 5 får betyg
- 4 tillse att föräldrar dessförinnan har möjlighet att få skriftliga omdömen
- 5 utformning av ett likvärdigt resursfördelningssystem där skolors finansiering, oavsett huvudmannaskap, helt bestäms av föräldrars och barns val av skola
- 6 system för kontinuerlig utvärdering av skolors prestationer med hjälp av flera olika komplementära metoder och oberoende utvärderingsinstitut
7. bred och tillförlitlig spridning av information till föräldrar och barn, liksom till lärare och skollädaingar, om elevers och om skolors prestationer.
8. en radikalt minskning av den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och omprioritering av resurser till undervisning och utvärdering
9. nolltolerans mot mobbing, våld, droger, skolk och nedsättande språkbruk
10. att alla barn tillerkänns rätten att få ta del av det totala utbudet enligt läroplanen.

Särskilt uttalande gjordes av Lotta Gravenius m.fl. (fp) enligt följande.

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla, inte bara våra barn här i Kista utan alla stockholmselever, ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok.

Skolan måste våga prioritera baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Om den socialistiska majoriteten menar allvar med att alla ungdomar ska genomgå gymnasieskolan måste barn ges en reell chans att kunna göra det. Den största satsningen bör göras redan under de första skolåren, då grunden läggs, inte bara för kärnämnena utan också barnens syn på lärande över huvud taget. .

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda baskunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har

svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning. Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. Här i Kista och på andra platser i Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Dessa elever kan, om de får rätt stöd, verka stimulerande på studieklimatet i klassummet.

Ytterstadseleverna får en rättvis chans

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sina förstahandsval, men också till att fler elever med invandrarbakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Att ställa krav är att bry sig

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet.

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraternas beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivas upp.

Att inte berätta hur det går för våra elever är att lura dem och kanske ge dem falska förhoppningar om att allt är i sin ordning. Är det inte det ska naturligtvis extra stöd och extra resurser sättas in. Varje barn/elev är för värdefull för att skolan av ren och skär snäll-/dumhet inte i tid ge dem chansen att hämta in missade kunskaper. Det är ju så att kommer man efter i början är det nästan en omöjlighet att komma ikapp, vilket i sin tur kan få till följd att kunskapsmålen aldrig kommer att uppnås.

Ordning och reda i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och

våld aldrig är acceptabelt. Som ansvariga för skolan måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbningen tvingas byta skola.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler om att skolan inte är ett ”öppet hus” där elever kan komma och gå som de vill.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild lärarlegitimation.

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mats G Nilsson m fl (m) och Birgitta Borg (kd) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Didar Samaletdin m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

att avslå förvaltningens förslag till beslut

att överlämna följande yttrande till kommunstyrelsen som svar på remissen:

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholms elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte

svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok.

Skolan måste våga prioritera baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället bör särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda baskunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning. Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Gymnasieelever som under gymnasietiden vill läsa in universitetskurser har i Stockholm getts denna möjlighet.

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sina förstahandsval, men också till att fler elever med invandrabakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Att ställa krav är att bry sig

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från

därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet.

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraternas beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivas upp.

Ordning och reda i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbningen tvingas byta skola.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler om att skolan inte är ett ”öppet hus” där elever kan komma och gå som de vill.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild lärarlegitimation.

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser.

Professionalism i skolan

Skolan skall styras av en attityd av professionalism och respekt för olika yrkesgruppers specialkunskaper. De olika yrkeskategorierna måste få större svängrum och frihet att verka efter sina egna förutsättningar. Genom en god rekryteringspolitik och fortbildningsinsatser måste skolan i än högre utsträckning skaffa sig den specialkompetens och de spetskunskaper som krävs. Dessa skall fullt utnyttjas i skolans lärande miljö. Vi accepterar inte en attityd där alla yrkeskategorier i skolan kort och gott betraktas som ”lärare”. Vi kräver en respekt för de olika

”lärare”. Vi kräver en respekt för de olika yrkeskategoriernas särart och specialkompetens, först då kan skolan fullfölja sitt uppdrag att vara en lärande miljö.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Pär Hommerberg m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (fp) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Michael Schartau m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Torbjörn Andring (kd) till förmån till eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (kd) i Bromma stadsdelsnämnd.

Särskilt uttalande gjordes av Jens Orback m fl (s), Pelle Börjesson (v) och Gudrun Hubendick (mp), enligt följande.

Stadsdelsnämnden har fått förslag till ny skolplan på remiss. Planen fokuserar på tre utvecklingsområden –lärande och kunskap, elevhälsa och elev- och föräldrainflytande- samt tre strategier –samverkan, ledarskap och uppföljning, utvärdering och utveckling.

Nämnden är i stort positiv till förvaltningens förslag och håller med om att det är bra att skolplanen är övergripande och inte för in nya mål i skolan.

Förvaltningen anser att elev- och föräldrainflytande ska vara en strategi, då det utgör ett redskap att nå lärande och hälsa. Nämnden har stor förståelse för detta men vill anføra att vi i dagens situation anser att det är nödvändigt att upphöja elev- och föräldrainflytande till ett mål i sig. Detta bl. a. för att kunna införa kvantifierbara mål också på detta område.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Magnus Hellström m fl (m) till förmån för eget förslag enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att:

Som svar på remissen överlämna följande yttrande:

Visst är det välkommet med ett ständigt pågående samtal om skolan mål, resultat och utveckling. Men den nu gällande skolplanen för Stockholms kommunala skolor antogs

av kommunfullmäktige så sent som den 19 juni 2000. Arbetet med att förverkliga ambitionerna i denna pågår i staden och resultatet är att stadens skolor fortsatt förbättra måluppfyllelsen. Ändå väljer socialdemokraterna att riva upp och börja om på nytt. Nya planer och policydokument är knappast vad skolan framförallt behöver. Istället bör arbetet med att förverkliga intentionerna i den redan gällande skolplanen intensifieras.

Vi är övertygade om att lärandet stärks om vi ser den enskilde eleven. Därför vill vi ge varje elev och dennes föräldrar valfrihet och verkligt inflytande. På samma sätt ska lärare och skolledare ges frihet att avgöra hur de bäst hjälper till. Vår skolpolitik sätter barnens kunskaper i centrum och betonar tydligare föräldrars, elevers och lärares ansvar. Friheten att välja är grundläggande för att åstadkomma detta.

Varje skolmiljö måste präglas av lärande, skapande, trygghet, ordning och reda. Mobbning, droger och andra hot mot elevernas säkerhet och hälsa ska aldrig tolereras.

Men barn är inte lika. För att skapa motivation och för att tillvarata varje elevs fulla potential måste pedagogik och inriktning kunna skilja sig åt mellan olika skolor, oavsett om dessa är privata eller kommunala. Det är också en förutsättning för lärare och skolans ledare skall kunna ta sitt professionella ansvar. Skolor måste tillåtas vara olika, självständiga och förändringsbenägna.

Resurser måste tilldelas skolor på ett likvärdigt sätt. Likaså måste skolor utvärderas på ett likvärdigt sätt. Pengarna bör följa eleven och skickas direkt till skolan, oavsett huvudman. Resurserna till den enskilda skolan görs därmed helt beroende av föräldrars och barns fria val av skola. Därigenom skapas tydliga incitament till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Politikernas ansvar är bl.a. att upprätta tydliga, höga och mätbara kunskapsmål för alla elevers kunskaper.

Slutligen anser vi att skolan ska ha en tydlig värdegrund som utgår från det kristna svenska kulturarvet.

Reservation anfördes av Karin Berggren m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

att bifalla förvaltningens förslag till beslut.

att därutöver anföras:

En del av utvärderingen är betyg och nationella prov. Folkpartiet vill att betyg ska ges redan från årskurs 6 så att elever, föräldrar och skolans personal i tid kan sätta in insatser som behövs. Likaså kan nationella prov i tid uppmärksamma problem och skolor kan vidta åtgärder för att höja prestationsnivån.

En trygg miljö höjer koncentrationen på inläringen. Barnombudsmannen räknar med att över hundra tusen barn mobbas i Sverige. Detta kan naturligtvis inte vara acceptabelt. För att alla elever ska kunna nå målen krävs arbetsro. Åtgärder mot mobbning måste kunna inbegripa att flytta på mobbaren till annan skola.

Reservation anfördes av Karolina Eriksson (kd) förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anfordrad av (kd) i Bromma stadsdelsnämnd.

Särskilt uttalande gjordes av Ann-Marie Strömberg (v), Ing-Marie Gidlöf m.fl. (s) och Staffan Kuylenstierna (mp) enligt följande.

Vi ställer oss bakom förvaltningens förslag till beslut men vill i övrigt anförda att:

Vi i stadsdelsnämnden tillsammans med utbildningsnämnden har det övergripande ansvaret för att skolan ges förutsättningar att nå de av riksdagen beslutade målen. Ett viktigt verktyg i detta arbete är de kvalitetsredovisningar och verksamhetsberättelser som det åligger varje skola upprätta varje år. Detta årligen återkommande arbete med egen tillsyn av verksamheten bidrar även till att underlätta skolans eget förbättringsarbete. Vi i nämnden skulle även vilja påpeka möjligheten att använda sig av s.k. "peer review", eller vad som på svenska kan översättas med kollegial granskning, som ytterligare ett sätt att förbättra informationen mellan skola och nämnd. En fördel med ett sådant förfaringssätt är att det möjliggör en mer återkommande extern revision och på så sätt hjälpa till att teckna en mer fullständig bild av verksamheten. Samtidigt kan det bidra till att dialogen dels - mellan skola och nämnd utvecklas och dels - att dialogen skolorna emellan också utvecklas. Något som förhoppningsvis bidrar till ett ökat kunskapsutbyte mellan skolorna.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Inge-Britt Lundin m fl (fp) och Anders Broberg (kd) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut avslås.
2. Stadsdelsnämnden tillskriver kommunstyrelsen och påtalar att om förslaget till nytt resursfördelningssystem genomförs så försämrar kraftigt skolornas möjlighet att ge alla elever de förutsättningar de behöver för att nå målen.
3. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Övergripande

Det är, precis som förvaltningen påpekar, oerhört allvarligt om förslaget till nytt resursfördelningssystem drivs igenom av den röd-gröna majoriteten. Det kommer att äventyra skolornas möjlighet att leva upp till målet att ge alla elever de förutsättningar de behöver för att nå målen i skolplanen. Det faktum att Norrmalm i förslaget till resursfördelningssystem får lika mycket i ersättning i tilläggsbelopp som Östermalm trots att Norrmalm har 1000 fler elever är helt orimligt och visar hur feltänkt förslaget är. Förslaget tar inte heller hänsyn till innerstadsskolornas höga hyreskostnader för de

s k Palatsskolorna. Förslaget till resursfördelningssystem tar alldeles för lite hänsyn till de individuella svårigheterna barn kan ha oavsett familjens ekonomi och föräldrarnas utbildningsnivå. Det gäller till exempel inlärnings svårigheter och neuro-psykiatriska funktionshinder. Enligt förvaltningen finns ett relativt stort antal barn på Norrmalm med neuropsykiatriska diagnoser.

De förslag till kraftiga neddragningar inom skolan, i kombination med de av den röd-gröna majoriteten aviserade åtstramningen i stadens budget för nästa år, hotar skolornas möjlighet att se till att alla elever som behöver hjälp skulle lämnas vid för våg i en socialdemokratiskt styrd kommun.

Skolplanen anger inte heller vilken värdegrund som ska ligga till grund för skolans arbete. I likhet med vad som skrivs om värdegrunden i Läroplanen bör stadens skolplan innehålla en beskrivning om att skolans arbete skall förankras och förmedla en tydlig värdegrund.

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholms elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället bör särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning skapas, där eleverna tillbringar en del i skolan, en del i arbetslivet.

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda kunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel med ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning. Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupade kunskaper. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Gymnasieelever som under gymnasietiden vill läsa in universitetskurser har i Stockholm getts denna möjlighet.

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är

reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sitt förstahandsval, men också till att fler elever med invandrarbakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den s k närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Att ställa krav är att bry sig

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet.

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraternas beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivas upp.

Ordning och reda redan i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbning tvingas byta skola.

Skolk är också ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler att skolan inte är ett "öppet hus" där elever kan komma och gå som de vill.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan idag tänka sig bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild

löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild lärarlegitimation.

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resultat.

Reservation anfördes av Sebastian Cederschiöld m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut, enligt följande.

Vi anser att stadsdelsnämnden skulle ha beslutat följande:

1. Stadsdelsnämnden tillskriver kommunstyrelsen och påtalar att om förslaget till nytt resursfördelningssystem genomförs försämras kraftigt skolornas möjlighet att ge alla elever de förutsättningar de behöver för att nå målen.
2. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Det är, precis som förvaltningen påpekar, oerhört allvarligt om förslaget till nytt resursfördelningssystem drivs igenom av den röd-gröna majoriteten. Det kommer att äventyra skolornas möjlighet att leva upp till målet att ge alla elever de förutsättningar de behöver för att nå målen i skolplanen. Det faktum att Norrmalm i förslaget till resursfördelningssystem får lika mycket ersättning i tilläggsbelopp som Östermalm trots att Norrmalm har 1000 fler elever är helt orimligt och visar på hur feltänkt förslaget är. Förslaget tar inte heller hänsyn till innerstadsskolornas höga hyreskostnader för de så kallade Palatsskolorna. Förslaget till resursfördelningssystem tar alldeles för lite hänsyn till de individuella svårigheterna barn kan ha oavsett familjens ekonomi och föräldrarnas utbildningsnivå. Det gäller till exempel inlärningssvårigheter och neuropsykiatriska funktionshinder. Enligt förvaltningen finns ett relativt stort antal barn på Norrmalm med neuropsykiatriska diagnoser.

Visst är det välkommet med ett ständigt pågående samtal om skolan mål, resultat och utveckling. Men den nu gällande skolplanen för Stockholms kommunala skolor antogs av kommunfullmäktige så sent som den 19 juni 2000. Arbetet med att förverkliga ambitionerna i denna pågår i staden och resultatet är att stadens skolor fortsatt förbättra måluppfyllelsen. Ändå väljer social-demokraterna att riva upp och börja om på nytt. Nya planer och policydokument är knappast vad skolan framförallt behöver. Istället bör arbetet med att förverkliga intentionerna i den gällande skolplanen intensifieras.

Dagens skolpolitik är förödande för många elever - otillräckligt lärande, kravlöshet och bråk och stök – och är därför oförenlig med det moderna kunskapssamhällets krav. Det behövs en radikal omläggning av politiken.

Vi är övertygade om att lärandet stärks om vi ser den enskilde eleven. Därför vill vi ge varje elev och dennes föräldrar valfrihet och verkligt inflytande. På samma sätt ska lärare och skolledare ges frihet att avgöra hur de bäst hjälper till. Vår skolpolitik sätter

barnens kunskaper i centrum och betonar tydligare föräldrars, elevers och lärares ansvar. Friheten att välja är grundläggande för att åstadkomma detta.

Våra politikers insats är också viktig, men måste förändras. Deras ansvar är det övergripande. Att se till att resurserna finns. Att dessa resurser når de elever som behöver dem bäst. Samt att ge frihet åt föräldrar, elever och de professionella i skolan att utifrån vad som är bäst för varje elev nå de mål som politiken formulerat och framöver måste ta ett större ansvar för att följa upp.

Vi är övertygade om att detta är vägen mot en bättre skola. En skola där *alla kan bättre*: elever, lärare och skolledare. Och där politikerna också blir bättre på att leva upp till medborgarnas rättmätiga krav.

Skolans främsta uppgift ska vara att förmedla kunskaper. Gemensamt för alla skolor ska därför vara:

- att lärandet och kunskapen står i centrum
- att förväntningarna på elevernas prestationer är höga
- att samtliga elever uppnår uppställda kunskapskrav
- att föräldrarnas engagemang tillvaratas samt,
- att det finns goda ledare och inspirerande och kunniga lärare.

Varje skolmiljö måste präglas av lärande, skapande, trygghet, humanistiska värderingar, ordning och reda. Mobbning, droger och andra hot mot elevernas säkerhet och hälsa ska aldrig tolereras.

Men barn är inte lika. För att skapa motivation och för att tillvarata varje elevs fulla potential måste pedagogik och inriktning kunna skilja sig åt mellan olika skolor, oavsett om dessa är privata eller kommunala. Det är också en förutsättning för lärare och skolans ledare skall kunna ta sitt professionella ansvar. Skolor måste tillåtas vara olika, självständiga och förändringsbenägna.

Resurser måste tilldelas skolor på ett likvärdigt sätt. Likaså måste skolor utvärderas på ett likvärdigt sätt. Pengarna bör följa eleven och skickas direkt till skolan, oavsett huvudman. Resurserna till den enskilda skolan görs därmed helt beroende av föräldrars och barns fria val av skola. Därigenom skapas tydliga incitament till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Föräldrarna har huvudansvaret för att tillsammans med sina barn fritt välja den skola som passar det egna barnet bäst. De enskilda skolorna, dess ledning och lärare, ska självständigt kunna välja pedagogik och hur man väljer att arbeta. I deras ansvar ligger att samtliga elever stimuleras till bästa möjliga studieresultat. I lärarnas ansvar ligger även att ta tillvara föräldrarnas ansvar, unika förutsättningar och engagemang för att de egna barnen ska lyckas. Eleverna har naturligtvis huvudansvaret för sitt eget lärande. Förutsättningen för kloka och genomtänkta val är i sin tur god information om elevers och skolors prestationer.

Politikens roll bör därför renodlas till att ställa tydliga kunskapskrav, att via skatter finansiera skolan, att utvärdera de uppnådda resultaten samt inte minst att säkerställa att elever, föräldrar, lärare och skolledare ges tillgång till information och underlag inför de viktiga beslut och val dessa får makt och ansvar att fatta. Väsentligt är även att

politiken radikalt minskar den byråkrati som idag detaljstyr de kommunala skolorna och prioriterar om resurser till undervisning och utvärdering.

Däremot ska politiken inte detaljstyra skolan; inte lägga sig i pedagogik, skolans arbetsformer, lokalval eller IT-användning; inte göra någon skillnad mellan val av juridisk form eller huvudmannaskap, exempelvis huruvida skolan är offentlig eller privat, drivs som aktiebolag, ideell förening eller stiftelse; inte blanda ihop sin roll som uppdragsgivare och sin roll som utförare av utbildning.

Med denna skolpolitik kommer skolorna att konkurrera om föräldrars och elevers förtroende att få ta ansvar för elevernas lärande. Det kommer att stimulera till kvalitetsutveckling och goda lärarprestationer.

Rinkeby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kerstin Gustavsson (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Särskilt uttalande gjordes av Dikran Disón och Amal Besada (båda kd) likalydande med reservation anförd av (kd) i Bromma stadsdelsnämnd.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Billy Östh m.fl. (m), Anna Eklund m.fl. (fp) och Ewa Samuelsson (kd), till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Britt-Marie Lagerkvist m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Jan Jönsson m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Förslag till beslut

Att överlämna följande yttrande till skol- och kulturroteln som svar på remissen.

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholmselever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, Engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte

svenska. Engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämna grundskolan utan att ha fått del av dessa basfärdigheter för att klara sig i samhället.

Det är viktigt att skolan prioriterar baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

Särskilt stöd på många sätt utifrån elevens behov

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid från speciallärare, i särskilda undervisningsgrupper, genom ett extra år i grundskolan etc. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning.

Profilklasser för studiemotiverade elever

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulus och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever.

Betygsintagning till gymnasiet

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholm stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen är mer rättvis än t.ex., lotter eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Skriftliga omdömen och betyg från skolår 6

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stöttas upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i flera steg redan från årskurs 6. Det skriftliga dokumentet är ett viktigt redskap för föräldrarna att kräva det stöd som deras barn har rätt till.

Stockholmsprov

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraterna beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivas upp.

Kraftfullt motverka mobbing

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbing, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor. Elever som gjorts sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbingoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbing tvingas byta skola.

Motverka skolket

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. I grundskolan ska föräldrarna regelbundet för skriftlig information om sin barns frånvaro. Skolk är en tydlig signal om att något är fel. Viktigt är därför att skolan på ett tidigt stadium tar kontakt med sociala myndigheter när elever börjar skola i sådan omfattning att det kan ifrågasättas om eleven uppfyller skolplikten.

Stärka lärarkåren

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter och en särskild lärarlegitimation.

Självständigare grundskolor

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ann-Katrin Åslund och Bengt Porseby (båda fp) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (fp) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Madeleine Jacobsson, Christer Grunder och Markku Sirviö (alla m) likalydande med reservation anförd av (m) i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Patrick Simonson (kd) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat att förvaltningen som svar på remissen lämnar följande yttrande

Vi tycker att det är tråkigt att se att den nya skolplanen ger utrymme för en allmän förslappning för att inte säga flummighet i skolan. Vi anser att skolan bl.a. genom ett tätare samarbete med föräldrarna skall verka för att ge eleverna en stabil grund för framtida studier och yrkesliv. Genom att verka som en inkörsport till vuxenlivet skall skolan förbereda eleverna för de krav och förväntningar som kommer att ställas på dem i såväl arbetsliv som enskild medborgare i samhället. Inställningen till punktlighet, moral och allmänt sunt förnuft är ingenting som kommer av sig självt utan det är en dynamisk process som mår bra av en katalysator i form av tydliga krav och mål. Sedan är det upp till varje skola att tillämpa den pedagogik som bedöms vara bästa verktyg för att nå och gärna överträffa målen. Genom att redan i skolan lära eleverna vad som är acceptabelt i samhälle och arbetsliv och vad som inte är det så kan man om man har tydliga kriterier och mål redan på ett tidigt stadium fånga upp de elever som riskerar att hamna utanför pga att "ingen bryr sig" och ge dem stöd och resurser så att även de känner att de har en framtid värd att leva och kämpa för.

Förslaget till ny skolplan innehåller flera väsentliga försämringer.

1. Skolplanen anger inte vilken värdegrund som ska ligga till grund för skolans arbete. I likhet med vad som skrivs om värdegrunden i Läroplanen bör stadens skolplan innehålla en beskrivning om att skolans arbete ska förankras och förmedla en tydlig värdegrund.

2. Ingen tydlig fokus finns på skolans uppgift att lära ut kunskap. Att eleverna ska "erbjudas en skola med möjligheter till lärande, kunskap och utveckling." Kan knappast anses som en tydlig inriktning. Konstateras kan alltså att majoriteten förskingrar det mödosamma arbetet att förstärka skolans kunskaps- och lärandeinriktning. Detta bekräftas också av att skolplanen tar bort föräldrarnas rätt att få skriftliga omdömen och att Stockholmsprovet tas bort.

3. Skolans ledning måste vara tydlig när det gäller att det ska råda ordning och reda för att skolarbetet ska bli framgångsrikt. Denna insikt syns inte till i skolplanen. Attityden mot skolk är mindre tuff och skolk ska inte längre anges i betyget.

4. Föräldrarnas möjligheter till inflytande och delaktighet i skolan är oklar. Även om det arbetet måste utformas lokalt på varje skola så bör åtminstone ett inriktningsmål anges. För att kunna mäta och utvärdera detta arbete behöver det ges stadga genom en tydlig inriktning i skolplanen.

Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lena Kling m.fl. (fp) och David Lindberg (kd) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (fp) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Maria Ljungberg Schött m.fl. (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Olle Andretzky m.fl. (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Lars Hansson m.fl. (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar detta utlåtande som svar på remissen.

Den nya skolplanen är ett kortfattat dokument, fylld av allmängiltiga sanningar, som ger liten vägledning för eleverna, lärarna, skolledarna, föräldrarna och politikerna.

Den tar inte upp, i avsnittet om elevhälsa, vikten av den lokala samverkan mellanförskola/skola och individ- och familjeomsorgen.

Det står att elever, som behöver mer hjälp och stöd i sin utveckling än andra skallgaranteras det, samtidigt som resurserna inom detta område minskas i vår stad. Den innehåller inget om ekonomiska styrmedel och effekterna av att skolledningen själv disponerar skolpengen.

Den kommer inte att bidra till utvecklingen av skolan i staden.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Helena Bonnier m.fl. (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Claes Fleming m.fl. (fp) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (fp) i Bromma stadsdelsnämnd.

Särskilt uttalande gjordes av Rolf Lindell m fl (s), Aila Erkkilä (v) och Ann-Sofi Matthiesen (mp) enligt följande.

Det är glädjande att den politiska majoriteten har tagit fram en ny Skolplan för Stockholms stads skolor. Den nya skolplanen utgår från målsättningen att så många elever som möjligt ska kunna nå de nationella kunskapsmålen. Skolplanen består av tre huvudområden: lärande och kunskap, elevhälsa samt elev- och föräldrainflytande.

Inom området lärande och kunskap fokuseras matematik och språkutveckling. Med den nya skolplanen kan skolan nu koncentrera sig på sin huvuduppgift. Nu kan även Stockholms stads skolor följa de nationella styrdokumentet för skolan.

Sammanfattningen på synpunkterna som redovisas på utbildningsförvaltningens hemsida visar att man i stadsdelarna har arbetat synnerligen aktivt och konstruktivt med att förankra förslaget hos personal, lärare, elever och föräldrar.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Björklund m fl (fp), Mikael Söderlund m fl (m) och Jonas Vikman (kd) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

1. Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att den skolplan som antogs av fullmäktige år 2000 ska fortsätta att gälla, samt
3. att överlämna följande som svar på kommunstyrelsens remiss:

Vi delar i stora drag förvaltningens kritik av förslaget till ny skolplan. Skolplanen ska vara ett av de styrdokument som skolorna både planerar och utvärderar den egna verksamheten efter. Även kommunen ska kontinuerligt följa upp och utvärdera planen. Detta ställer höga krav på att skolplanen är formulerad på ett tydligt sätt, och att den är uppföljnings- och utvärderingsbar. Tyvärr är de föreslagna inriktningsmålen svåra att tyda och tolka.

Den föreslagna skolplanen saknar det tydliga fokus på kunskaper och utvärdering av kunskaper som den nu gällande skolplanen har. Även skrivelserna om läraryrkets status, valfrihet och ordning och reda i skolan har försvunnit. Allt detta är ett utslag av socialdemokraternas skolpolitik. Den nya skolplanen bör därför inte antas av kommunstyrelsen. I stället ska den skolplan som antogs av fullmäktige år 2000 fortsätta att gälla.

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Söderlund m fl (m) likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Åsa Ekelund (m) och Andreas Engström (m) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (m) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Robert Lisborg (kd) till förmån för eget förslag till beslut likalydande med reservation anförd av (kd) i Bromma stadsdelsnämnd.

Reservation anfördes av Louise Edlind Friberg (fp) och Per Höjeberg (fp) till förmån för eget förslag till beslut, enligt följande.

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. att överlämna följande yttrande till kommunstyrelsen som svar på remissen:

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholmselever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. Skolan måste våga prioritera baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället bör särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda baskunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning.

Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Gymnasieelever som under gymnasietiden vill läsa in universitetskurser har i Stockholm getts denna möjlighet.

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sina förstahandsval, men också till att fler elever med invandrabakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Att ställa krav är att bry sig

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet.

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraternas beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivas upp.

Ordning och reda i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbningen tvingas byta skola.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl

få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler om att skolan inte är ett "öppet hus" där elever kan komma och gå som de vill.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild lärarlegitimation.

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser.

Skolans kulturförmedlande roll

Förutom de viktiga uppgifterna att lära alla elever att läsa, skriva och räkna har den obligatoriska såväl som den frivilliga skolan ett kulturförmedlande uppdrag. Att ge alla elever möjligheter att ta del av, tolka och bearbeta kulturupplevelser är en stor uppgift för skolan. Kulturupplevelser i alla dess former hjälper eleverna att utvecklas och har en positiv inverkan på hela inlärningsklimatet. Det är dock viktigt att påpeka att kulturupplevelser har ett egenvärde och inte får ses som ett medel att uppnå andra mål. Skolan måste ges de resurser som krävs för att eleverna skall kunna ta del av Stockholms kulturliv. Särskilt i tider av nedskärningar är det viktigt att skolorna får möjligheten att via kulturförvaltning söka pengar för detta ändamål. Det är sedan skolorna själva som får avgöra hur dessa medel bäst används i den konkreta undervisningssituationen. Pengarna får inte villkoras på annat sätt än att de skall användas till kulturaktiviteter.

Kulturskolan skall stå både för bredd och kvalitet, släpper vi kravet på kvalitet har vi misslyckats. Målet är inte att göra alla till professionella kulturutövare men ambitionen måste vara att några skall bli det. Gruppstorlekar och graden av individualisering i undervisningen måste anpassa efter detta.

Skolplan för Stockholms stad

Inledning

Stockholms elever ska erbjudas en skola med möjligheter till lärande, kunskap och utveckling.

En skola som ser varje individs förmågor och lust och vilja att lära och utvecklas.

En skola som erbjuder många upplevelser och stärker elevens kulturella kapital.

En skola som ger goda förutsättningar och stärker elevens framtidstro och tron på den egna förmågan.

En skola som är rolig, stimulerande, flexibel, trygg och utmanande.

En skola som ger arbetsro och tid för reflektion.

En skola som aktivt bidrar till jämställdhet och tar tillvara mångfaldens möjligheter.

Förutsättningar

Stockholm är en mångkulturell stad, med ett stort kulturutbud, ett omfattande informationsflöde, ett högt tempo, en snabb förändringstakt och en ökad internationalisering. En uppväxt och ett arbetsliv präglad av storstaden ställer krav på skolan att i sitt arbete integrera mångfalden och tillsammans med elever och föräldrar utveckla de kunskaper och förmågor som behövs i mötet med en framtid i ständig förändring och utveckling.

Skolans organisation i Stockholms stad

Kommunfullmäktige i staden har det övergripande ansvaret för stadens skolor och fastställer i budgeten förutsättningarna för dessa. Resurstilldelning till skolverksamheten sker i tre steg. Kommunfullmäktige fattar beslut om resurstilldelning till stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden. Dessa fattar i sin tur beslut om resursfördelning till skolorna inom sitt ansvarsområde. Varje rektor beslutar utifrån tilldelade medel om hur de ska användas på den lokala skolan.

Skolplanens roll

Riksdag och regering har fastställt nationella mål och riktlinjer för verksamheten i skolan i form av skollag, förordningar och läroplaner och utifrån dessa gett kommunen i uppdrag att ansvara för organisation och genomförande av skolverksamheten så att de nationella målen nås.

Varje kommun ska, enligt skollagen, ha en skolplan som beskriver hur kommunens skolverksamhet ska utformas och utvecklas för att uppfylla de nationella målen och kravet på likvärdighet. På varje skola ska, enligt förordning, finnas en lokal arbetsplan. Av arbetsplanen ska framgå hur de nationella och kommunala målen ska uppnås.

Skolplanen riktar sig till alla som arbetar i skolan, elever och studerande, föräldrar och samhället i övrigt. Skolplanen ska tillsammans med de nationella målen vara styrande och vägledande för utvecklingen av verksamheten.

Planen ska vara ett aktivt dokument för alla medarbetare och följas upp och utvärderas kontinuerligt.

Skolplanen för Stockholm omfattar kommunal förskoleklass, skolbarnsomsorg, grundskola, särskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning, särvtv, och svenskundervisning för invandrare (sfi).

Skolplanen omfattar flera olika verksamheter som berör barn, ungdomar och vuxna. För att underlätta läsbarheten används i detta dokument de två begreppen elev och skola för samtliga verksamhetsformer.

Skolplanen riktar uppmärksamhet på ett antal prioriterade utvecklingsområden och strategier för stadens skolverksamhet.

Gemensamma utvecklingsområden för lärande och utveckling

Verksamheten i Stockholms skolor är allas ansvar där de olika yrkesgruppernas kompetens bidrar och kompletterar varandra. Skolans mål och uppdrag måste därför vara tydliga för alla som arbetar i skolan. Skolans uppdrag är att utveckla elevernas förmåga att ta ansvar för sitt lärande och på så sätt lägga grunden för den enskilda individens livslånga lärande. Varje elev ska ges möjlighet att utveckla sina olika förmågor för att ta till sig kunskap och förstå sammanhang. Med utgångspunkt i de speciella förutsättningar som råder i en mångkulturell stad som Stockholm har följande områden lyfts fram och prioriterats – lärande och kunskap, elevhälsa och elev- och föräldrainflytande. De är alla delar av en helhet med syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling, självkänsla och tilltro till den egna förmågan så att de kan påverka sina studier och göra medvetna val för framtiden.

Lärande och kunskap

Området lärande och kunskap speglar elevens hela kunskapsutveckling och innefattar alla de ämnen som återfinns i de nationella styrdokumenterna. Skolans uppgift är att skapa en helhet för eleven. Utvecklingen av ämnesövergripande arbetssätt är viktigt för att uppnå denna helhet. Detta kräver kompetenta lärare som strävar efter att uppnå läroplanens mål. Inom Lärande och kunskap fokuserar skolplanen på två delområden, Språkutveckling och Matematik.

Språkutveckling

Ett föränderligt samhälle ställer höga krav på en kommunikativ förmåga och förmåga att behärska både det skrivna och talade språket. Språk är grunden för lärande och nyckeln till kunskapsutveckling och framgång. Medvetenhet i skolan om språkutvecklingens betydelse i alla ämnen är avgörande för att skapa förutsättningar för elevernas lärande.

Att utveckla språket hos elever med svenska som sitt andra språk, innebär att aktivt stödja modermålet och att utveckla det andra språket, svenska. En god andraspråksinläring innebär att allt fler inom skolan måste ha kunskaper om flerspråkig utveckling. För att främja kunskapsutvecklingen hos de tvåspråkiga eleverna krävs att modersmålsundervisningen utvecklas och integreras med ämnesundervisningen.

Eftersom alla elever har olika sätt att lära sig behöver undervisningen i skolan utvecklas för att bättre anpassas till elevernas olika lärstilar.

Ett lärande genom konstarterna, vilket även innefattar media och film, ger nya möjligheter för elevernas arbete med varierade uttrycksformer och kommunikation. Alla elever ska ges möjlighet till kulturella upplevelser genom att ta del av stadens rika kulturutbud och självt få möjlighet att utveckla olika kulturella uttryckssätt. Biblioteken är viktiga resurser för elevernas lärande och språkutveckling, eftersom de erbjuder en mångfald av källor som möjliggör ett elevaktivt arbetssätt och bidrar till ett lustfyllt lärande.

Uppföljning, dokumentation och analys av elevernas språk- och läsutveckling är nödvändig för varje skolas arbete med att nå de nationella målen och ger förutsättningar för att tidigt sätta in åtgärder för att ge alla elever möjligheter till en god språkutveckling och läsförmåga.

Inriktningsmål

- ? Skolan och alla dess medarbetare ska utveckla ett medvetet arbete som stärker elevernas språkutveckling, läs-, skriv- och kommunikationsförmåga samt leder till en högre måiluppfyllelse.

Matematik

Inom matematikområdet har skolan en stor utmaning för att nå en högre måiluppfyllelse och öka elevernas intresse och lust för matematik. Att stödja elevens utveckling av matematiskt tänkande och förmåga till problemlösning blir centralt för framtidens skola. Matematikundervisningen ska ge en god grund för såväl vardagsliv och vardagsekonomi som för fortsatta studier. En utveckling behöver ske av mer konkret praktisk undervisning och av att föra in matematik i det ämnesövergripande arbetet. De tillfällen till logiskt tänkande och kreativa problemlösningar som finns i ämnet matematik kan dessutom ge eleverna en förmåga att lösa problem inom helt andra ämnesområden.

Inriktningsmål

- ? Skolan ska utveckla former för matematikundervisningen som stärker elevernas matematiska tänkande och problemlösningssförmåga samt leder till en högre måiluppfyllelse.

Elevhälsa

Öppenhet och respekt för den enskilde eleven ska prägla skolans verksamhet. All verksamhet i skolan ska genomsyras av ett demokratiskt förhållningssätt där skolan ska stärka elevens självförtroende och ansvarskänsla, uppmuntra och utveckla elevens medkänsla och inlevelseförmåga. I detta ingår även arbetet med att utveckla respekt

för olikheter och att motverka kränkande behandling. Skolans värdegrund ska därför omfattas av all personal och vara ett levande verktyg i vardagen.

Elevhälsa är ett nytt begrepp som handlar om att främja hälsa hos alla elever med speciellt fokus på elever i behov av särskilt stöd. Utgångspunkter i elevhälso-arbetet är normer och värden, god arbetsmiljö, psykiskt och fysiskt välmående och utveckling av arbetsorganisationen för att främja en god hälsa i skolan. För samverkan och som ett stöd i skolans verksamhet ingår elevhälsans personal, d.v.s. skolläkare, skolsköterska, kurator, psykolog och specialpedagog.

Förebyggande hälsofrämjande arbete är avgörande för att skapa en god arbets- och studiemiljö för alla i skolan. Att stärka både den psykiska och fysiska hälsan är centralt för elevens välmående. Att kunna påverka och styra sin vardag i skolan, att bli bekräftad utifrån sina egna förutsättningar och att utveckla tillit till den egna förmågan är viktiga faktorer för att öka elevernas välbefinnande. Skolan ska utforska olika metoder och arbetsformer i undervisningen för att främja elevers sociala och emotionella utveckling. Det innebär ett strukturerat arbete med känslor, jagstärkande metoder och konflikthantering.

Skolans förebyggande arbete med utevistelse, en god kosthållning och fysisk aktivitet, är viktigt som en naturlig del i verksamheten för att stärka elevers fysiska hälsa. Elever som behöver mer hjälp och stöd i sin utveckling än andra ska garanteras det. Insatser ska sättas in så tidigt som möjligt. Utgångspunkten för skolan måste vara att utifrån en helhetssyn kring elever i behov av särskilt stöd gemensamt finna lösningar och utforma fungerande ändamålsenliga åtgärdsprogram.

Elevhälsoarbetet innebär också att man arbetar förebyggande med elevers frånvaro och snabbt utreder orsaker och gör insatser för att nå en ökad närvaro. För elever i grundskolan och gymnasieskolan är skolans dialog med hemmet en viktig del i detta arbete.

Inriktningsmål

- ? Skolan ska ha ett kontinuerligt hälsofrämjande arbete som bygger på att alla verksamma i skolan är delaktiga och tar ansvar

Elev- och föräldrainflytande

Elevernas delaktighet i såväl lärandet som skolan som helhet ska stärkas. En förutsättning för elevernas inflytande i lärandet är att eleverna ges god kunskap om sina rättigheter samt att tydliga och förståeliga mål finns utarbetade och är kända av eleverna. Elever ska utifrån sin förmåga och ålder ha inflytande över och vara delaktiga i utformningen av skolans verksamhet. De ska stärkas i att ta ställning och välja utifrån egna erfarenheter och överväganden. Den målstyrda skolan kräver ett medvetet och långsiktigt arbete för att utveckla demokratiska arbetsformer. Samverkan mellan elever och pedagoger eller andra medarbetare i verksamheten är en viktig del i arbetet

med att stärka elevernas inflytande i skolan som helhet. Fokus i arbetet med att utveckla elevinflytandet ska vara på den enskilda elevens rätt att uppnå läroplanens mål.

Skolan ska präglas av ömsesidighet och respekt i ansvaret mellan föräldrar och skola. Föräldrar till elever i grundskolan och gymnasieskolan ska ges möjlighet till olika former av reellt inflytande. Skolorna behöver utveckla former för reellt inflytande som är anpassat utifrån de lokala förutsättningarna i samarbetet med föräldrarna. Föräldrarna ska få god och fortlöpande information om skolans verksamhet och mål samt hur det egna barnet utvecklas. Den goda dialogen skapar förutsättningar för ett gott samarbete och kan öka föräldrarnas inflytande.

Inriktningsmål

- ? Skolan ska arbeta medvetet för att ge eleverna inflytande i och ansvar för såväl det egna lärandet som skolan som helhet

De nödvändiga redskapen

Ledarskap

Ledarskapet är centralt för hur skolan fungerar. Ett gott ledarskap skapar förtroende och tillit till att skolan förmår att uppfylla sitt uppdrag. Det handlar både om skolledares ledarskap och lärares ledarskap.

Rektors ansvarstagande och agerande, i egenskap av skolans chef och pedagogiska ledare, är avgörande för ett framgångsrikt utvecklingsarbete. Det innebär bland annat att rektor ska initiera, prioritera och ge mandat och stöd i förändringsprocesser och utveckling av kvalitetsarbetet. Att initiera diskussioner, kunskapsutbyte och samarbete mellan lärarna kring kunskapssyn, läroprocessen, helheten i lärandet, betygskriterier och läroplanens innehåll är några delar i detta arbete.

Lärares ledarskap behöver lyftas fram och stärkas. Ledarskapet handlar både om att leda och hantera grupper och gruppprocesser och att utöva ett handledarskap där individuella mål, utvecklingsplaner och åtgärdsprogram är utgångspunkter.

Samverkan

Den kontinuerliga professionella dialogen mellan pedagogerna i verksamheten är centralt för att skolan ska uppnå de nationella målen och gemensamt utveckla verksamheten och ämnesintegrationen.

Nätverk och samverkansformer behöver utvecklas mellan pedagoger och med andra yrkeskategorier på skolan som arbetar med elever i olika åldrar i syfte att utveckla en helhetssyn på lärandet genom skolåren.

Ett professionellt överlämnande mellan de olika skolverksamheterna är viktigt för elevernas välbefinnande och kunskapsutveckling i skolan. Det handlar om utveckling av samarbetsformer mellan förskola och förskoleklass, mellan olika skolår och skolformer. I detta arbete är det viktigt att värna om varje verksamhets särart.

Genomförandet av den målstyrda skolan förutsätter ett aktivt arbete med och en levande dialog om en likvärdig bedömning av elevernas prestationer både i den enskilda skolan och mellan skolor.

För att stödja elever i behov av särskilt stöd krävs en väl utvecklad samverkan med individ- och familjeomsorgen, där utgångspunkten bör vara hur de olika professionerna kan stödja varandra för att skapa bästa förutsättningar för den enskilde eleven. Skolan är en viktig del i samhället där samarbetet med andra aktörer måste stärkas och utvecklas. Det finns ett antal olika samarbetspartners som till exempel kulturskolan, biblioteken och kulturinstitutioner som utgör en kompletterande och viktig resurs i samarbetet med skolan.

Samverkan mellan skola och högskola/universitet behöver fortsätta att utvecklas, dels för att skolorna aktivt ska kunna ta till sig den senaste forskningen och dels för att underlätta övergången för elever till högskolan.

Även samverkan mellan skola och näringsliv behöver fortsätta att utvecklas. Att möta och förstå sin omvärld och vad som krävs i ett framtida arbetsliv är kunskaper som är viktiga i elevernas utveckling.

Uppföljning, utvärdering och utveckling

Skolan är en målstyrd verksamhet där de nationella målen ska vara i fokus. I Stockholms stad fattar Kommunfullmäktige beslut om resursfördelning till stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden för skolverksamheten. Kommunfullmäktige beslutar också om prioriterade utvecklingsområden utifrån de nationella målen. Stadens kommuncentrala organ för skolfrågor har till uppgift att följa upp och inspektera skolans verksamhet. Den uppföljning som sker på övergripande nivå för staden ska utgöra underlag för strategiska beslut för stadens utveckling. ~~Stadsdelsnämndens område~~ utbildningsnämnden ansvarar för att skolverksamheten inom respektive område når målen. Det innebär ansvar för utveckling, resursfördelning, personal- och lokalförsörjning. Till detta kommer också ett uppföljningsansvar för respektive områdes verksamhet. Dialogen mellan nämnd och skola för att få en gemensam bild om verksamheten och dess behov bör utvecklas och formaliseras. Denna dialog bör omfatta en årlig uppföljning av respektive nämnds kvalitetsredovisning.

Varje skola ansvarar för uppföljning av skolans eget arbete med måluppfyllelse enligt läroplan och skolplan. Analys av uppföljningar och utvärderingar behövs för ett medvetet förbättringsarbete. Utvärderingssystem och instrument måste stödja ett sådant arbete. Varje år upprättar varje skola en kvalitetsredovisning där både de nationella och skolplanens mål ska följas upp.

För att kommunfullmäktige ska kunna ta strategiska beslut för stadens skolutveckling ska kommuncentral nivå ta del av och analysera den nationella betygsstatistiken med fokus på stadens skolors resultat. Dessutom ska resultaten för de nationella proven tas in och analyseras för stadens skolor. Dessa skall även redovisas i stadens kvalitetsredovisning. Kontinuerliga brukarundersökningar ska genomföras för att få kunskap om elevers och föräldrars syn på verksamhetens kvalitet.

Om den enskilde skolan behöver tidigare bedömning av elevernas kunskaper kan Skolverkets diagnostiska material användas. Varje skola ska ha ett system för uppföljning av varje enskild elevs språk-, läs- och skrivutveckling och utveckling inom det matematiska området där t.ex. läsutvecklingsschema, språkutvecklingsanalyser kan användas. Staden ska fortsätta att utveckla verktyg som kan stödja skolornas uppföljning av elevernas förmågor.

Staden har ett för alla verksamheter gemensamt system för kvalitetsstyrning. Varje skola skall med utgångspunkt från stadens mål, läroplanen och skolplanen utarbeta skolans egna åtaganden gentemot elever och föräldrar. Skolan redovisar sina åtaganden i planen för verksamheten och säkrar verksamheten genom att beskriva och redovisa tydliga arbetssätt och rutiner för arbetet.

Förvaltningsremiss

Diskussionsunderlag inför framtagande av ny skolplan för Stockholm stad har remitterats till samtliga stadsdelsförvaltningar, kulturförvaltningen samt utbildningsnämnden. Ett antal nämnder har valt att även behandla denna remiss i resp. ~~Politiknämnden~~ ~~Örtutövningen~~ har ett antal andra berörda instanser givits möjlighet att lämna synpunkter:

- Lärarförbundet
- Lärarnas Riksförbund
- Skolledarna
- Kommunalarbetarförbundet
- Elevorganisationen
- Sveriges elevråd SVEA
- Nätverket för nedskärningar
- Barnverket
- Föräldraalliansen (FISS)

Diskussionsunderlag inför framtagande av en ny skolplan i Stockholm

Skolplanens roll i styrningen

”I alla kommuner skall det finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan som visar hur kommunens skolväsende skall gestaltas och utvecklas. Av skolplanen skall framgå de åtgärder som kommunen avser vidta för att uppnå de nationella mål som har satts upp för skolan. Kommunen skall kontinuerligt följa upp samt utvärdera skolplanen”.

(Skollagen 2 kap. 8 §)

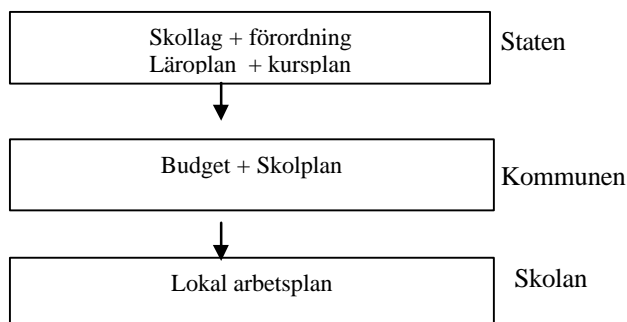
”De nationella målen för skolan anges i skollagen, läroplanerna och kursplanerna. De nationella målen är *öppna* så att lokala förutsättningar och villkor kan komma till uttryck, då målen formuleras lokalt.

I *skolplanen* uttalar den kommunala politiska nivån vilka områden som har prioriterats och vilka åtgärder som behövs för att nå de nationella målen. Skolplanen måste formuleras så konkret och tydligt att den kan utgöra underlag för budgetarbetet och för skolornas planering. Den skall vara möjlig att följa upp och utvärdera.

Hur målen skall förverkligas är en uppgift att diskutera för varje skola.

Arbetsplanens syfte är att visa hur nationella mål och kommunala mål i skolplanen skall uppnås, vilka mål och åtgärder i övrigt som är av särskild vikt för skolan och hur verksamheten därför skall utformas och organiseras. Arbetsplanen avser verksamheten som helhet. Lärarna skall tillsammans med sina elever utforma undervisningsmål, välja stoff, arbetsmetoder och former för utvärdering”

(Ur Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning inom skolväsendet)

Vad innehåller diskussionsunderlaget?

1. Några övergripande frågor
2. Frågeställningar kring några områden
3. Frågeställningar kring några redskap som har betydelse för genomförande

Hoppas ni får intressanta och givande diskussioner och vill delta i arbetet att forma framtidens skolor i Stockholms stad.

Övergripande frågor:

1. Vad i dagens skolplan är bra och bör finnas kvar?
2. Vilka områden bör lyftas fram i den nya skolplanen utifrån vad som är specifikt för Stockholm?
3. Inom vilka områden finns det problem och därmed behov av insatser?
4. Hur kan skolplanen stödja de nationella målen för skolan?

Några områden att diskutera:

Elevinflytande och ansvar

Dagens skola ska vara målstyrd och den enskilda elevens rätt att uppnå läroplanens mål ska stå i fokus. En nyckel till studieframgång är att få varje elev att känna lust till lärande. Den moderna skolan kräver en fortsatt utveckling av elevaktiva arbetsformer och samverkan mellan lärare och övrig personal i skolan. Det är viktigt att stärka elevernas inflytande i skolan som helhet.

Elevhälsa

Att ha kontroll över sin vardag, att bli bekräftad utifrån sina egna förutsättningar och att kunna påverka och styra sin dag i skolan är nyckelfaktorer för att stärka elevernas tillit till den egna förmågan. För att möjliggöra en god hälsa hos eleverna krävs att alla i skolan tar ansvar för elevvården. Att stärka både den psykiska och fysiska hälsan är centralt.

Språk- och läsutveckling

Att ge alla elever goda språkkunskaper i svenska och att dessutom ge de elever som har annat modersmål än svenska goda kunskaper i sitt modersmål är av största betydelse. Goda språkkunskaper på sitt hemspråk främjar skolframgång. Att stimulera elevernas språkutveckling och förmåga till kommunikation är en ständigt pågående uppgift för alla i skolan

Matematik

Att stärka elevernas matematikkunskaper är av stor vikt. Att stödja barn och ungdomars utveckling av matematiskt tänkande och förmåga till problemlösning blir centralt för framtidens skola. Inom matematikområdet har skolan sin största utmaning eftersom det är inom detta område som störst andel av våra grundskoleelever

5. Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena inom respektive nämnds verksamhet?
6. Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena i Stockholms stad sett i ett helhetsperspektiv?
7. Vilka insatser krävs?
8. Roller/ansvarsfördelning?

Några redskap att diskutera:

Samverkan och samarbete inom och mellan de olika skolformerna

? mellan pedagoger

Samverkan mellan pedagogerna i verksamheten är centralt för att skolan ska uppnå de nationella målen.

? mellan bibliotek och undervisning

Bibliotek och skolor kan göra gemensamma insatser för att stimulera elevernas läs -, språk- och kunskapsutveckling.

? mellan de olika skolformerna

Att stödja det livslånga lärandet genom smidiga övergångar mellan de olika skolverksamheterna är viktigt för elevernas välbefinnande och kunskapsutveckling i skolan.

? mellan skola och kulturskola

Kulturskolan utgör en viktig del av stadens skolpolitik. Kulturskolan och grundskolan skall samverka i syfte att alla elever skall erbjudas plats i Kulturskolan.

Samverkan och samarbete mellan skola och omvärlden

? näringsliv
? högskola/universitet

Skolan är en viktig del i samhället och där samarbetet med andra aktörer måste stärkas och utvecklas för att läroplansmålen ska uppfyllas.

Ledarskapet

- ? skolledares pedagogiska ledarskap
- ? lärares/pedagogers ledarskap

Ledarskapet i skolan är centralt för hur skolan fungerar. Ett gott ledarskap skapar förtroende och tillit till att skolan förmår att uppfylla sitt uppdrag.

Gemensamt ansvar skola och hem

Skolan ska präglas av ömsesidighet i ansvaret mellan föräldrar och skolan och med respekt för föräldrars erfarenheter. Den goda dialogen skapar förutsättningar för ett gott samarbete och kan öka föräldrarnas inflytande.

Uppföljning och utvärdering

En väl fungerande stadsövergripande uppföljning och utvärdering av verksamheten är nödvändig. Analys av uppföljningar och utvärderingar behöver ske för att skapa möjlighet att lära av goda exempel i staden och hitta områden för förbättringsinsatser. Utvärderingssystem och instrument måste stödja ett sådant

9. Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena inom respektive nämnds verksamhet?
10. Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena i Stockholms stad sett i ett helhetsperspektiv?
11. Vilka insatser/förutsättningar krävs?
12. Roller/ansvarsfördelning?
13. Finns det andra redskap som behöver utvecklas/lyftas fram?

Bilaga till diskussionsunderlaget inför framtagande av en ny skolplan för Stockholm

**1994 ÅRS LÄROPLAN FÖR DET OBLIGATORISKA SKOLVÄSENDET,
FÖRSKOLEKLASSEN OCH FRITIDSCENTRALT
(Lpo 94)**

Delar som är markerade med ett streck i kanten är nya skrivningar i läroplanerna som gäller från den 4 juni 2003.

1 Skolans värdegrund och uppdrag

Grundläggande värden

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (1985:1100) slår fast att verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö (1 kap 2 och 3 §). Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

Undervisningen i skolan skall vara icke-konfessionell.

Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.

Förståelse och medmännisklighet

Skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling skall präglade verksamheten. Ingen skall i skolan utsättas för mobbning. Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla, tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där.

Saklighet och allsidighet

Skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den skall framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen skall vara saklig och allsidig. Alla föräldrar skall med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

Alla som verkar i skolan skall hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dem.

En likvärdig utbildning

Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform skall vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 2 §).

Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen skall utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser skall fördelas lika. Hänsyn skall tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målen. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan skall aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan och de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster. Den skall ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla förmåga och intressen oberoende av könstillhörighet.

Rättigheter och skyldigheter

Skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan.

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den skall utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolans uppdrag

Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta kunskaper. I samarbete med hemmen skall skolan främja elevernas utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar (1 kap. 2 §). Skolan skall präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan skall därvid vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen.

Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen. Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan skall förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna skall kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva skall varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Eleverna skall få möjligheter att ta initiativ och ansvar. De skall ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att arbeta självständigt och lösa problem. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna skall tillägna sig kunskaper.

I all undervisning är det angeläget att anlägga vissa övergripande perspektiv. Genom ett historiskt perspektiv kan eleverna utveckla en beredskap inför framtiden och utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande. Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen skall belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet skall präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.

Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap idag och i framtiden och

om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion.

Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer

Farsta stadsdelsnämnd beslöt den 27 februari 2004 att överlämna och återopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Madeleine Sjöstedt m fl* (fp), *Birgitta Holm m fl* (m) och *Bertil Fredriksson* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, *bilaga 4*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i de prioriteringar borgarrådet gör i sitt förord till materialet om vikten av att utjämna skillnader i det kulturella kapitalet.

När det gäller frågan om vad som är bra i dagens skolplan vill vi framhålla följande områden:

- ? Betoningen av att skolan ska eftersträva att eleverna grundlägger en livslång lust att lära
- ? Baskunskapernas avgörande betydelse för elevernas förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning
- ? Varje elevs rätt att utifrån sin egen kunskapsnivå mötas av höga förväntningar
- ? Ordning och reda
- ? Målstyrning och utvärdering för att kvalitetssäkra verksamheten
- ? Skolan ska arbeta så att eleverna växer och successivt lära sig att ansvara för sig själva, sin kunskapsutveckling och sina medmänniskor
- ? Att inte sänka kravnivåerna för att eleverna ska bli godkända
- ? Stöd och hjälp tidigt för de elever som behöver
- ? Att skolan inte ska ta ansvaret från föräldrarna
- ? Fritidshemmen ska komplettera skolan samt erbjuda barnen en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen.

Förvaltningen anser att följande frågor därutöver bör lyftas fram i den nya skolplanen:

- ? Elevinflytande och ansvar. Det är viktigt att utveckla elevaktiva arbetsformer, så att eleverna får möjlighet till inflytande över arbetssätt och de redskap som behövs för att kunna följa sin egen kunskapsutveckling.
- ? Elevhälsan. Att lära eleverna ta ansvar för sin hälsa genom att skolan tar ställning för en hälsofrämjande livsstil och gör fysisk aktivitet till en naturlig del av skolverksamheten.
- ? Samverkan skola – bibliotek – kultur
- ? Utveckla samverkansformerna mellan skola och föräldrar

- ? Uppföljningen av elevernas kunskaper och utveckling
- ? Ändamålsenliga lokaler för verksamheten
- ? Att fritidshemmen får samma möjlighet som förskolorna att hålla stängt för utvärdering och planering

När det gäller frågan om vad som är problem vill förvaltningen i första hand framhålla svårigheten med att kunna garantera de elever, som är i behov av särskilt stöd, både tillfälligt och mer långvarigt, det stöd de behöver.

Därutöver vill förvaltningen utveckla vår kommentar kring kulturens betydelse för skolan och den nya skolplanen:

I samband med området språk- och läsutveckling vill vi framhålla följande:

På olika ställen i landet bedrivs ett pedagogiskt utvecklingsarbete där konst och kultur är bärande byggstenar i läroprocessen. Flera av dessa följs av Myndigheten för skolutveckling såväl i dialog som i uppföljning. Med utgångspunkt att inget kan komma till förnuftet som inte först varit i känslan, kan konst och kultur medverka till att skapa en skola vars läroprocesser gör elevernas egna erfarenheter till en stabil grund för teoretisk kunskap. I dessa sammanhang talas också om ett vidgat språkbegrepp, som innefattar även de konstnärliga språken och som ger nya möjligheter för elevernas arbete med varierande uttrycksformer och kommunikation.

De olika konstformerna har unika möjligheter att beröra, generera upplevelser och presentera helheter – processer som skapar delaktighet, lust och glädje. Med ett medvetet förhållningssätt skapas i de konstnärliga upplevelserna många möjligheter till en sammankoppling med det talade och skrivna språket. De olika konstnärliga språken passar olika barn på olika sätt - här finns också stora möjligheter till individuella tillägg. I detta gäller samarbetet med Kulturskolan anser förvaltningen att samarbetet kan bli betydligt bredare och djupare än att bara ”ge möjligheter för alla elever till en plats i Kulturskolan”.

Kulturskolan i Stockholm är den största i landet och flera av medarbetarna har i samarbete med grundskolans lärare utvecklat en stor kompetens i att möta eleverna under skoldagen i större grupper med ett ämnesinnehåll som både stimulerar och skapar perspektiv.

Ett fördjupat samarbete kring olika teman i samtliga ämnen, kan ge skolan impulser till ett förnyat arbetssätt. En samlad satsning på fortbildning av såväl grundskolans som kulturskolans lärare möjliggör en ökad medvetenhet om mål och metoder i detta utvecklingsarbete.

Sammanfattningsvis bör den nya skolplanen på kulturens område lyfta fram de möjligheter till kunskaps- och skolutveckling som estetiska läroprocesser samt det vidgade språkbegreppet utgör. Dessutom bör Kulturskolans roll som samarbetspartner med grundskolan stärkas.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslöt den 19 februari 2004 att bifalla förvaltningens förslag och därutöver anförä.

Kultur

Även förekomst av konst- och bildaktiviteter ger stöd för språkutvecklingen. Rinkeby har goda erfarenheter från de möjligheter att utveckla skolbiblioteken som insatser med stöd av storstadssatsningen givit.

Inflytande och ansvar

Alternativ skrivning av en mening i stycket. Det är viktigt att eleverna har inflytande över sitt dagliga arbete och att detta inflytande ökar i takt med elevernas stigande ålder. Nyckeln till elevinflytande ligger i elevernas förmåga att ta ansvar. *Genom att skolan undervisar om både rättigheter och skyldigheter ökar elevernas förmåga att ta ansvar.* Större frågor ska kunna tas upp i elevråd eller liknande elevsammanslutning som rör hela verksamheten. Föräldrar betonar att frågan om inflytande är viktigt.

Övrigt

Mångfaldsbegreppet innefattar många områden såsom kultur etnicitet och religion.

Reservation anfördes av *Kerstin Gustavsson* (m) och *Dikran Dison* (kd) till förmån för eget förslag till beslut att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Petter Norberg*, *Victor Flores* och *Kjell Bivén* (alla fp), bilaga 4.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Elever, föräldrar och personal ute på skolenheterna har i olika omfattning givits möjligheter att lämna synpunkter utifrån remissen. Här nedan följer en sammanfattning av den synpunkter som inkommit och som förvaltningen anser vara av stor vikt att ta hänsyn till i framtagandet av en ny skolplan.

Övergripande frågor

De områden, som lyfts fram i förslaget är viktiga och förvaltningen instämmer i den skrivning som finns. Det som är bra i den gamla skolplanen, och som bör finnas i den nya, är att vi främst ska koncentrera oss på baskunskaper. Detta är bra då goda kunskaper i framför allt svenska medför att alla har en chans att klara sig i samhället.

skaper i framför allt svenska medför att alla har en chans att klara sig i samhället. Genom att satsa på baskunskaper kommer skolplanen också automatiskt att stödja de nationella målen för skolan

Språk- och läsutveckling

Det som bör ges högsta prioritet i skolplanen är språk- och läsutveckling, då det är grunden för lärandet. Det är även viktigt med god tillgång till skönlitteratur för att främja språkutveckling. Stockholm är en mångkulturell stad och därför bör man ha det i åtanke när man gör den nya skolplanen. Förvaltningen vill lyfta fram vikten av välutbildade modersmålslärare, som bygger broar mellan kulturena. Ett tätare samarbete mellan pedagoger och modersmålslärare skulle också gagna elevernas språkutveckling.

Matematik

Förvaltningen tycker att det nya förslaget till ändring under ämnet matematik är utmärkt. Det är viktigt att lyfta fram syftet med matematik och ge eleverna "matteglädje". Undersöka, pröva, jämföra, lösa vardagsproblem - praktisk matematik.

Kultur

Det är bra att kulturen lyfts fram i den nya skolplanen. Museibesök, teaterbesök m.m. är mycket berikande på alla sätt, inte minst för språkutvecklingen. Samarbetet mellan stadens bibliotek och skolor bör utvecklas och resurser satsas på att bygga upp skolbibliotek och anställa bibliotekarier i skolorna.

Elevhälsa

Elevhälsa är ett eftersatt område, som behöver stärkas. Alla i skolan behöver samverka om detta. Förutom pedagoger behövs skolsköterskor, skolpsykologer och skolkuratorer i sådan omfattning att de kan arbeta förebyggande. Möjligheter till fler rörelseaktiviteter måste ges. Lek och rörelse främjar även lärandet. Hälsobegreppet är brett, därför bör det angripas brett och borde tydliggöras ytterligare förutom den viktiga åtskillnaden på fysisk och psykisk hälsa.

Inflytande och ansvar

Det är viktigt att eleverna har inflytande över sitt dagliga arbete och att detta inflytande ökar i takt med elevernas stigande ålder. Nyckeln till elevinflytande ligger i elevernas förmåga att ta ansvar. Det är skolans uppgift att lära eleverna att ta ansvar, att undervisa om både rättigheter och skyldigheter. Större frågor ska kunna tas upp i elevråd eller liknande elevsammanslutning som rör hela verksamheten. Föräldrar betonar att frågan om inflytande är viktigt.

Samverkan

Samverkan bör lyftas fram som ett betydelsefullt inslag i skolverksamheten. Samverkan är ett sätt att utnyttja olika kompetenser för att uppnå målen och ett sätt att vidga sina vyer. De viktigaste samverkansområdena är skola - hem, skola -

sina vyer. De viktigaste samverkansområdena är skola - hem, skola - skolbarnsomsorg, skola - kultur och mellan skolor i olika stadsdelar. Individuella utvecklingssamtal (minst en gång per termin) betonas där enskild elev kan diskutera och påverka enskilda ämnen mm

Miljöfrågor

Bland de områden, som lyfts fram saknar vi miljöfrågor. Stadens skolor bör ges uppdraget att aktivt delta i miljövård. För detta behövs medial information, uppsökande verksamhet av politiker och organisationer samt en gemensam kampanj i skolorna.

Praktisk-estetiska ämnen

Förvaltningen anser också att skolplanen borde lyfta fram de praktisk-estetiska ämnenas betydelse för inläringen även i andra ämnen.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 19 februari 2004 att som sitt yttrande till skol- och kulturroteln överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Jan Jönsson m fl* (fp), *Britt-Marie Lagerqvist m fl* (m) och *Mikael Nordstedt* (kd) till förmån för eget förslag till beslut, bilaga 4.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Området ”En likvärdig utbildning” i läroplanens första avsnitt ” Skolans värdegrund och uppdrag” är viktigt att lyfta fram. Stockholms kommuns storlek och olikheter i de olika stadsdelarna ger anledning till särskilda åtgärder för att uppnå de nationella målen om likvärdighet. Området ” Skolans uppdrag ” i läroplanens första avsnitt ” Skolans värdegrund och uppdrag” är också viktig särskilt med anledning av att det finns föräldrar i vår stadsdel som inte förstår/delar de grundläggande värden i skolan som vi ska överföra till våra elever. De delar inte heller det kulturarv med värden, traditioner, språk och kunskaper som vi ska överföra från en generation till nästa. Det kan lätt uppstå en konflikt för barnen som finns mitt emellan två kulturer.

Inom vilka områden finns det problem och därmed behov av insatser?

- ? Behov av insatser finns i ämnena matematik och modersmål. Språk- och läsutveckling är ett område som lyfts fram i vår stadsdel där många av eleverna har ett annat modersmål och språkutveckling är särskilt viktig.
- ? Behov finns också när det gäller elevinflytande. De flesta skolor är bra i de mer formella delarna men mycket arbete återstår för att föra in både inflytande och ansvarstagande i det egna lärandet.
- ? Behov finns att förbättra elevernas hälsa genom arbete för en aktivare fritid och bättre matvanor. Mer rörelse och idrott i skolan.

Elevinflytande och ansvar

En väg kan vara att utöka elevernas möjligheter till egna val i de äldreåldrarna. Elevaktiva arbetssätt är lättare att utveckla i ämnen de valt själva. Utveckla profiler som svarar mot elevernas intressen.

Elevhälsa

För att på rätt sätt kunna ta ansvar för elevvården och stärka elevernas fysiska och psykiska hälsa är det viktigt, dels med en god bemanning för förebyggande elevvårdsarbete dels med ett gott samarbete med de sociala myndigheterna.

Mer rörelseaktiviteter under skoldagen är ett utvecklingsområde.

Språk- och läsutveckling

Flera vill trycka mer på modersmålets betydelse, t.ex. studiehandledning och läxhjälp på det egna språket, men kanske mer som en naturlig del av skoldagen. Undervisning i modersmål som organiseras genom språkcentrum ger inte tillräcklig god undervisning.

Modersmålsundervisningen måste förändras till att bli en integrerad del av skoldagen. Det är svårt att hitta lokala lösningar eftersom eleverna i skolan har så många olika modersmål. Många elever har dessutom flera "modersmål" på grund av att familjen kommer från områden där deras modersmål inte är det officiella språket.

Matematik

För att eleverna med annat modersmål ska kunna tillgodogöra sig matematikundervisningen på ett tillfredställande sätt, bör fortbildningen i svenska som andra språk för pedagogerna som undervisar i ämnet utökas.

Samverkan mellan pedagoger, olika skolformer och samhället i övrigt.

Kompetenshöjande åtgärder för all personal i skolan när det gäller språk, kommunikation och demokratifrågor.

Gemensam fortbildning inom stadsdelen/staden skulle ge en större samhörighet och en bättre samsyn på barnens utveckling och behov. Fler gemensamma fortbildningar, seminarier och möten mellan pedagoger från förskola – skola - gymnasiet är viktigt för att se elevens hela utvecklingsprocess.

En gemensam plattform och grund i utvecklingsfrågor för alla pedagoger och chefer/ledare är viktigt.

Många lärargrupper saknar också nätverk t.ex. fackämnen, elevvårdspersonal men också inom skolutvecklingsfrågor som t.ex. språk och IT.

Samverkan och samarbete mellan grundskolan och gymnasiet underlättar övergången och kan hjälpa till med den snedrekrytering som finns till gymnasieskolan från våra skolor.

Skolövergångarna kunde bli smidigare och lättare att planera om det fanns ett gemensamt slutdatum för val av skola. Nu vet vi inte vilka elever som kommer till oss förrän terminen startat i augusti eftersom många föräldrar söker till fler skolor och håller valet "öppet". Det märks i en stadsdel med stor rörlighet.

Samverkan och samarbetet inom skolan bör också utökas till samhället utanför skolan, föreningslivet, invandrarföreningar, närpolisen etc. Kulturskolan är en viktigt samarbetspartner.

Samverkan med högskola/universitet

Samverkan med lärarhögskolorna bör stärkas när det gäller lärarstuderande. Framförallt bör de verksamhetsansvariga på högskolorna, stadsdelarnas LUG-grupper och skolornas kontaktpersoner / lärare / arbetslag ha ett bättre samarbete. Fortbildningsbehovet för mottagande skolor är också mycket stort. En gemensam plattform för en gemensam utbildning är önskvärt.

Gemensamt ansvar hem och skola

Att starta föräldracirklar är ett försök för att få in föräldrarna i skolverksamheten.

Uppföljning och utvärdering

Det finns en fara i att de politiska målen blir alltför många. Det ligger en fara i att utvecklingen annars blir ytlig och inte riktigt når in i det vardagliga arbetet och in i dialogen mellan läraren och elever där den verkliga skolutvecklingen måste ske.

Avslutande reflektion

Skolledningen/skolan måste få hjälp med "attitydförändringar" i övriga samhället när det gäller att organisera skolan för att möta barnet där det befinner sig. Skolan måste bli bättre på att informera och göra föräldrarna delaktiga i skolutvecklingsfrågor så att de känner sig trygga i den "nya" skolan. Skolan måste förändra/bygga upp en organisation som gagnar barnets lärande och måste få mandat och hjälp att bryta gamla strukturer.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Elevinflytande

Det är av stor vikt att man i skolplanen med största tydlighet klargör hur målen gällande elevers inflytande ska se ut. I läroplanen är ett av målen att elever ska ha inflytande över skolarbetet. För att få inflytande och successivt kunna påverka ska eleverna ha kunskap och mognad för att kunna göra detta. Målet som det är formulerat i läroplanen är svårtolkat och bör i den nya skolplanen förtydligas. Erfarenheten i mötet med studenter från Lärarhögskolan bekräftar denna uppfattning, då studenterna själva beskriver en förvirring i vad som gäller i fråga om elevers inflytande eftersom de inte uppfattat vad det finns för valmöjligheter.

Elevrådet utgör en del av det inflytande som eleverna har idag. För att stärka den demokratiska processen behöver elevrådet utvecklas så att varje medlem i ett elevråd och varje elev i dess förlängning upplever att de är med i ett förändringsarbete. Målet

är att det ska bli tydligt för var och en att en tanke kan leda till ett konkret och påtagligt resultat.

Samverkan

Samverkansformerna mellan såväl pedagoger som de olika pedagogiska verksamheterna kan utvecklas på ett mer konstruktivt sätt. Det gäller framförallt mellan förskoleklasserna och skolan men även högre upp i stadierna. Det är viktigt att skolplanen klargör vilka incitamenten för samverkan är, så att alla pedagoger ser alla elever som allas ansvar i det livslånga lärandet. Den s k "röda tråden" ska göras tydligare. De lägre skolåren har i dagsläget inte mycket samarbete med näringsliv, universitet och högskolor. Många gymnasieskolor samarbetar med KTH i teknik, matematik, kemi mm. Ett sådant samarbete skulle kunna starta även i de lägre skolåren, 4-5, med tanke på tillgången till högre utbildningar i Stockholm.

Elevhälsan

Elevvårdens arbetsinsatser skulle kunna samordnas mellan skolor så att man får en stab av samlad kompetens där elevvårdsteamerna kan arbeta mer gränsöverskridande mellan olika stadier för bättre resultat avseende barn i behov av särskilt stöd. Det finns bra exempel från andra kommuner där man samordnat resurserna mellan rektorsområden och där gjorda utvärderingar visat mycket goda resultat. Det behövs en samsyn mellan olika yrkesdiscipliner – socialsekreterare, kuratorer, psykologer, pedagoger, läkare, mm – för att hela tiden sätta elevens bästa i centrum. Det är av vikt att detta framgår med största tydlighet i kommande skolplan.

Arbetsro och "ordning" är en nödvändig förutsättning för att alla som vistas i skolan ska trivas och lyckas i sitt arbete. Detta bör också framgå i den nya skolplanen.

Skolan uppmärksammar inte barnet tillräckligt på fysiska aktiviteter ifråga om lek, gymnastik, samt idrottsliga aktiviteter utanför skoltid. Där måste skolan i framtiden få ett betydligt större engagemang än idag.

Föräldramedverkan

Föräldraråden ska i större utsträckning än nu kunna få insyn i skolans inre arbete.

Det framkommer inte tillräckligt att skolan även måste ställa högre krav på föräldrar när det är problem i klasserna. Skolan gör sig ofta alldeles för anonym och agerar för sent. Dessa signaler måste komma från centralt håll så att skolledningarna känner sig stöttade i frågan.

Hur tar vi hand om dem som faktiskt inte är intresserade/är bra på teori? Naturligtvis behöver alla elever grundläggande kunskaper i basämnena, men helt klart är, att många elever far illa i nuvarande gymnasieskola. En del lär sig bättre när de får förena teori och praktik och blir då betydligt mer motiverade till de teoretiska studierna än i en "förlängd grundskola" (som gymnasiet upplevs av många).

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanställning av diskussioner kring några särskilda områden inlämnat av skolpersonal

Elevinflytande

Elevinflytande och ansvar bör fokuseras kring elevens studier och lärande samt anpassas efter elevernas/gruppens mognad. Läraren med sin professionalism bör bedöma nivån på inflytandet.

Vad gör eleverna med sitt inflytande? Handlar det om praktiska småfrågor som t ex vilken sorts bullar det ska finnas i cafeteria eller är det möjligt att eleverna ska få välja individuella strategier för sitt lärande. Den kunskapssyn som under de senaste åren dominerat debatten i Stockholms skolor har känts som ganska förlegad med ett alldeles för stort fokus på betyg och kvantifierbar kunskap. Det har handlat mer om att införa mätmetoder, stockholmsprov och kravkriterier o.s.v. än att se till att eleverna stimuleras i sin utveckling till "hela" människor. Det totala fokus på betyg som har varit har också inneburit en mycket stor inflation i betygssystemet. Vi efterlyser en dialog mellan skolor för att förstå hur olika barns behov är i olika delar av staden och hur olika didaktiska tillämpningar ger dem möjlighet att utvecklas.

Vi diskuterade vikten av att vara tydlig med mål och betygskriterier för att ge eleverna möjlighet att ta ansvar för och kunna ha inflytande över sitt eget lärande. Det som oroar oss är hur det ser ut mellan skolor gällande bedömning av elevers kunskaper. Det är viktigt att det finns en gemensam kunskapssyn och bedömaröverensstämmelse i staden. Eleverna upplever att det är lättare att få höga betyg på vissa skolor. Detta är ett utvecklingsområde som bör finnas med i skolplanen.

I skolplanen bör det anges vilka områden eleverna ska ha inflytande över och hur detta konkret ska gå till. Även de yngre barnen ska delta i den demokratiska processen. Viktigt att snabba på beslutsgångar när eleverna deltar så att det inte blir för lång tid från diskussion till handling.

Elevhälsa

Det har blivit en ökning av elever som mår dåligt socialt. Det måste finnas en resurs/funktion kopplad till skolan som tar sig an elever som mår dåligt. Hur detta samarbete ska ske bör styras upp i skolplanen.

Mobbningsteamens och skolhälsovårdens viktiga roller bör lyftas fram. Det bör stå kvar i skolplanen att elever ska få ett extra skolår. Det bör också lyftas fram att duktiga elever har rätt till stimulans och att gå vidare uppåt i sina studier.

Den är direkt beroende av betygshetsen och kunskapssynen i staden. Det är möjligt att använda tiden effektivare till elevernas bästa om vi får tillbaka förtroendet för vårt sätt att sköta arbetet. Oproportionellt mycket av tiden går åt till att tillfredsställa stadens behov av kontroll. En oändlig mängd papper produceras till ingen nytta. Den process

som lärande innebär går inte att mäta i kvantifierad form utan handlar om samarbete och tillit elever och lärare emellan. Arbetslagets sammansättning ger en stor möjlighet att få olika infallsvinklar på elevvårdsarbetet.

Språk- och läsutveckling

I skolplanen bör tankar kring skolbibliotekens viktiga roll finnas med. Skolbibliotekarier på heltid och öronmärkta pengar, som fördelas efter skolans storlek och elevantal till biblioteken är en förutsättning för att bibliotekens pedagogiska roll ska utvecklas och stärkas.

Det krävs en fungerande hemspråks- samt Svenska 2 - undervisning för att utveckla språket hos de barn som ej har svenska som modersmål. Det är fortsatt viktigt att ingressen ”skola för bildning” från den nuvarande skolplanen står kvar.

Vi kan bara hålla med om det som står i nuvarande skolplanen. Vi har infört LUS och tror på det i det här arbetet. Läsning av skönlitteratur ingår till stor del som inslag i skolans arbete. Vi ser att elevernas utveckling stimuleras av det.

Matematik

I skolplanen bör det tryckas på vikten av att arbeta elevaktivt, varierat och individuellt med eleverna för att öka det matematiska tänkandet. Fortbildning för lärare inom detta bör också lyftas fram.

Arbetet med att modernisera matematikundervisningen måste fortsätta. Matematikundervisningen syftar inte bara till att ge kunskaper i praktisk matematik utan mer att utveckla hjärnan i logiskt tänkande. Där är problemlösning en bra träningsmetod. Den teori vi grundar vår bedömning på har sina rötter i neuropsykiatrin.

Samarbete

Viktigt att lyfta fram betydelsen av samarbete inom skolan. Forsatt viktigt att utveckla samarbetet mellan ämneslärare, skolbarnsomsorg/skola, stadier o.s.v.

Mer samarbete mellan förskola och skola.

Pedagogiskt ledarskap

Viktigt att pedagogerna får stöd i att utveckla sin ledarroll.

Sammanställning av föräldrasynpunkter

- ? Övergång mellan skolestadierna och mellan förskola – skola bör beskrivas.
- ? Mer individanpassad undervisning önskas. Vilka krav finns i samhället efter skoltiden?
- ? Etik och normfrågor bör beskrivas.
- ? Sambandet elevinflytande, ansvar, förhållningssätt bör beskrivas
- ? En pedagogik som sätter kunskaper i sammanhang, uppmuntrar att söka kunskap.
- ? Samband elevhälsan – skolmåltider – rörelse bör beskrivas.
- ? Lektionstider beroende på innehåll.

- ? Vad beträffar uppföljning och utvärdering är LUS ett bra instrument. Önskemål om liknande uppföljning i matematik önskas.
- ? Formerna för Stockholmsproven har inte varit tillfredsställande.
- ? Det finns så många ickepedagogiska aktiviteter i skolan att det känns som man tappat perspektivet på det pedagogiska innehållet. De ickepedagogiska aktiviteterna borde integreras i det pedagogiska arbetet.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Hägerstens redovisning bygger är uppdelat i de olika skolornas svar:

Skola 1:

Vi har följt strukturen i diskussionsunderlaget och nedanstående är svar på de övergripande frågorna 1-12.

1. Lusten att lära samt en fortsatt utveckling av elevaktiva arbetsformer och samverkan mellan lärare och övrig personal i skolan. Matematik och IT bör vara fortsatt prioriterade områden.
2. Samverkan: mellan lärare – förskollärare – fritidspedagoger samt att "alla" som arbetar i skolan har ansvar för att barnen når målen.
3. - Samverkan – att hitta nya arbetsätt och arbetsformer som stämmer med en målstyrd skola. Den regelstyrda skolan lever kvar i gamla traditioner i form av usk, timplanen o.s.v.
- Integrations- och segregationsproblematiken i Stockholm bör prioriteras, som exempel språkkunskap.
4. Lyfta fram behovet av samverkan mellan pedagogerna i skolan.
5. Att nämnden (politikerna) är insatt och har kunskap om vad en målstyrd skola är. Tex. att vi arbetar allt mer i grupper och inte i det gamla klassbegreppet. Att det finns andra kompetenser än den traditionella läraren som vi använder idag, ex. fritidspedagoger och förskollärare.
6. Samverkan – vad är en lärare idag? Rörelsens betydelse. Språk- och läsutveckling, särskilt i de segregerade stadsdelarna.
7. För att utjämna skillnaden i det kulturella kapitalet måste vi först börja med vår kultur i skolans inre arbete. Lärarens betydelse och förändringen från ensamarbete till att arbeta i arbetslag. Detta för att kunna göra undervisningen så varierande som möjligt. Skolplanen bör tydligare belysa betydelsen av att arbeta i arbetslag för att kunna möta barnen i varierande undervisningsformer där tex. timplanen är ett hinder.
8. Skolplanen beskriver på ett tydligt sätt vårt uppdrag av samverkan. Skolledningen – verkställer.

9. Kunskap om skolutveckling. Vad är en målstyrd skola och vad är skillnaden mot en regelstyrd skola.
10. Redovisningssystemen . Vi ska arbeta mot en målstyrd skola men många system redovisas på gammalt sätt. Dessa system begränsar nytt och visionärt tänkande. Budget och ekonomiskt uppföljningssystem styrs enligt gamla ramar.
11. Ändra system vad det gäller redovisningsformerna, så att de följer den skolutveckling som vi är inne i.
12. Pedagogernas olika kompetenser och samverkan är av största betydelse för att barnen ska utvecklas utifrån sina behov.

Skola 2:

Några åsikter och funderingar kring matematikämnet.

I den ”gamla” skolplanen sätts fokus på baskunskaper och matematiken är ett av de prioriterade ämnena. Vad som saknas är en beskrivning av vad som kan anses vara baskunskaper i matematik. Fokus bör i högre utsträckning sättas på matematisk förståelse och problemlösnings-förmåga. De tillfällen till logiskt tänkande och kreativa problemlösningar som finns i ämnet matematik kan dessutom även ge eleverna en förmåga att lösa problem inom helt andra ämnesområden.

I Stockholm Stad har det under flera år bedrivits ett gediget arbete för att utveckla lärares kompetens när det gäller att kunna bedöma och följa barns läsutveckling (LUS).

Matematik är ett ämne som av tradition styrs av färdiga läromedel istället för av mål och resultat. En bred kompetensutveckling behövs för att lärare ska våga lita till sin egen förmåga när det gäller att formulera mål och bedöma måluppfyllelse när det gäller barns matematiska utveckling och för att man ska börja använda sig mer av matematikens möjligheter när det gäller kreativt tänkande, kreativa diskussioner och verklighetsanknutna problemställningar.

Det behövs inspiration i form av fortbildning samt tid för diskussioner såväl på de enskilda skolorna som för samverkan över skolgränser och stadsdelsgränser. Detta behövs för att man ska kunna formulera likartade mål, för att man ska få en gemensam syn på hur och med vilka medel man bedömer barns matematiska utveckling samt för att man ska kunna diskutera vilka arbetssätt och metoder som stämmer överens med de i läroplanen beskrivna målen.

Skola 3.

Den låga kunskapen inom Sv2 bland lärare och elever kommer att färga av sig på eleverna och i hela samhället i slutändan.

Barn i dag behöver lugn och ro, hur skapar vi det på ett bra sätt. Vi pratade om ”crowding” att man trycker ihop många barn på en liten yta vilket får till följd att de måste ”slåss” för att få utrymme.

Vi önskar att man skiljer på skolproblem och samhällsproblem att medierna är mer uppmärksamma på hur de uttrycker sig. Ex ”skolbarn är överviktiga” i stället för

”barn i åldrarna 7-15 år är överviktiga”. I det första exemplet hamnar ansvaret på skolan.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skolans resultat avgörs i de upplevelser varje enskild elev får. Metoderna för hur målen ska nås måste därför fastställas på ”klassrumsnivån”, i samverkan mellan lärare, elev och vårdnadshavare.

Övrig organisation av skolan är till för att skapa bästa möjliga förutsättningar för detta, och ange de ramar som finns.

I den regelstyrda verksamheten ligger tyngdpunkten i att man gör rätt, inte varför, medan den målstyrda förutsätter att utförarna förstår varför.

Därför bör antalet mål inte vara fler än nödvändigt, och målen bör så långt möjligt vara samlade på ett ställe.

En ökning av antalet mål, och av antalet instanser som fastställer mål blir kontraproduktivt. Det blir svårare att hålla reda på vilka mål som fastställda och vilka som ska prioriteras. Det finns också risk att mål blir, eller uppfattas, vara motstridiga.

Skolplanen bör inte reglera att vissa delar av läroplanen ska prioriteras eller hur målen ska uppnås. Rektor och lärarna som har den pedagogiska kompetensen, och bör ha ansvaret för hur lärandet planeras och genomförs.

Skolplanen bör ange stadens organisatoriska struktur för skolverksamheten, målen med detta och materiella kvalitetsnivåer. Detta bör också kopplas till budget. Planen ska vara ett stöd i arbetet med att fullfölja målstyrningen, att genomföra läroplanen.

Här bör framgå:

Ansvars- och kompetensfördelning.

Resursfördelningen.

Lokalplanering, inkl. anpassning av lokalerna till nutida behov.

Organisation av insatser för barn i behov av särskilt stöd.

Stadsgemensamma resurser och insatser.

Arbetet med rekryteringsproblematiken.

Deltagandet i den verksamhetsförlagda (lärar)utbildningen (VFU).

Tillgången till datorer i undervisningen.

Arbetslagsutveckling.

Integration skola – omsorg.

Ledarutveckling.

Andra uppföljningsuppgifter som krävs av skolorna bör kunna hämtas ur arbetsplan och kvalitetsredovisningen. Stadens kvalitetsarbete bör därmed bedrivas i verksamheten, inte i en parallellprocess.

Skolplanen bör utformas med inriktning mot integration med förskoleplanen.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt förvaltningens mening är det positivt att alla berörda parter bjudits in till delaktighet och medverkan i processen.

Av skollagen framgår att det ska finnas en skolplan som är antagen av kommunfullmäktige som visar hur kommunens skolväsende ska gestaltas och utvecklas. ”I skolplanen uttalar den kommunala politiska nivån vilka områden som har prioriterats och vilka åtgärder som behövs för att nå de nationella målen. Skolplanen måste formuleras så konkret och tydligt att den kan utgöra underlag för budgetarbetet och för skolornas planering. Den ska vara möjlig att följa upp och utvärdera. Hur målen ska förverkligas är en uppgift att diskutera på varje skola”.

Prioriteringar inom skolan på den kommunala politiska nivån kommer väl till uttryck i kommunfullmäktiges budget, enligt förvaltningens mening.

I diskussionsunderlaget som skickats ut från skol- och kulturroteln har några huvudområden föreslagits för diskussion och förvaltningen har valt att kommentera några av dessa – språk- och läsutveckling, matematik, samverkan inom och mellan olika skolformer, elevhälsa samt kultur.

Språk- och läsutveckling är ett prioriterat område sedan flera år tillbaka i Katarina-Sofia stadsdelsförvaltning. Alla förskolor och skolor har enhetsspecifika åtaganden inom området. Talpedagog finns som stöd för barnen i förskolan och skolan.

Matematiken: Även när det gäller matematiken har förskolor och skolor egna åtaganden. Matematiken är mycket i fokus under åren 2004-2006 då förskolor och skolor i stadsdelsområdet kommer att delta i flera olika satsningar inom ramen för kompetensfonden.

Samverkan inom och mellan olika skolformer är ett området som behöver utvecklas. I verksamhetsplanen för år 2004 har stadsdelsnämnden formulerat ett åtagande på området. Enheterna har ännu inte formulerat egna åtaganden, med något undantag. *Elevhälsa* är redan inarbetat i stadsdelsområdets skolor. Utvecklingsarbete pågår på olika sätt bland annat tillsammans med verksamhetsområde Social omsorg, för att utveckla en helhetssyn på barns och ungdomars behov och gemensamt finna lösningar för barn med behov av särskilt stöd.

Kulturen

En kombination av kulturombud och kultursekreterare ger goda förutsättningar för samverkan mellan kulturen och skolan.

Att kulturen integreras i skolan i samtliga skolämnen är av mycket stor vikt som Kulturgruppen i Katarina Norra skola påpekar. Men kulturen måste också få särbehandlas, få ta plats och fungera av sin egen kraft, få överraska, förföra, förskräcka, ge impulser och nya infallsvinklar, berika tillvaron – och just öka det kulturella utbudet! Kulturombud representerar alla stadier i skolan. Detta är viktigt om man vill uppnå att faktiskt alla klasser varje år – eller som i Katarina-Sofias skolor

- varje termin tar del av professionell kultur med program och/ eller eget skapande i projekt med yrkesverksamma konstnärer, författare etc anlitade direkt i skolan. Härigenom når man faktiskt alla barn från förskoleklasserna upp till år 9.

Detta kräver dock ett gediget arbete inte minst för att den kultur som barnen möter ska vara av så bra kvalitet som möjligt. Kulturombuden måste få tid avsatt för sitt arbete. Utbudet i Stockholm är stort och svårt att överblicka, teatergrupper, danskompanier, musiker m fl förser särskilt kulturombuden med en strid ström av information. Lärare är naturligtvis oftast uppbundna av lektioner och har problem med att komma iväg och se föreställningar i förväg för bedömning. Men det finns i några – tyvärr inte alla stadsdelar – kultursekreterare med speciell utbildning och kulturell kompetens – som har kultur som yrke, som har överblick och erfarenhet, som går på teater på arbetstid!

Kultursekreteraren är en samverkansform i sig, en förmedlare och initiativtagare som genom kulturombudens arbete också får den nödvändiga förankringen av kulturen – det ska inte bara ramla ner program som spritsad grädde på moset! Kulturen ska finnas med i skolans värld för att sedan finnas med hos de uppväxandes barnen – kanske som livslångt intresse för några, kanske inte alls för andra. Men alla barn ska i varje fall få chansen och valmöjligheterna.

Om en ny skolplan blir aktuell är förvaltningens uppfattning att den ska kommunicera med förskoleplanen och att den även i fortsättningen lyfter fram de områden som prioriterats i stadens politiska plattform för 2003-2006.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanställning av de föräldrasynpunkter, som kommit fram i Kista inför arbetet med att ta fram en ny skolplan för staden.

Elevinflytande och ansvar

Skolan har ansvar för att ge eleverna en bred och djup allmänbildning och skapa förutsättningar så att alla elever når sina kunskapsmål. Elevernas ansvar är att ta vara på den möjligheten. För att underlätta detta ska skolan erbjuda arbetsro, ställa krav och sätta tydliga gränser. Elevernas ansvar blir tydligare när det är kopplat till inflytande för det egna lärandet. Skolplanen anger att elevinflytandet ska stärkas, men skrivningen behöver förtydligas inom vilka områden det avses.

Elevernas strävan att tillgodogöra sig kunskap och förståelse underlättas mycket genom att kunna sammanfatta vad som är viktigt och att hitta den studieform och -teknik som passar bäst. Att kunna och veta ger tillit till den egna förmågan och stärker självkänslan. Den insikten bidrar därmed till att förstå att kunskap är bra att ha och inte enbart för att uppnå bra betygsresultat.

Skolans former för samarbetet med föräldrarna behöver utvecklas så att de blir mer delaktiga i skolans värld. Bryt ner skolplanen till en konkret och praktisk nivå.

Elevhälsa

Skolplanens och skolans värdegrunder skall ingå som en naturlig del av skolans vardag.

Fysisk aktivitet skall ingå dagligen på ett eller annan sätt.

Läromedel

Bra läroböcker, som kompletteras med lösblad (överkurs eller övningar) Risker finns att för mycket Internet-användande bara ger smal kunskap på djupet – inte på bredden.

Språk- och läsutveckling

Det är oroväckande att andelen elever, som uppnått kravnivån i skrivdelen är sjunkande från år 3 till år 7 med 3%. År 7 = 74%. Att jämföra med läsdelen, där 91% av eleverna i år 7 klarar kravnivån. Satsningar bör göras på att utveckla rättstavning, grammatik och att formulera sig skriftligt.

Svenska språket ska ha en central plats i förskolan och skolan. Personalen är viktiga förebilder och ska ha mycket goda kunskaper i svenska språket. Mera resurser, än de som redan finns, till de elever som inte har svenska som modersmål.

LUS är ett verktyg för att följa elevernas läsutveckling. Bra att skolorna har satsat på det och det bör de fortsätta med. Det går att utveckla ytterligare. I LUS betonas läsförståelsen, men eleverna skulle kunna bli bättre berättare genom att jämföra olika sätt att berätta. Viktigt är också att barnen får många möjligheter och i olika sammanhang använda såväl tal- som skriftspråk.

Matematik

Det är bra med mer satsning på matematik i grundskolan eftersom den har stor betydelse inom de flesta områden och undersökningar har visat dåliga resultat. Röster har också höjts från högskolenivå att många studenter inte har tillräckliga kunskaper i matematik. Mest handlar det om problemlösning.

Ämnesområden som etik och moral, praktisk filosofi och samhällskunskap omnämns inte som viktiga i framtida skolplanen. Det är viktiga delar i ett alltmer mångkulturellt lokalsamhälle – men även globalt.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

1. Vad i dagens skolplan är bra och bör finnas kvar?

”Vi upplever att skolplanen är bra, men att den inte följs. Man påtalar att barnen har individuella behov, men sedan brister det i ansatserna att nå målet. Om det skall finnas förutsättningar för att verklighetsanpassa skolplanen, så måste resurser tillföras.”

(Föräldraförening)

Det finns en stark inriktning på god måluppfyllelse.
(Skolledare)

2. Vilka områden bör lyftas fram i den nya skolplanen?

Naturligtvis de redan prioriterade områdena – Elevinflytande, Elevhälsa, Läs- och skrivutveckling och Matematik.

Integrera fritids i Skolplan 2004. Heldagsomsorg inkluderar förskoleklass, skola och fritids.

Skolornas Arbetslag är organiserade utifrån verksamhet och ”barnets hela dag”.

(Skolledning)

”Eftersom matematiskt tänkande och förmåga till problemlösning skall vara centralt i framtidens skola så kanske det behövs flera matematiklektioner redan på mellanstadiet och då i nya former. Experiment, matematikdiskussioner el. dyl. för att öka förståelse och öka lusten för matematik”

”De olika skolformerna bör samverka mer, till exempel skola och fritidshem.”

”Arbetet mot främlingsfientlighet ska stärkas...” (Föräldraförening)

Det pedagogiska ledarskapet och ledarskapet över huvud taget bör vara ett prioriterat område i den kommande skolplanen.

Den nya lärarutbildningens form med verksamhetsförlagd utbildning. Det är viktigt att poängtera att det är skolans uppdrag att ta emot lärarstudenter.

Baskunskaper.

Satsning på elever med särskilda behov i förskoleklass och år 1-3.

Utmaningar för elever som behöver extra stimulans. (Skolledare)

Kunskapsmål och elevinflytande måste finnas med i skolplanen.

Ny teknik, Internet in i skolplanen.

Kunskap om att hitta kunskap. Kritiskt tänkande, hur använder man kunskap?

Jobba utifrån FN:s barnkonvention. Trygghet. Rättighet att lära sig.

Viktig att få med elevernas tankar. (Öppet möte)

3. Inom vilka områden finns det problem och därmed behov av insatser?

”Elevvården måste organiseras bättre. Alla som är inblandade i elevvårdsarbetet måste närma sig verksamheten. (BuP, Resurscentrum m.fl.) Fler skolskötersketimmar, kanske en heltid på varje skola oavsett hur liten skolan är. Vi måste också bli bättre på att samordna resurser inom skolan.” (Skolråd)

”Hemspråksundervisningen är eftersatt. Många elever har rätten men inte möjligheten att läsa sitt modersmål. Detta beroende på att elevunderlaget är för litet, avståndet till skolor som kan ha undervisning i modersmålet är för stort m.m.”

(Skolledare)anser att det är mycket allvarligt att så pass mycket psykosamtiska besvär finns bland flickorna i årskurs 8 att de t.o.m. deltar mindre i skolans idrottsundervisning. DÄR vill vi gärna se utökade resurser då det gäller att fånga upp denna grupp tidigt.

Det kan vara pedagoger, skolpsykolog, skolsköterska som det finns ett ökat behov av.”(Föräldraförening)

Samverkan mellan olika skolformer (t ex grundskolan – gymnasiet).

Utveckling av elevmedverkan i olika former.(Skolledare)

Det finns en segregation stadsdelar emellan och det sker en ”omflyttning” av elever vilket ger en viss snedfördelning av resurser mellan ytterstads- och innerstadsområden inom staden.

Ämnet svenska måste stärkas och personal måste ges fortbildning om andra kulturer, religioner för att undvika kulturkrockar så att lika villkor ska kunna skapas för eleverna. (Skolpersonal)

Viktigt med bedömandiskussioner. Utbildning omkring bedömning. Det är komplicerat att ”lära sig”, det gäller att inte bara lära sig för betygen. Lära sig att lära. (Öppet möte)

4. Hur ska skolplanen stödja de nationella målen för skolan (styrdokumentet) ?

Komplettera och prioritera. Skolborgarrådet har redan valt prioriteringsområdena Elevinflytande, Elevhälsa, Läs- och skrivutveckling och Matematik. Koppla prioriteringsområden till resurser, utvärdering och fortbildning. Det senare i samarbete med bl.a. Lärarhögskolan. (skolledning)

”Skolplanen måste vara konkret utformad så att den kan användas vid utarbetning av lokala arbetsplaner. Den ska kunna utvärderas.” (personal skola)

”Genom att göra mindre grupper i skolan 20-22 elever i varje klass så har lärare större möjligheter att se sina elever varje dag och eleverna har möjlighet att utveckla sin självkännet och sin förmåga till individuell studieplanering. Att ta ett större ansvar för sina studier är inte möjligt om vissa skolor kommer att ha 30 elever i varje klass. Då blir det A och B skolor. Det bli mer ekonomiskt i det långa loppet med mindre klasser, mindre behov av resurspersoner, färre svagpresterande elever m.m. Framförallt blir eleverna mer förberedda inför gymnasiestudier, idag varierar förkunskaperna väldigt mycket. Eleverna har inte beretts tid till att utveckla sitt ansvarstagande för egna studier. Vi framhåller åter vikten av mindre klasser.” (Föräldraförening)
(Föräldraförening) Elevernas rätt att uppnå läroplanens mål. Det ställs höga krav på arbetsmetoder, elevinflytande och mätbara mål.” (Föräldraförening)

5. Vad är viktigt att utveckla/förbättra?

Uppföljning och Utvärdering.

Samma system över hela staden. Bättre redskap för analysarbetet. Hur används resultaten?

(skolledning)

Gemensamt utvärderingsinstrument för matematik (MUS?) med bedömar- och metoddiskussioner liknande dem vi fått genom satsningen på LUS. Vi väntar också på ”s-en” (SUS) skrivutveckling – social utveckling.

Övriga Utvecklingsområden

✧ Lärprocesser

✧ Dokumentation

✧ Samverkan och inskolning, ”övergångar”

Samverkan skola-fritids. Fortsatt utvecklingsarbete krävs.

Utveckling av samarbetet förskola-skola.

Övergången från F-5 skolor till 6-9 skolor måste ske smidigare, även här krävs ett samarbete mellan skolor i det egna upptagningsområdet.

Elevaktivt lärande.

Lustfyllt lärande.

Samverkan emellan olika personalgrupper i ett 0-9 perspektiv. (Skolpersonal)

Fortsatt integrering av skolbarnsomsorgen ger bättre förutsättningar för lärande.

Exempel på teman:

Mer rörelse

Skapande delar i lärandeprocessen

Teori och praktik i alla ämnen

Utveckling av samarbete mellan bibliotek och skola.

6. Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områden i Stockholms stad sett i ett helhetsperspektiv.

Uppföljning och Utvärdering.

Samma system över hela staden. Bättre redskap för analysarbetet. Hur används resultaten?

(skolledning)

Ledarskapsutveckling.

Gemensamt ansvar skola och hem.(Skolledare)

7. Vilka insatser krävs?

”Se elevernas psykosociala behov. Jobba med social kompetens. Jobba med relationskompetens. Arbeta med gemensamma värdegrunder inom skolan. Förstärka insatser med psykolog, kurator, samt skolhälsovården. ” (Föräldraförening)

8. Roller/ansvarsfördelning

”Skolan skall genomdriva skolplanen, kommunen se till att resurser ges, och skolverket att den följs.” (Föräldraförening)

Elever tycker sig ha bättre inflytande rent praktiskt i de tidigare åren.

Fördjupat inflytande ger bättre kunskap, ingen mobbning.

Ger intresse för demokratiprocessen. Engagerade föräldrar och politiker kan medverka i skolorna.

Elev: Alla vet inte vad inflytande är. Information behövs.

Påverka själva undervisningen. Arbeta aktivt med betygskriterier.

Elevrådsstyrelsen arbetar med frågan om påverkan. (Öppet möte)

Elevvård - Elevhälsa

Värdegrundsarbetet kopplas till elevvård/elevhälsa. Skolans arbetet med att stärka eleverns hälsa i form av fysiska aktiviteter måste fortsätta.(skolledning)

”Allt fler barn mår dåligt och får inte den hjälp de behöver. Skolan behöver lättare kunna få professionell hjälp till dessa barn.” ”Skola-BuP-Resurscentrum måste ha mer samarbete.”

”Lärare måste få handledning och barnen måste få professionell hjälp. Hjälp ska komma tidigt.”

”Öka antalet idrottslektioner”.

”Tydliga riktlinjer för skolmaten ska finnas.”(personal skola/fritids)

”Förstärka insatser med psykologer, kuratorer, samt skolhälsovården. Att detta är tillgängligt för eleverna” (Föräldraförening)

”...handlar om att stärka barnens hälsa, både den psykiska och fysiska. Samtidigt upplever vi att resurserna minskar, vilket innebär att målen riskerar att bara bli ord som det sedan inte finns pengar att realisera” (Föräldraförening)

Kontinuerligt elevhälsoarbete i ett 0-9 perspektiv.

Hög frånvaro orsak till att målen ej uppnås. Problem hemma styr. Svårt att väcka den lust som redan har tappats.

”Borttappade” föräldrar. Hembesök ger bra resultat.

Återuppväcka lusten med hjälp av de praktiskt-estetiska ämnena som t.ex. slöjd och idrott.

Elev: Är det roligt med kompisar kommer man till skolan. Trivs man och är respekterad så lär man sig.

Mindre grupper och fler vuxna i skolan så att alla barn blir sedda.

Flexibla arbetstider för elever. De trötta är inte i skolan på morgonen. (Öppet möte)

Flexibel skolstart kan ge mognare elever.

Utöver basfärdigheter i svenska och matematik bör omvärldskunskap betonas.

Ledarskap

Vad gäller skolledning finns mycket att göra övergripande för stadens nuvarande skolledare och även för att stimulera lärare, förskollärare och fritidspedagoger att ta sig an skolledningsuppdrag. Man bör också stimulera till och ge möjlighet till fler nivåer i skolans ledningsorganisation. Flertalet rektorer känner sig otillräckliga och många har ett arbetsledaransvar som är onormalt stort och som inte går hand i hand med det personalpolitiska uppdraget.(Skolledare)

Gemensamt ansvar skola och hem
För stort ansvar på skolpersonal.
Lust till lärande föräldrars ansvar.
Föräldrar måste lära sig. Kunskap utvecklas.
Förälder: Stort ansvar på lärarna hur undervisningen läggs upp.
(Öppet möte)

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Samtliga rektorer redovisar som sin grundläggande ståndpunkt att det är de nationella styrdokumentet i form av läroplaner och kursplaner som ska vara det styrdokument som alla skolor ska arbeta utifrån, där arbetsplaner inom varje skola läsårsvis ska redovisa hur skolan utifrån de aktuella förutsättningarna arbetar för att uppfylla målen.

Vilka områden bör lyftas fram i den nya skolplanen utifrån vad som är specifikt för Stockholm?

- ? De nationella målen räcker bra – viktigast är fortfarande satsning på baskunskaperna i svenska, matematik och engelska
- ? Mer kultur i skolan – ge alla barn kulturupplevelser – använd bättre den kulturella mångfald som finns i stadens skolor
- ? Fritidshemmets betydelse som komplement till skolan och för en god arbetsmiljö för elever och lärare – stärk skolbarnsomsorgens betydelse genom att också tilldela resurser till den.
- ? Barn i behov av särskilt stöd – metodutveckling och kompetensutveckling till alla pedagoger. Pedagoger – inte elevassistenter- ska ansvara för särskilda insatser.

Inom vilka områden finns det problem och därmed behov av insatser?

- ? Stärkt samverkan på alla plan – inom skolan och inom stadsdelen, med bibliotek, kultur och samhälle
- ? Hemspråk inom skoldagens ram skulle bättre möjligheter till samverkan
- ?Handledning till arbetslag och lärare

Hur kan skolplanen stödja de nationella målen för skolan?

- ? Lyfta fram "eleven i centrum" – hur använda lärarnas och barnens tid bäst för att nå de nationella målen?
- ? Ge tid för fortbildning och reflektion för alla i vardagen!

Ledarskap

- ? Ge rektor som främsta uppdrag att ansvara för den pedagogiska ledningen. I skolan måste finnas tydliga, synliga och tillgängliga pedagogiska ledare!

Föräldrainflytande

- ? En tydlig rollfördelning mellan ansvaret skola – föräldrar.
- ? Gärna riktlinjer för samarbetet kring skola – föräldrar
- ? Stärka respekten mellan pedagoger och föräldrar
- ? Återinför kontaktdagar för föräldrar för att möjliggöra delaktighet i vardagen

Uppföljning och utvärdering

- ? Tydliggöra och samordna stadens uppföljning via stadsdelsnämnder, utbildningsnämnd och stadsledningskontoret – samordnade dokument att arbeta med för grundskolorna
- ? Satsa på den årliga kvalitetsredovisningen till Skolverket – kontinuitet från skolan till staden och till staten.
- ? Varje skola ansvarar själv för egen uppföljning och utvärdering av skolans eget arbete med måluppfyllelse enligt läroplanen.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Övergripande synpunkter på skolplanen

Skolplanen ska ge inspiration och vägledning för skolornas verksamhet. Planen ska vara ett måldokument som klart och tydligt anger de mål kommunfullmäktige vill uppnå. Planen ska lämna utrymme för skolorna att själva avgöra på vilket sätt man vill arbeta.

Enligt skollagen ska kommunen kontinuerligt följa upp och utvärdera skolplanen. Det kan ske genom att skolornas kvalitetsredovisning utgår från skolplanens prioriterade områden.

Utvecklingsområden

Förvaltningen bedömer att nedanstående utvecklingsområden är viktiga att beakta i en ny skolplan

Lärande och kunskap

Skolornas miljö ska utformas så att den är positiv, trygg och ger förutsättningar för arbetsglädje och lust att lära. Har man roligt och är trygg lär man sig mer. Utifrån egna förutsättningar ska eleverna motiveras och engageras till fortsatt kunskapsinhämtande.

Skolan ska verka för att fler elever når målen. Elevernas uppnående av godkända resultat i skolans ämnen (främst matematik, engelska och svenska) ska stå i fokus för stödinsatser.

Ett sätt att skapa intresse hos eleverna att lära kan vara att erbjuda undervisning som är ämnesövergripande. Skolorna bör uppmuntras till att skapa förutsättningar för samverkan mellan lärare med olika ämnesspecialiteter.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Skolorna bör stimuleras till att pröva olika pedagogiska metoder och arbetssätt för en individualiserad undervisning.

Liksom Erik Nilsson tycker förvaltningen att elevernas språkliga utveckling ska vara ett prioriterat område. Elevernas språkutveckling samt läs- och skrivförmåga ska uppmärksammas särskilt, kartläggas tidigt, dokumenteras, åtgärdas och kontinuerligt följas upp. Bättre språkkunskaper stödjer utvecklingen av självkänslan och lärandet. Dessutom ger goda språkkunskaper bättre förutsättningar till goda resultat i matematik.

Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att söka kunskap, att kritiska granska och att bearbeta information. Staden bör ge skolorna förutsättningar att utveckla användandet av IT i skolan.

Former för övergång mellan stadier och skolformer bör utvecklas. För varje elev bör det finnas en individuell utvecklingsplan som uppdateras kontinuerlig och som följer eleven under skoltiden. En dialog är också viktig mellan avlämnande och mottagande skola/lärare.

Inflytande och ansvar

Elevens möjlighet till inflytande över sitt eget lärande bör förbättras. Skolplanen bör vara tydlig i sitt uppdrag att varje lärare ska ge eleverna möjlighet att påverka arbetssätt och innehåll i undervisningen. Elevernas formella inflytande via elevråd, klassråd och olika intresseråd, som har utvecklats vid några av stadsdelens skolor, fungerar bra i stadsdelens skolor.

Föräldrar och andra vårdnadshavare är en förutsättning och en viktig tillgång för att skapa en helhet för barn och unga. Aktiva insatser för att förbättra det samarbetet krävs. Skolorna bör stimuleras till att prova olika sätt att förstärka samverkan med föräldrarna. Detta är speciellt viktigt för barn i behov av särskilt stöd.

Informationen om hur eleven utvecklas ska vara tydlig. Utvecklingssamtalets betydelse bör betonas och formerna förbättras. Eleverna bör ges större utrymme i dessa samtal och elevens synpunkter på sin skolsituation bör tas tillvara i större utsträckning. Skolorna har ansvar för att eleverna bemöts med respekt och ska vara goda förebilder.

Miljö och hälsa

Den nya skrivelsen i läroplanen att hälso- och livstidsfrågor ska uppmärksammas bör betonas i skolplanen. Skolorna bör uppmanas till att ge alla elever möjlighet att bygga upp en god fysisk och psykisk kondition. Skolornas arbete med att definiera och förebygga hälsorisker bör betonas i skolplanen.

Skolorna ska komma tillrätta med kränkande behandling som våld, främlingsfientlighet, mobbning och kränkande språkbruk.

I skolplanen bör kraftfullt betonas att kränkande behandling som mobbning, främlingsfientlighet, kränkande språkbruk och våld inte accepteras och ska stävjas och åtgärdas. Alla skolor ska ha rutiner mot kränkande behandling.

Värdegrund

Kön, kulturell och social bakgrund får inte ha någon betydelse för elevernas trivsel och framgång i skolan. Skolan ska utveckla initiativrika, självständiga, ansvarstagande samt kreativa individer med god samarbetsförmåga. Alla har rätt att bli respekterade och hörda..

Omvärld

För att förbereda eleverna för gymnasiestudier bör grund- och gymnasieskolor stimuleras till ett större samarbete.

Skolorna bör stimuleras till internationellt samarbete med andra skolor. Eleverna ska förberedas för att leva och verka i en alltmer globaliserad värld.

Samverkan

Vikten av samverkan mellan förskola, grundskola och fritidshem bör lyftas fram i skolplanen för att få den röda tråden i lärandet från 1 år och uppåt.

Formen för skolans samverkan med sociala myndigheter, fältassistenter, fritiden, närpolisen mm behöver utvecklas för att elevernas olika behov av hjälp och stöd ska kunna tillgodoses.

Kulturens betydelse för elevernas utveckling bör lyftas fram. Skolplanen bör lägga grunden för en integrering av kulturskolan med grundskolan.

Personalförsörjning

För att betona vikten av den verksamhetsförlagda lärarutbildningen (VFU) bör skolorna ges i uppdrag att ta emot studenter och bereda dem möjlighet till verksamhetsförlagda studier under sin studietid.

För övrigt anser förvaltningen att staden bör ta fram en gemensam policy för stadens deltagande i VFU.

Uppföljning av resultat och kvalitet

Enkla och lika uppföljningssystem över stan bör användas så att en samlad bild framträder. Systemen ska vara så utformade att det går att göra stadsdelsvisa och stadsövergripande analyser och slutsatser.

Ett viktigt utvecklingsarbete som måste fortgå på skolorna och stadsdelsnämnderna är att förbättra uppföljnings- och utvärderingsinstrumenten och ta fram olika kvalitetsindikatorer.

Skolornas kvalitetssäkring behöver förbättras, bland annat behöver olovlig frånvaro följas upp senast efter två dagar. Se det som ett tecken på att skolan måste agera positivt och självkorrigering och inte som enbart som en elevfråga.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Vilka områden bör lyftas fram i den nya skolplanen utifrån vad som är specifikt för Stockholm?

Formen

? Skolplanen ska hållas så kort och lättläst som möjligt.

Basämnena

- ? Betoning på baskunskaper (språk-läs-kommunikation, matematik, engelska).
- ? Satsa på läsandet som utgångspunkt för att stimulera språk- och läsutveckling.
- ? Uppvärdera och höj kvaliteten på skolbiblioteken.
- ? Viktigt att betona kulturens betydelse och att man tar tillvara på de resurser som Stockholm har i form av t.ex. museer och teatrar.
- ? Tillåt satsningar på matematik genom bland annat profilklasser med bredd och problemlösning som arbetsmetod.

Särskilt stöd

- ? En konkretisering av stöd till barn med särskilda behov och samordning.
- ? Eftersom Stockholm har många elever med annat modersmål än svenska bör skolplanen lyfta fram svenska språkets betydelse extra mycket.

Helhetssyn/samarbete

- ? Helhetssyn med utgångspunkt ifrån skolbarnsomsorgens roll i skolan. Omsorgen ska vara integrerad i verksamheten och i arbetslagen.
- ? Satsa på utökat samarbete med grundskola och gymnasieskola genom att läsa A-kurser på grundskolenivå. Finns redan men bör satsas extra på.
- ? De är viktigt att eleverna får ta del av det mångkulturella samhälle en storstad kan erbjuda och att främja kontakten mellan elever i olika stadsdelar. Detta för att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.

Elevhälsa

- ? Det är viktigt att betona att eleverna lär sig att leva sunt med hänsyn till fysiska och psykiska faktorer. Utökning av ämnet idrott och hälsa.
- ? Skolorna ser gärna en utbyggd samverkan mellan skolan och de idrottsföreningar och kulturföreningar som får ta del av kommunala bidrag. Kan inte en motprestation kopplas till stödet t ex att föreningen erbjuder en skolas elever att träna basket en gång per vecka?

Föräldrasamverkan

- ? Det är mycket viktigt med ett gott samarbete med föräldrarna och att eleverna skall ha inflytande. Skolorna önskar dock att ansvaret betonas som ömsesidigt. Inflytande måste alltid kopplas till ansvar.

Inom vilka områden finns det problem och därmed behov av insatser?

Särskilt stöd

- ? Barn i behov av särskilt stöd ska lyftas fram i den nya skolplanen. De ska prioriteras resursmässigt oavsett vilken stadsdel de bor i.
- ? Viktigt att man sätter in resurserna redan i förskoleklasserna.
- ? Det är viktigt att man försöker förebygga segregation.

Elevhälsa

- ? Arbetet med elevhälsa måste prioriteras.

Personal/kompetens

- ? Ett problem är att alla inte når målen vid nationella proven vid år 5. Därför bör Stockholms kommun satsa på utbildning av specialpedagoger, med anledning av att många med den kunskapen snart går i pension.
- ? Lärarkyrans status måste höjas.
- ? Pedagogisk personal upplever att de har fått fler administrativa uppgifter och mindre tid till undervisningen.

Roller/ansvarsfördelning

- ? Ansvarsfördelningen måste bli tydligare mellan rektorerna, skolpersonal, socialtjänst, poliser och föräldrar.
- ? Skolan saknar pedagogiska ledare. Rektors duglighet bedöms efter budgetens utfall och inte efter pedagogiskt ledarskap. Detta påverkar rektors prioriteringar.
- ? När det gäller samarbetet med lärarhögskolan behöver detta förbättras. Tydligare ramar och strukturer och bättre information t.ex. när det gäller samarbete kring lärarstudier som går den nya utbildningen.

Förutsättningar/ekonomi

- ? Minimipeng för skolan ska vara kvar, vilket känns alltmer viktigt när ekonomin blir kärevar i staden.
- ? Resurser för att minska klasstorlekarna behövs.

Hur kan skolplanen stödja de nationella målen?

Skolplanen ska förstärka och betona viktiga delar i läroplanen som Stockholms politiker vill lyfta fram.

Formen

- ? Skolplanen ska vara lättläst och tydlig.

Basämnena

- ? Om man satsar på t.ex. språk/språkutveckling är det större möjlighet att nå de nationella målen i de olika ämnena.

Förutsättningar/ekonomi

- ? Tydliggör skolans uppdrag och ge resurser för att klara uppgiften.
- ? Tydlighet, flexibilitet, självständighet, kvalitetssäkring.
- ? Skolplanen är ett stöd men det behövs ekonomiska resurser för att kunna genomföra uppdraget.

Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena inom respektive nämnds verksamhet?

Basämnena

- ? Att tydliggöra och satsa på vad skolorna är bra på, till exempel språk- och läsutveckling och matematik.

Arbetsätt

- ? Flexibla arbetsmetoder och olika former för inläring och uppmuntra nya initiativ och våga vara nytänkande.

Elevinflytande

- ? Satsa mycket mera på elevinflytande.

Ansvarsfördelning/roller

- ? Framför allt att nämnden inte kommer med ytterligare påbud som inte stöds av nationella mål och skolplan. Följsamhet i alla led så skolans styrdokument upprättas utifrån det som sägs i nationella målen.
- ? Stadsdelsnämnderna bör tillföras ökad kunskap om skolan som de är huvudman för.

Var är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena i Stockholms stad sett ur ett helhetsperspektiv?

Basämnena

- ? Språk och läsutveckling. Högre medvetenhet om språkutvecklingens betydelse i alla ämnen är nyckeln till framgång.
- ? Befrämja möjligheter till kulturyttringar av olika slag.

Arbetsätt

- ? Våga mera - utmana gängse skolformer och skolmetoder.
- ? Uppmuntra nytänkande och stödja nya perspektiv och kunskaper om lärandet.
- ? Våga vara mer av entreprenör inom kunskapsområden och utvecklingsområden.

Helhetssyn/samarbete

- ? Mer internationell omvärldskunskap och samarbete över gränser.

Särskilt stöd

- ? Större respekt för barnens modersmål. Problem i ett ämne kan mycket väl vara språkrelaterat.

Elevhälsa

- ? Mer schemalagd tid för idrott. Någon form av fysisk rörelse varje dag.

Ansvarsfördelning/roller

- ? Samordna resurser istället för att låta dem konkurrera. Staden är en organisation som måste kommunicera effektivt i alla led från politiker till utförare. Politiker har i synnerhet när det gäller skolplan ett stort ansvar för långsiktighet.
- ? En tydligare ansvarsfördelning i skolan.

Vilka insatser krävs?

Helhetssyn/samarbete

- ? Satsa på innovation och utveckling/samarbete med övriga arbetsmarknaden.
- ? Skapa förutsättningar för att skolfolk får pröva sig fram - ett framtidsperspektiv.

Personal/kompetens

- ? Fler chefer/ledare i förhållande till personal ger bättre möjlighet att följa och uppfylla mål/krav. Det ger en bättre personalpolitik vilken är helt nödvändig för framtida rekryteringar. För att få kompetent personal behövs i övrigt uppgraderingar av både miljö, kompetensmöjligheter, karriärförutsättningar, lön med mera och där är förhoppningsvis mycket på gång.

Förutsättningar/ekonomi

- ? Styra ekonomi åt nytänkande.
- ? Våga prioritera.

Roller/ansvarsfördelning?

Rektor

- ? Tydliga mandat och arbetsuppgifter till skolans rektor.

? Rektor ska kunna delegera i högre grad än idag.

Elever/föräldrar

? Tydliggöra föräldra- och elevansvaret.

Stadsdelsnämnd

? Tydligt ansvar för politikens beslut i nämnder.

? Ledet ovanför stadsdelen uppfattas inte som en del av organisationen. Förvaltningar där ovanför verkar leva sitt eget liv. Vem styr vem. Vilket stöd får skolorna, vilka skyldigheter har skolorna gentemot dessa?

Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena inom respektive nämnds verksamhet?

? Bättre samarbete mellan skola och fritidshem. Ta tillvara varandras kompetenser på bättre sätt.

? Bättre samarbete inom fritids.

Vilka insatser/förutsättningar krävs?

? Tydlighet från ledningen. Förståelse mellan lärare och fritidspersonal för varandras verksamheter.

? Kvalitets- och utvärderingsaspekter: En fortsatt utveckling av enkla redskap och kompetensutveckling i detta för enheterna.

Roller/ansvarsfördelning?

Fritidspersonalen måste bli bättre att tala om vad de är bra på.

Finns det några områden som behöver utvecklas eller lyftas fram?

? Lyhördhet och tydlighet från ledningen och tala om vilken fritidsrollen ska vara.

? Tydlighet från stadsdelsnämnden vad som ska gälla för fritids.

Finns det andra redskap som behöver utvecklas/lyftas fram?

? Utvärderings- och uppföljningsinstrument.

Elevsynpunkter

Vad vill ni ha inflytande över?

? Vill kunna påverka innehållet i maten som serveras.

- ? Fler vuxna ska vara ute på rasterna, för att eleverna ska kunna känna sig trygga.
- ? Toaletterna ska vara renare eftersom det är elevernas arbetsplats också.
- ? Önskemål om titlar på böcker som handlas till biblioteket.

Föräldrasynpunkter

Vad vill ni ha inflytande över?

- ? Föräldrarna vill ha insyn i utvecklingsarbetet på skolan och fritidshemmen, till exempel hur inspektionsrapporten följs upp, utvecklingen på fritids.

Hur skall ett gott samarbete se ut?

- ? Fortsatt positivt samarbete som nu, som kännetecknas av en öppen dialog.
- ? Samarbete kring olika tema/ämnen.
- ? Insyn i det politiska planeringsarbete som pågår i stadsdelen vad gäller skolan.
- ? Utökat samarbete med Kulturskolan och andra fritidsaktiviteter.

Vad är viktigt att utveckla och förbättra i skolan?

- ? Öka kunskapen hos fritidspersonalen vilken kost som är lämplig för växande barn.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skolplanen kan stödja de nationella målen genom att tyngdpunkten läggs på basämnena och genom stockholmsprov i år tre. Skolplanen bör också betona och stödja skolorna i att kunna erbjuda ett extra skolår till de elever som inte uppnår målen. Det är också viktigt att ta hand om och fortsätta utveckla/stimulera de elever som uppnått läroplanens mål.

Skolplanen ska tydliggöra kommunens viljeinriktning samt redovisa de medel som skolorna har till sitt förfogande för att nå uppsatta mål. Viktigt är att skolplanen också identifierar områden som kräver särskilda satsningar i den enskilda kommunen. Kontinuitet betonas för att kunna skapa gemensamma mål som ger kommunal skola en profil.

Språk- och läsutveckling och särskilt stöd

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever läsa, skriva och räkna. Baskunskaperna är avgörande för elevens förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan. Det är bra att svenska språket och läsning framhålls i skolplanen. Det finns problem och behov av större insatser vad gäller svenska som andraspråk och barn i behov av särskilt stöd. Lärare för de lägre åldrarna bör ha adekvat utbildning och kompetens i läs- och skrivutveckling. Lärare i de högre årskurserna bör erbjudas fortbildning i samma ämnen. Ett önskemål är att lärarutbildningen anpassas till de krav som ställs på lärarna i det här avseendet idag.

Elever i behov av särskilt stöd skall *garanteras* extra stöd och hjälp. Förvaltningens skolor kommenterar att alla de elever som är i behov av särskilt stöd idag inte får det stöd de har rätt till. Detta beroende på bristande resurser. Allt fler elever har läs - och skrivsvårigheter och många uppmärksammas inte i tid. Elever som har ett annat modersmål än det svenska har inte alltid utvecklat läs - och skrivförmåga på sitt eget språk. Modersmålundervisningen sker idag vid sidan av den vanliga undervisningen. Tydligare och tidigare insatser bör istället göras när man upptäcker att elever har läs - och skrivsvårigheter. Elever som kommer till Sverige i ett senare skede av grundskoleutbildningen bör få prioritera en mer koncentrerad språkundervisning i svenska språket. Det innebär då att undervisning i övriga ämnen får vänta. Samarbetet mellan språklärare i svenska språket, övriga lärare och modersmållärare bör öka genom att exempelvis integrera modersmålen i den "vanliga skoldagen". LUS-läsutvecklingen bör följas upp i såväl modersmål som svenska. Generellt önskas ett ökat utrymme under skoldagen för elevernas språkutveckling.

Matematik

Matematik ses som ett kommunikativt ämne som för ett gott resultat kräver välutbildade lärare med stora didaktiska insikter. Likaså anser lärarna att matematik kräver tankero, vilket kräver ordning och reda i klassrummet. Något som kan vara svårt att åstadkomma i stora klasser där många individer behöver handledning samtidigt men på olika nivå och på olika sätt. En god matematiker ses som en god strateg som anpassar sin lösning till arten av uppgift. Det innebär att matematikundervisningen också måste fokusera på de kompetenser som kan leda fram till en förståelse och tillämpning av ett strategiskt förhållningssätt. Det finns här ett stort behov och efterfrågan på fördjupade diskussioner och kompetensutveckling för hur matematikämnet kan läras ut på bästa sätt.

Elevinflytande och ansvar

Elevens val är bra. Viktigt är också att poängtera elevernas möjlighet till inflytande i den vardagliga skolarbetet. Exempelvis genom att de får uttrycka vad de uppfattar som viktigt i ett ämne, får föreslå sätt att söka information och former för sin presentation. Elevrådet bör också större betydelse i skolan. Exempelvis kan rådets frågor lyftas på ett öppet forum eller liknande. En pedagogisk utmaning är att göra skolans mål förståliga även för de yngre eleverna, hur kan de bli mer levandegjorda?

En förutsättning för att väcka lust till skola, lärande och inflytande är att skolan kopplar kunskap och lärande till det samhälle vi lever i. För att sambanden ska bli uppenbara behöver eleverna vara mer ute i arbetsliv och samhälle. En skola som är mer integrerad med omvärlden är ett framtidsscenario.

Elevhälsa

Alla barn har rätt att må bra i skolan. Normerna ska syfta till att ge studiero och se till att man inte blir utstött. Det är viktigt att maten är bra och att barnen får äta sig mätta. Matro är också eftersträvensvärt.

Skolhälsovården är viktig. Kurator bör finnas på plats i skolan för att kunna vara förankrad i skolans och den problematik som kan finnas där. Elevvård och skolhälsovård uppfattas ha stor betydelse för att skolan *tidigt* ska kunna uppmärksamma barn som far illa eller befaras vara i riskzonen för fysisk eller psykisk ohälsa. När det gäller fysisk hälsa framförs synpunkter på att införa organiserad rörelse i någon form och att idrottstimmarna inte blir ytterligare nedskurna. Likaså påpekas att betygsättningen i ämnet idrott också måste ta hänsyn till annat än traditionella idrottsprestationer. Betydelsen av en god miljö för idrottstimmarna poängteras. Andra tankar som finns är att införa och/eller uppmuntra friskvård som klassrumsmassage, lunchpromenader idrottsturneringar mm. Fritidsverksamheten kan organisera fysiska aktiviteter, ge trygghet och arbeta för en känsla av att man duger som man är.

Samverkan och samarbete inom och mellan de olika skolformerna.

? Mellan pedagoger

Gemensam, värdegrund, intresse, vilja och planering för hela arbetslaget beskriver många skolor som avgörande för ett framgångsrikt resultat liksom schemalagd gemensam planeringstid för skola och fritidsverksamheten för att uppmuntra till gränsöverskridande lärande. Likaså efterfrågas gemensam planeringstid för all förskoleklasspersonal liksom gemensamma föräldramöten. Tydlig ansvarsfördelning inom arbetslaget är viktigt för att undvika missförstånd och dubbla budskap. För att undvika problem kring den ekonomiska fördelningen föreslås pengar för skolan respektive fritidsverksamheten öronmärkas. I övrigt förslås gemensamma temaarbeten och att man byter ämneslektioner med varandra. En lättillgänglig arkivering eller bank (läxbank, temauppläggning...) som alla kan ta del av efterfrågas. Viktigt att betona att skolan och fritidsverksamheten är lika betydelsefulla och att de båda verksamheterna tillsammans utgör en gemensam pedagogisk miljö för barnen.

? Mellan bibliotek och undervisning

Pedagogerna bör i god tid informera bibliotekspersonalen om teman som kommer att pågå under terminen så att dessa kan förbereda material och pedagogisk presentation. I varje arbetslag bör det finnas en biblioteksansvarig men bibliotekarien ska också vara aktiv och ha "bokprat" med pedagoger och elever. På motsvarande sätt bör det finnas biblioteksansvariga elever i varje klass. Dessa utbildas av bibliotekarien så de kan hjälpa sina klasskamrater. Sökmotorer och information om internetsökning önskas. Det är också viktigt att det finns ett rikligt utbud av lätta böcker för "nybörjarläsare". Biblioteken föreslås också att öka samarbetet med klasserna genom att utlysa skrivartävlingar, erbjuda korsord och frågetävlingar – sommarlån med bra böcker osv.

? Mellan de olika skolformerna

Mer information om de olika skolformerna efterfrågas. Kunskapen ger möjlighet för ett ökat samarbete över gränserna. Samverkan mellan förskolan och skolan underlättas

genom gemensamma åtaganden kring introduktionen till skolan. När eleverna kan få sin lärare redan från förskolan blir övergången också smidigare. En lokalmässig närhet är naturligtvis också en fördel.

? Mellan skolan och Kulturskolan

Det ses som viktigt att kunna ta del av kulturskolans kompetens i den vanliga skolan kanske särskilt för de lägre åldrarna? Samverkan med Kulturskolan kan ske på många olika vis. Exempelvis kan Kulturskolan komma till skolan och bedriva projekt i samverkan eller ha aktiviteter på skolorna på skoltid t ex prova-på-teater, konserter och öppen bildverkstad. Det kan finnas ett direkt samarbete mellan Kulturskollärare och klasslärare med barngrupper under ordinarie arbetstid. Fler mötestillfällen efterfrågas mellan skola och kulturskola. Samarbetet kan främjas genom att ge möjlighet till gemensam fortbildning mellan Kulturskolans personal och skolpersonal i syfte att få in kulturaktiviteter i ordinarie undervisning och fritidsverksamhet. Samarbetet kan också utvecklas kring barn med särskilda behov. Kompanjonlärarskap kan införas inom fler områden än musik, t ex bild och form och dans. Om alla barn ska ha möjlighet att delta i Kulturskolans aktiviteter måste avgifterna vara låga.

? Samhällets nätverk

Förvaltningen vill även här peka på de fördelar som ett nära samarbete mellan förskola/skola och individ och familjeomsorgen ger. Socialsekreterare ger stöd – och hjälpinsatser individuellt, familjevis och i grupp och är tätt knutna till de öppna verksamheterna som öppna förskolor, parklekar och fritidsgårdar..

? Skolledares pedagogiska ledarskap

Det upplevs av pedagogerna som viktigt att rektor finns fysiskt placerad på skolan och att hon/han regelbundet besöker verksamheterna, personal och barn, men också själv deltar i undervisningen. Rektors pedagogiska kompetens betonas. Det ska finnas en tydlighet i de pedagogiska riktlinjerna, befattningsbeskrivningar och delegationer. Betydelsen av ledarens kompetens i grupprocesser och konflikthantering betonas och att ledningen måste uppmuntra och ge förutsättningar för sina medarbetare att växa. Skolledarna ska skapa pedagogiska forum och ha arbetsplatsträffar för att en verksamheten ska kunna utvecklas genom dialog.

? Lärares/pedagogers ledarskap

En gemensam värdegrund för verksamheten och att personalen har god kunskap om mål och läroplaner ses som grundläggande verktyg. Viktigt är också en adekvat kompetensutveckling och att kunna få den stöd man behöver från sin skolledning. Annat som nämns är resursfördelning i förhållande till behov. Till exempel för barn i särskilda behov eller övrig problematik med enskilt barn eller grupp. Likaså ett utvecklande av ämnesintegrering och ökad kunskap om läroplanen. Specialpedagogerna ses som viktiga för det pedagogiska teamet.

Gemensamt ansvar skola och hem

Tydliga styrdokument för hur den vardagliga och regelbundna kontakten mellan skolan, fritidsverksamheten och hemmet ska finnas. Det är viktigt att skapa tydliga rutiner för skolans dialog med föräldrarna och uppmuntra till veckobrev, loggböcker, hemsidor, e-mail telefonsamtal och annan regelbunden föräldrainformation om den samlade skoldagen.

IT-tekniken ger stora möjligheter till snabb och effektiv kontakt. Många har tillgång till dator i hemmet eller på jobbet. Hemsidor och e-mail blir viktiga instrument. Alla lärare behöver vara uppkopplade på nätverken i staden. Personal och föräldrar antas behöva kompetensutveckling i IT som verktyg för kommunikation. För de fall när datatekniken inte är tillämplig ska varje arbetslag ha tillgänglig telefoni för att vid behov möjliggöra snabb kontakt med hemmet. Det bör vid behov även finnas information på föräldrarnas eget hemspråk för att inga missförstånd eller brister i kommunikationen ska uppstå.

Ett diskussionsforum på skolans hemsida skulle ge förutsättningar för en öppen dialog. "Öppet forum" är en fora i skolans regi dit alla föräldrar är välkomna att delta i en dialog kring skolans arbete. Bra för den gemensamma kommunikationen är också målbeskrivning vid utvecklingssamtal.

Tydliga gemensamma trivselregler där det framgår vad som förväntas av elever, lärare och föräldrar. Likaså är det viktigt med tydliga roller där det framgår ansvarsfördelningen mellan lärare/skola och föräldrar. Vem/vilka som har utbildningsansvar och hur det definieras i förhållande ansvar för barnens fostran. Föräldramöten bör ägna mer tid åt diskussion och dialog än information. Form och innehåll för föräldramöten är ett viktigt utvecklingsområde både för lärarhögskolan och skolan. Integreringen mellan skola och fritidsverksamheten ses som viktigt för att främja samarbetet mellan skolan och hemmet. Det ses också angeläget att föräldrar alltid ska kunna känna sig välkomna i skolan. En föräldragrupp poängterar vikten av att föräldrar deltar i aktiviteter och "tar hand om" personalen så att de kan trivas.

Läxor kan visa vad barnen håller på med i skolan och ger en bild av verksamheten. Att arbeta tillsammans med barnen kring deras läxor kan ge föräldrarna en bild av hur barnen tänker. Å andra sidan kan läxor bli en tung börda för många barn som har flera fritidsaktiviteter som tar tid och energi. Ett annat problem med läxor är att det kanske oftast är välutbildade föräldrar som kan hjälpa barnen.

Det huvudsakliga i fostransansvaret ligger hos föräldrarna. Normer som också konsekvent upprätthålls måste finnas i skolan. Helst ska de vara så lika hemmens som möjligt.

Uppföljning och utvärdering

I det material som lämnats framgår att uppföljningar är ett angeläget utvecklingsområde. Bland annat nämns utvärderingen av *alla delar* - allt från elevvård till temadagar - som ett eftersatt område. utvärderingarna måste bli tydligare. Den nödvändiga kopplingen mellan uppföljning, utvärdering och utvecklingssamtalen nämns också, liksom tydliga rutiner för utvärdering och enhetliga blanketter/

tydliga rutiner för utvärdering och enhetliga blanketter/ grundformulär som bör finnas tillgängliga via data osv. En skola föreslår att ingen ny aktivitet får påbörjas innan den föregående har utvärderats så att eventuella förbättringar först kan tas till vara.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Skolorna i Spånga-Tensta har i olika möten med lärare, skolpersonal, elever och föräldrar behandlat Skol- och kulturrotelns utsända diskussionsunderlag. Några skolor har valt att fokusera på de särskilda områden som lyfts fram i diskussionsunderlaget medan andra haft ett mer övergripande perspektiv, t ex utifrån frågan "Vad är viktigast att satsa på när det gäller skolan i Stockholm?" Det följande är en sammanställning av den dokumentation som skolorna lämnat ifrån sig från nämnda möten där vi redovisar de respektive kategoriernas synpunkter var för sig.

Personal

Gemensamt för de synpunkter som lämnats är att man betonar vikten av en fortsatt kraftfull satsning på de grundläggande färdigheterna läsa, skriva och räkna. Skolorna i Tensta/Hjulsta lyfter i detta sammanhang särskilt fram undervisningen i modersmål och svenska som andraspråk och pekar samtidigt på behovet av mer resurser till utsatta områden ("för att alla ska få lika mycket, måste några få lite mer"). Särskilt lärare i de tidigare åren talar om behovet av tidiga språkutvecklingsinsatser. Flera nämner matematik som ett angeläget utvecklingsområde.

En fortsatt satsning på stadsövergripande uppföljning och utvärdering önskas i svenska, matematik och engelska. Men man anser att utvärderingsinstrumenten behöver utvecklas bl a för att kunna ge mer rättvisa och jämförbara resultat. Strukturen för utvärderingsarbetet bör också ses över så att skolorna på ett enkelt sätt kan redovisa och få återkoppling på sina resultat.

Skolbibliotekets centrala roll för elevernas läs- och kunskapsutveckling understryks av många. Skolbibliotekarier behövs på varje skola. Kulturfrågorna och samverkan med kulturskolan behöver utvecklas.

Att skapa en gemensam värdegrund anser man vara en viktig förutsättning för all verksamhet i skolan. En stark koppling görs mellan elevernas hälsa och behovet av mer idrott under skoldagen. Elevernas sociala och emotionella utveckling måste också ges en stor plats. Leken är betydelsefull, särskilt för de yngre eleverna. Lusten att lära är avgörande för resultaten. Eleverna måste tidigt få hjälp att grundlägga en god studieteknik och lära sig använda IT som hjälpmedel. Samverkan med föräldrarna behöver utvecklas. Allt detta skall ske i en skola med en god arbetsmiljö och där lugn och arbetsro råder.

Elever

Många av elevernas synpunkter och förslag lämnas utifrån önskemål om mer pengar till skolverksamheten. Här några exempel ur elevernas önskelista:

- mindre klasser
- fler modersmåslärare och undervisning på flera språk
- bibliotekarie och fler böcker i biblioteket
- mer läxhjälp och studiestöd
- bättre undervisningsmaterial
- bättre arbetsmiljö
- bättre skolmat
- mer och tidigare yrkesvägledning
- bättre hjälp till dyslektiker
- utökad kulturskola ("t ex gitarrundervisning för alla som vill")

Några ytterligare önskemål utan direkt koppling till ekonomin:

- bättre kontakt mellan elever och lärare (t ex enskilda samtal med mentor utan förälder)
- bättre kontakt mellan eleverna och kuratorn (alla ska veta vem kuratorn är)
- mer praktiska inslag i undervisningen (t ex kör, musik, idrott, slöjd)
- mer lek i undervisningen
- utveckla elevernas nyfikenhet och kreativitet
- mer elevinflytande på lektionerna
- fånga tidigare upp de som behöver hjälp
- fler utflykter utanför skolan
- jobba för bättre engagemang hemifrån
- fler aktiviteter på rasterna

Föräldrar

Bland de synpunkter som framförs av föräldrarna är det särskilt följande som får en särskild tyngdpunkt när det gäller vad som är särskilt viktigt för skolan att satsa på:

- Elevernas självkänsla och självförtroende
- Elevernas trygghet (lärare på alla raster, ej håltimmar)
- Uppmuntran och bibehållen nyfikenhet
- Fysisk motion, sambandet mellan idrott och hälsa. (Här nämner man särskilt också föräldrarnas ansvar)
- Ämnet svenska – speciellt vikten av ett rikt och nyanserat språk
- Ämnet matematik – speciellt vardagsmatematik
- Ett rikt utrustat skolbibliotek
- Ordning och reda. Respekt för tider. Vård av skolans och eget material
- En god fysisk miljö
- Samverkan med föräldrar (nödvändig grund för elevernas utveckling)
- Elevernas respekt för varandra. En gemensam värdegrund.

Specifikt från föräldrar till elever i Tensta/Hjulsta framförs bl a dessa förslag till uppgifter som man anser att skolan bör ta på sig:

- Skapa fler elevkontakter med "svenska" skolor
- Uppmärksamma olika etniska högtider
- Uppmuntra och underlätta fritidsaktiviteter efter skoltid
- Gör skolan till en mötesplats över alla gränser ("lokalt kulturhus")
- Stärk undervisningen och stödet via elevens modersmål
- Ge läxhjälp och övrigt studiestöd utanför skoltid
- Ge stöd till föräldrar att få kontakt med varandra
- Ordna gemensamma aktiviteter för elever och föräldrar

Ledningsgrupper

Synpunkter har också lämnats av några skolors ledningsgrupper. Där efterlyser man en mer rättvis fördelning av resurser och ett utökat stöd till skolor i utsatta områden. Som exempel på viktiga utvecklingsområden nämns samverkan med föräldrar, samverkan mellan förskola och grundskola samt skolbiblioteken. Som områden att särskilt lyfta fram i skolplanen nämns undervisningen i modersmål och svenska som andraspråk.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Den nulägesbild som återges i diskussionsunderlaget utifrån kvalitetsuppföljningar, överensstämmer med den bild förvaltningen har fått genom granskningen av skolorna i Vantör.

Förvaltningen ser positivt på de utvecklingsområden som lyfts fram i diskussionsunderlaget till en ny skolplan. Det bör dock framgå av skolplanen vilka åtgärder som staden avser att vidta för att uppnå de nationella mål som har satts upp för skolan. Skolplanens uppgift bör vara ett verktyg för att stödja processerna så att varje skola ska kunna leva upp till en mål- och resultatstyrd skola.

Skolledarna upplever i likhet med förvaltningen att beslut som styr skolorna kommer från väldigt många olika håll och vid tidpunkter under året då mycket av planeringen redan ligger bunden i tid och resurser. Det vore önskvärt att skolplanen kunde ringa in grundskolornas uppdrag och därmed begränsa flödet av beslut och riktlinjer. Till sist vill förvaltningen peka på vikten av att skolplanen överensstämmer med andra verksamheters styrdokument i de delar där skolan förväntas vara en samarbetspart. Ett konkret exempel är den redan beslutade förskoleplanen som uttrycker en tydlig förväntan om samarbete med förskoleklass och grundskola. Motsvarande uppdrag för förskoleklass och grundskola finns inte i den nuvarande skolplanen.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade den 25 mars 2004 att nämnden har tagit del av förvaltningens skrivelse.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tillsammans med rektorsgruppen inom stadsdelen, vill poängtera att de nationella målen för skolverksamheten är de överordnade målen för verksamheten och att dessa utgör hörnstenarna i grundskolans verksamhet. Naturligtvis återfinns en mängd utvecklingsområden som utifrån ett stockholmsperspektiv särskilt bör uppmärksammas. Här kan exempelvis nämnas inflytandefrågor, elevhälsa, språk- och läsutveckling, skola – arbetsliv, uppföljning och utvärdering m.m. m.m.. Alla dessa områden innefattas i de nationella målen, men är kanske ur ett stockholmsperspektiv särskilt viktiga utvecklingsområden för stadens grundskolor. Det är då ett politiskt ställningstagande om dessa områden skall ha särskild prioritet och dessa kan då formuleras i den kommunala skolplanen. För att få genomslag i verksamheten måste dock samma prioriteringar återfinnas i verksamhetsplanen och i budgeten, samt ägnas särskild uppmärksamhet i all form av kvalitetsuppföljning.

Vår farhåga är att skolverksamheten erhåller ett för stort antal styrdokument, som inte upplevs, ute i verksamheterna, samstämmiga och på detta sätt även riskerar att förlora i dignitet och meningsfullhet.

Vår uppfattning är, att det för oss på tjänstemannasidan, är mycket svårt att ta ställning till vad som politiskt särskilt bör prioriteras bland alla de nationella mål och ambitioner som styr vår verksamhet inom grundskolan. Däremot kan vi beskriva konsekvenser och presentera verksamhetsanalyser utifrån förslag på sådana politiska prioriteringar. Förvaltningen ser därför fram emot det aviserade förslaget till ny skolplan för Stockholm och hoppas att stadsdelen kommer att ingå bland de stadsdelar, som kommer att utses som remisstadsdelar.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Vad i dagens skolplan är bra och bör finnas kvar? Vilka områden bör lyftas fram i den nya skolplanen utifrån vad som är specifikt för Stockholm? Inom vilka områden finns det problem och därmed behov av insatser? Hur kan skolplanen stödja de nationella målen för skolan?

- Skolorna uppger att de i stort sett tycker dagens skolplan är bra. Skolplanen ska betona vikten av trygghet, trivsel, respekt för andra människors lika värden. Skolorna upplever detta kapitel som viktigt och angeläget och pekar på betydelsen av att innehållet kommer att finnas kvar, möjligen ytterligare förstärkas.
- Den färdiga skolplanen bör diskuteras och bearbetas på föräldramöten och arbetsplatsträffar. Alla föräldrar bör få varsitt exemplar av planen.
- Jämställdhet och demokratifrågor bör få en mer framskjuten plats i skolplanen.
- Gemensamma mål, normer, krav och värden för Stockholm är viktigt för att bryta segregationen.

Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena inom respektive nämnds verksamhet? Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena i Stockholms stad sett i ett helhetsperspektiv? Vilka insatser krävs? Roller/ansvarsfördelning?

- Skolorna uppger att de instämmer i vikten av de prioriterade områdena; elevinflytande och ansvar, elevhälsa, språk- och läsutveckling samt matematik och samverkan/ samarbete.
- Viktigt att lyfta fram och stärka både den fysiska och psykiska hälsan.
- Handlingsplan mot mobbning ska finnas på varje skola.
- Arbetet med åtgärdsprogram för eleverna kan utvecklas.
- Elever som ej når upp till de nationella målen måste kunna få stöd och mer tid för inläring. Skolplikten borde vara bunden till målen och inte till den tid eleven tillbringar i skolan. Arbetet med att minska antalet elever med icke godkänt ska fortsätta.
- Nationella prov bör rättas av andra än de som undervisar i det aktuella ämnet/klassen.
- Skolorna efterlyser ett analyschema för matematik, av samma typ som LUS (Läsutvecklingsschema).
- Svenskundervisningen för de elever som har annat modersmål än svenska måste intensifieras. Större krav måste ställas på skolorna i detta avseende. Även modersmålsundervisningen måste utökas och förbättras.
- Viktigt att utveckla elevinflytande och ansvar. Eleverna betonar vikten av att alla ska lära sig att respektera varandra. Elevråd och elevmedverkan måste finnas och vidareutvecklas på varje skola. Eleverna vill i högre utsträckning kunna påverka sin egen skoldag, t ex genom större eget ansvarstagande och större delaktighet i planeringen. Även personalens och föräldrarnas inflytande behöver stärkas.
- IT ska finnas med som ett naturligt inslag i det pedagogiska skolarbetet.
- Viktigt att arbeta aktivt mot droger, mobbning, rasism, sexuella trakasserier och kränkande språkbruk samt ge flickor och pojkar lika goda utvecklingsmöjligheter.
- Skolan behöver under terminstid få lugn och ro att arbeta med elevernas utveckling och lärande. Nya uppdrag ska komma i slutet av ett läsår så att dessa kan bearbetas under ferietid.

Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena inom respektive nämnds verksamhet? Vad är viktigt att utveckla/förbättra inom de olika områdena i Stockholms stad sett i ett helhetsperspektiv? Vilka insatser/förutsättningar krävs? Roller/ansvarsfördelning? Finns det andra redskap som behöver utvecklas/lyftas fram?

- Viktigt med samverkan inom de olika verksamheterna skola/fritid samt mellan skola/förskola. Samverkan och samarbetet med lärarutbildningen bör utvecklas för att säkerställa tillgången på professionella framtida lärare.
- Såväl pedagoger som elever behöver tid för reflektion.

- Viktigt att personalen i skolan får kompetensutveckling inom de prioriterade områdena: elevinflytande, elevhälsa, språk- och läsutveckling samt matematik och samverkan/samarbete.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Särskola

För en del barn/ungdomar är behovet av särskilt stöd mera kontinuerligt. Detta gäller t. ex. särskolans elever. I särskolan går barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapsmål på grund av utvecklingsstörning, autism/autismliknande tillstånd och/eller som följd av en hjärnskada orsakad av kroppslig sjukdom eller yttre våld fått betydande och bestående funktionshinder.

Särskolan är en egen skolform som omfattar obligatorisk särskola och gymnasiesärskola.

Lokalmässigt är särskolan integrerad i eller ligger i anslutning till en grund- respektive gymnasieskola. Ett verksamhetsmässigt närmande mellan skolformerna är mycket angelägen för att utveckla och uppnå en reell integration/inkludering av särskolans elever.

Skolplanen bör inte innehålla förslag om extra skolår och extra tid. Barn lär sig på olika sätt och det är inte alltid "more of the same" som hjälper dem vidare.

Man ska inte använda begreppet "ordning och reda". I stället bör vikten av struktur och god ordning och studiemiljö på skolan och allas ansvar betonas.

Specifikt för Stockholm

- storstad
- segregerad stad
- mångfald
- stort kulturellt utbud
- valfrihet
- många fristående skolor

Viktigt att lyfta fram olikhet som tillgång och att se möjligheter i stället för problem.

Den etniska och kulturella mångfalden i staden ställer speciella krav på tolerans och förståelse för olikheter. Förstärkt arbete med värdegrunden är viktigt för att vi skall kunna leva tillsammans i harmoni. Verklig mångfald kräver ett aktivt arbete. Jämlikhet betyder inte att alla ska vara lika utan betonar rätten att vara olika.

Problemområden med behov av insatser

Bedömning och betyg

Studie- och yrkesvägledning

Flexibelt kursutbud

Hur skolplanen kan stödja de nationella målen för skolan

- utgå från läroplan
- konkretisera nationella mål
- utvärderingsbara mål
- röd tråd läroplan – skolplan
- gemensamt kvalitetssystem – harmoniera de olika styrdokument
- kopplas till stadens budget

Skolplanen skall ange den politiska kursen och prioriteringen av de nationella målen för skolan och bör vara ett levande dokument som skolorna kan stödja sig på vid utarbetande av de egna arbetsplanerna. En ny skolplan bör omsätta de nationella målen till lokala förhållanden i Stockholm och förtydliga vilka mål i de nationella dokumenten som staden ska prioritera under perioden. Det är viktigt att skolplanen är konkret och utvärderingsbar och kopplas till stadens budget på ett tydligare sätt än den nuvarande. Resultat och slutsatser från undersökningar, utvärderingar och inspektioner som genomförts av stadens skolväsende bör tas till vara i utformandet av den nya skolplanen. På kunskap och lärande behöver beskrivas. En harmonisering av styrdokumentet och användning av gemensamma begrepp i staden som helhet ger medborgaren en möjlighet att se den röda tråden i styrningen av de kommunala verksamheterna. Skolplanerna måste ge ett tydligt stöd för uppfyllande av intentionerna i de nationella styrdokumentet avseende livslångt lärande, flexibelt lärande och ökad individualisering.

Områden

De fyra områdena i diskussionsunderlaget, elevinflytande och ansvar, elevhälsa, språk- och läsutveckling och matematik är viktiga och bör lyftas fram i en ny skolplan. Området elevernas ansvar och inflytande bör få en mer framskjutande plats i den nya skolplanen än i dagens.

Elevinflytande och ansvar

Förutom texten i diskussionsunderlaget vill vi komplettera med följande:

Betona vikten av elevernas delaktighet i det egna lärandet.

För att eleverna ska kunna ta ansvar över sina studier måste de känna till målen för undervisningen och veta vad som krävs av dem för att de ska nå de mål de själva ställt upp.

Varje skola måste tolka målen och formulera om dem till sådana krav- eller kvalitetsnivåer som eleverna förstår.

Utvecklingssamtalet bör uppmärksammas i skolplanen. Rätt använt bör utvecklingssamtalet vara ett ypperligt tillfälle till uppföljning och utvärdering av elevens utveckling såväl kunskapsmässigt som socialt och det är viktigt och centralt när det gäller elevers och föräldrars möjlighet till inflytande.

Elevhälsa

Förutom texten i diskussionsunderlaget vill vi komplettera med följande:

Elevhälsa handlar om att främja hälsa hos alla elever och ha fokus på elever som är i behov av särskilt stöd.

Det förebyggande arbetet med betoning på hälsofrämjande faktorer är avgörande för att skapa en generellt god arbets- och studiemiljö i skolan, en miljö för lärande och utveckling.

En del i elevhälsa handlar om elever i behov av särskilt stöd. Alla barn och ungdomar kan under någon period i sin uppväxt behöva stöd i sin lärandesituation. För en del barn och ungdomar är behovet av särskilt stöd mera kontinuerligt. Det gäller t.ex. de som finns inom särskolan, de som har funktionshinder och de som har en neuropsykiatrisk störning. Elever med funktionsnedsättningar ingår också i skolans ansvar och bör därför uppmärksammas mer i den nya skolplanen.

Det behöver i skolplanen betonas, dels att alla i skolan har ansvar för elevhälsoarbetet, dels att i elevhälsans personal ingår skolläkare, skolsköterska, kurator, psykolog och specialpedagog.

Språk- och läsutveckling

Den föreslagna skrivningen när det gäller språk- och läsutveckling riktar sig främst till elever som *har svårigheter*. Dokumentet bör skrivas så att det också framgår att goda kunskaper på området är viktigt för *alla* elever.

Behovet av goda kunskaper i svenska är minst lika stort hos vuxna som hos barn. Därför är det viktigt att vuxna erbjuds goda möjligheter att lära sig det svenska språket. Särskilt angeläget är det att de med kort eller ingen utbildning alls ges reella möjligheter att tillgodogöra sig språket. I de fall det underlättar inläringen bör de kunna erbjudas stöd på det egna språket.

I en mångkulturell stad som Stockholm är språk- och läsutveckling och satsningar på modersmålsundervisning ett område som bör lyftas fram.

Det är även angeläget att lyfta fram vikten av kunskaper i de moderna språken.

Matematik

Förutom texten i diskussionsunderlaget vill vi komplettera med följande:

Undervisningen behöver i högre grad ta hänsyn till elevernas verkliga förkunskaper, förförståelse, intresse och studieinriktning. När matematiken är meningsfull och begriplig blir motivationen högre och främjar lusten att lära. Man lär sig inte bara genom att öva utan framför allt genom att få möjlighet att tänka, reflektera och konstruera.

Redskap

Samverkan och samarbete inom och mellan skolformerna

- mellan pedagoger och mellan skolformer

Viktigt är att skolorna skapar sammanhang som blir tydliga och begripliga för eleverna, vilket i sin tur inger lust till lärande, trygghet och hanterbarhet. Skolplanen måste lägga en större tyngd på skolan som en helhet och ställa krav på respektive skola

lägga en större tyngd på skolan som en helhet och ställa krav på respektive skola att beskriva hur man arbetar på ett *integrerat sätt* inom områden som utveckling av skolans sociala klimat, socio-emotionellt lärande, arbetet mot hög frånvaro, elevhälsa och utveckling av åtgärdsprogram till levande stödverktyg.

En ny skolplan bör innehålla ett avsnitt om vikten av samverkan och välfungerande övergångar mellan förskola, förskoleklass och mellan olika skolår. En tydligare markering om fritidshemmets roll som en del av skolan och vikten av samverkan mellan dessa bör tas med.

Insatser för att öka samverkan inom skolan mellan lärare och mellan olika personalkategorier samt mellan skolor behövs. Ökad samverkan mellan kommunala och fristående skolor bör uppmuntras och möjliggöras.

- mellan skolbiblioteken och undervisningen

Skolbibliotekets pedagogiska roll bör förstärkas och utvecklas. Fokus skall sättas på arbetet att stimulera elevernas läs- och språkutveckling för att stödja elevernas begreppsbildning och vidga elevernas kunskapsinhämtning. Skolbiblioteket ska vara en resurs och ett verktyg för elevernas lärande och erbjuda den mångfald av källor som möjliggör ett elevaktivt arbetssätt och bidrar till ett lustfyllt lärande.

Målet är att alla skolor i Stockholm skall ha fungerande skolbibliotek som är bemannade med bibliotekspedagogisk personal.

Samverkan och samarbete mellan skolan och omvärlden

Folkbiblioteken utgör en kompletterande och viktig resurs i samarbetet med skolan.

Samverkan med näringslivet behövs även för att skapa lärlingsplatser.

Ledarskapet

Ledarskapets betydelse på olika nivåer bör framhållas.

Rektor i egenskap av skolans chef och pedagogiska ledare är avgörande för ett lyckosamt utvecklingsarbete. Det innebär bland annat att rektor ska initiera, prioritera och ge mandat och stöd i förändringsprocesser och utveckling av kvalitetssystem. Staden måste bli tydligare i kraven på ledarskapet och ge förutsättningar för det ledarskap som behövs dels avseende ledning av förändringsprocesser och kvalitetsarbete och dels kring uppdraget, mål och resultatstyrning och deltagande mål. ~~Känning~~ Ledarskap behöver lyftas fram, såväl för gruppen som den enskilda eleven.

Viktigt att ge förutsättningar och den kompetens som behövs t.ex. förmågan att leda och hantera en grupp, liksom för att utöva ett handledande lärarskap där individuella mål, utvecklingsplaner och åtgärdsprogram är utgångspunkter.

Gemensamt ansvar skola och hem

Ett gott samarbete mellan skola och hem är viktigt inte minst för elevens trygghet och trivsel i skolan och bör betonas i skolplanen.

Uppföljning och utvärdering

Vikten av ett fungerande och samordnat system för uppföljning och utvärdering bör lyftas fram i skolplanen. Utvärderingssystemen måste ha en röd tråd gentemot läroplanens och skolplanens mål och prioriterade områden. Det är viktigt att skolorna utvecklar ett eget självvärderingssystem.

Skolplanen måste formuleras så att den blir utvärderingsbar.

Andra redskap

Ett annat redskap för att uppnå målen i skolan är möjligheter och förutsättningar för samtal, diskussion och reflektion pedagoger emellan såväl inom skolan som mellan skolor. Stöd för en sådan utveckling bör kunna inrymmas i en ny skolplan.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturpolitiska motiv

Skolan har ett unikt demokratiskt uppdrag och ansvar som den plats där alla grupper och kulturer i Sverige möts; här sker den interaktion som är nödvändig för överförandet av kulturella koder. Ur det kulturpolitiska perspektivet har skolan även stor betydelse som den arena där alla barn och ungdomar kan erbjudas möjlighet att ta del av kulturutbudet oberoende av vilken social, kulturell och religiös bakgrund man ha. Sett ur ett demokratiperspektiv är detta en viktig aspekt och kulturförmedling genom skolan är ett av kulturpolitikens grundtema. Det är i det sammanhanget viktigt att skolan har:

- en god kulturpedagogisk kompetens i sin personal
- tydliga prioriteringar i skolans åtagande, planer och budget
- fungerande strukturer för kulturförmedling såväl internt som extern
- nära och direkt kontakt med kulturlivets aktörer

Den nya skolplanen gör det möjligt att lyfta fram och tydliggöra kulturens roll i skolans vardagsarbete. I kulturförvaltningens samarbete med stadens skolor och i den allmänna "kultur-i-skolande-batten" framkommer två dominerande synsätt på kulturens roll i skolan. Det ena har en tydlig koppling till 1974 års kulturpolitik där kulturens skulle distribueras till skolan och skolans roll var mottagarens. I dag beskrivs detta ofta som "gräddes på moset – kultur" där mötet med kulturen lätt hamnar vid sidan av och inte får en integrerad plats i skolans vardag.

Det andra perspektivet handlar om "kultur och estetik i lärandet" och har växt fram på senare år ur bl.a. Skolverkets och Statens kulturråds gemensamma uppdrag *Kultur för lust och lärande*. Ur detta perspektiv definieras kulturen som ett redskap i arbetet med barns alla språk och uttrycksmöjligheter och får därmed en mycket viktigare och mer genomgripande roll i skolan. Det är viktigt att klargöra dessa två synsätt för att diskussionen kring kulturens roll i skolan skall kunna föras på ett kvalitativt sätt och gynna skolans utvecklingsarbete.

Skolan och kulturen - komplikationer och möjligheter

När kulturen och skolan skall mötas är det inte ovanligt att krockar uppstår just kring olika synsätt på kultur. Begrepp som konstnärlig kvalitet, kulturpedagogik, kulturupplevelse, eget skapande får olika betydelser beroende om man kommer från skolans eller kulturens värld. Man är inte heller alltid överens om syftet med kulturen i skolan. När skolan betonar kulturen som ett pedagogiskt redskap vill gärna de professionella kulturaktörerna markera kulturens egenvärde och ser skolan i första hand som en arena där alla barn och ungdomar kan nås. Det är inte heller alltid det som av kulturpolitiken definieras som kultur med hög konstnärlig kvalitet är det kulturutbud som skolan prioriterar.

Kunskapen om varandra är viktig för att samarbetet skall få den kvalitet som bäst gynnar eleverna. Det är därför betydelsefullt att det erbjuds olika forum där kultur och skola kan mötas i en dialog och att skolan uppmuntras att delta i det samtalet. De arbetsgrupper som idag finns mellan kultur- och utbildningsförvaltningarna är exempel på samarbetsstrukturer som med fördel kan byggas kring andra konstområden.

Kulturförmedling

Ingen annan kommun i Sverige kan erbjuda sina skolor tillgång till ett så omfattande kulturutbud som Stockholm. Kulturförvaltningens avdelning för kulturstöd svarar bl.a. för bidragsgivningen till det fria kulturlivet som riktar sitt utbud till barn och ungdomar men även för olika förmedlingsinsatser mot skolan inom ramen för verksamheten *Kultur för de unga*.

En del i detta arbete är att sammanställa utbudet i form av en papperskatalog och en nätpresentation som gör det lätt för skolan att få överblick över det samlade kulturutbudet för barn och ungdom. *Kultur för de unga* erbjuder skolorna möjlighet att ta del av ett brett scenkonstutbud med en femtioprocentig subvention av ordinarie biljettpreis. Det finns en subventionerad Skolbio och ett samordnat system för besök av författare och konstnärer på skolorna.

I stadens skolor finns det drygt 750 kulturombud som med varierat uppdrag och förutsättningar från respektive skola spelar en viktig roll som kulturförmedlare. Dessa ombud stöds av kulturförvaltningen, erbjuds fortbildning samt erhåller ett kulturkort som berättigar dem fri entré till i stort sett alla kommunala och statliga kulturinstitutioner.

Kulturförvaltningens har också en barn- och ungdomskulturkonsulent som en resurs för skolorna när det gäller rådgivning kring kulturprogram och fortbildning inom kulturområdet. Dansområdet har en särskild konsulent som skolorna kan använda sig av när det gäller såväl kontakten med det fria danslivet som danspedagogisk verksamhet.

Utvecklingsmöjligheter

Kulturförvaltningens uppföljning av verksamheten inom *Kultur för de unga* pekar på att det finns ett intresse och en vilja från Stockholms skolor att ta del av stadens kulturutbud. Trots detta får inte alla Stockholms skolelever kontinuerligt ta del av professionella kulturupplevelser. Orsaken till detta är mer brist på tid och pengar än ointresse. Med det rika och lättillgängliga kulturutbud som Stockholm erbjuder till låga kostnader kan kulturförvaltningen dock konstatera att stadens skolor skulle kunna utnyttja denna resurs mer än vad man gör idag. Det är därför en angelägen uppgift att under de närmaste åren utveckla förmedlingsstrukturerna inom skolan och mellan skolan, kulturförvaltningen och kulturlivet. I detta sammanhang bör skolplanen:

- ✍ betona skolans roll som kulturförmedlare för att ge alla barn och ungdomar möjlighet att erövra de kulturella koderna och stärka det kulturella kapitalet,
- ✍ uppdra åt skolan att satsa på sina kulturombud genom att tydliggöra ombudens mandat och uppdrag,
- ✍ betona betydelsen av fortbildning inom det kulturpedagogiska området till skolans hela personal,
- ✍ uppmärksamma de samarbetsresurser som kulturförvaltningen erbjuder och uppmuntra till ett ökat nyttjande.

Skolan och folkbiblioteken

Biblioteken är, liksom skolan, platser där alla grupper och kulturer möts. Till stadens bibliotek är alla välkomna, oavsett ålder, kön eller etnicitet. Bibliotekens kärnuppdrag, att säkerställa allas fria och lika tillgång till information och ordet i alla dess former är en oundgänglig del av det demokratiska samhällssystemet. Biblioteken är också en mötesplats i tid och rum. Här får dagens stockholmare möta tankar tänkta av människor i andra tider, från andra platser. Här finns den väv av idéer och tankar som utgör grunden för vårt samhälle och som är en förutsättning för utveckling.

Ofta brukar man här tala om bibliotekens två roller, där den ena utgörs av detta kulturförmedlande uppdrag och den andra av vad som kan kallas det informationsförsörjande uppdraget. Både dessa har bäring på skola och utbildning, vilket också avspeglas i att folkbibliotekens historiska framväxt är nära kopplad till utbildningsväsendets historia.

Utvecklingsmöjligheter

Stadsbiblioteket har en viktig uppgift som infrastrukturell resurs för stadens studerande på alla nivåer. Stadsbiblioteket har också viljan och ambitionen att ytterligare utveckla denna roll. Ett fördjupat samarbete mellan folkbiblioteken respektive skolan och skolbiblioteken kan väsentligt bidra till att uppfylla de utbildningspolitiska målen för staden.

Angelägna insatsområden i ett sådant arbete är barns och ungdomars språkutveckling, utbyggnad och utveckling av de lärmiljöer för vuxenstuderande som hittills etablerats vid fem stadsdelsbibliotek samt ökade insatser inom det

blerats vid fem stadsdelsbibliotek samt ökade insatser inom det studiestödjande området som t.ex. den läxhjälp som bedrivs vid flera ytterstadsbibliotek. Ett annat område där stadsbiblioteket kan bidra är insatser för ökad informationskompetens. Internet har förändrat sättet att lagra och sprida information radikalt, vilket ställer nya krav på förmågan att hantera och källkritiskt bedöma information.

Folk- och skolbiblioteken är två grenar på samma träd. Folkbiblioteket kompletterar när skolbiblioteket är stängt och ger möjlighet för elever att komma dit med sina frågor och sina projektarbeten. Inom Stockholms stadsbibliotek ska man därför förbättra kunskaperna om skolans pedagogiska metoder och villkor och bibliotekens pedagogiska roll bör stärkas i ett fördjupat samarbete med skolan. Från detta arbete går en rak linje till bibliotekens arbete för det livslånga lärandet, i samarbete med vuxenutbildningen, stadsdelsförvaltningar, arbetsförmedlingen, högskolor och universitet.

Kulturen i skolan – samarbetet med Kulturskolan

Kulturskolan i Stockholm är Europas största kulturskola och utgör med sina mer än 300 kulturpedagoger en stor och välutbildad resurs öppen för samarbete med grundskolor och gymnasier i staden. Enligt de politiska direktiven för innevarande mandatperiod skall Kulturskolan öka samarbetet med skolan, fördubbla antalet elever, nå fler pojkar samt förbättra den etniska spridningen i elevkåren. Det nuvarande samarbetet med skolan fungerar väl men man kan konstatera att Kulturskolans s.k. skolköp har minskat under senare år.

Skolverkets direktiv som anger att den estetiska dimensionen måste genomsyra all verksamhet i skolan talar för ett utökat samarbete mellan Kulturskolan och den obligatoriska skolan. En sådan utveckling stöds av de senaste årens forskning och debatt som påvisar direkta samband mellan å ena sidan konstnärligt skapande och deltagande och å den andra intellektuell och emotionell utveckling. Gardners teorier om de sju intelligenserna som påtalar behovet av konstnärliga uttrycksformerna är en bas i Kulturskolans verksamhet. Känsломässigt baserade läroprocesser i stället för traditionell undervisning poängteras allt mer.

För att bidra till en förbättrad kulturpedagogik och för att finna nya metoder att nå ut i skolan genomför Kulturskolan för närvarande en omfattande metodutveckling med kompetenshöjning av all personal.

Utvecklingsmöjligheter

De konstnärliga uttrycken kan få större genomslag i skolan genom medverkan av lärare från Kulturskolan. Ett sådant samarbete kan även innebära nya möjligheter och stärkt självförtroende för elever som idag inte nås av den vanliga undervisningen.

Kulturskolan arbetar just nu med hela personalen i visionen "Kulturskolan 2010". Detta arbete innehåller element som fullt utvecklade kommer att innebära att Kulturskolans lärare kan tillföra skolan ny och framtidsinriktad kompetens:

BAS – ett nytt sätt att tematiskt medverka i skolan under 8 veckor. *BAS* påbörjades 2003 och har redan visat positiva effekter både för obligatoriets elever och lärare.

Kultur för Lust och lärande. Kulturskolans lärare köps in för att med sin kompetens stärka den estetiska dimensionen i lärarlagets arbete. Försök har redan genomförts med mycket positiva resultat.

Nya tidsbegränsade kurser. Kulturskolan är i färd med att utveckla nya tidsbegränsade kurser i anslutning till utvecklingen av de nya fritidsklubbarna. Detta är kurser som passar väl också i skolan. Exempel är digitalt berättande, skrivande, orkesterklasser, dans, rörelse och kroppsmedvetenhet, konst för funktionshindrade, musiker m.m. Fördelen är att dessa kurser kan koncentreras i tid och därmed blir ekonomiskt effektivare än kontinuerliga kurser.

Konstattacker i skolan. En ny modell som utvecklats tillsammans med Folkoperan och deras produktion Tosca, där eleverna först tar del av en föreställning och sedan fördjupar sig i operakonsten med eget skapande i workshops tillsammans med Kulturskolans pedagoger. Under vintern 2004 nåddes ca 1 000 elever som tillsammans med berörda lärare gett mycket positiva reaktioner på projektet. Kulturskolan och Kulturstödet kan tillsammans med skolorna och konstnärerna genomföra nya attacker.

Drama Forum. Arbetet med drama/forum är ett exempel på hur Kulturskolan kan gå in i skolan och rent praktiskt arbeta med värdegrundsteman. Inom drama/forum konfronteras man med livsfrågor genom att göra, gestalta och uppleva. Genom drama/forum förvandlas åskådaren/eleven från passiv varelse till aktiv medskapare - huvudrollsinnehavare. Eleverna ges möjlighet att träna inför verkligheten, förbereda sig för framtiden. Man lär sig också att bryta inre och yttre förtryck. Drama/forum kan användas både när det gäller värderingar och konflikter.

Barn med olika problem. Kulturskolans pedagoger arbetar inte bara med barn med funktionshinder utan har också konkreta program för arbete med t.ex. mobbning, inlärningssvårigheter och olika trauman.

Vid sidan av det utvecklingsarbete som pågår inom den egna organisation vill Kulturskolan i kulturförvaltningens remissvar kommentera följande inslag i skolororganisationen:

Estetämnet i skolan. Estetämnena är ofta marginaliserade i skolan. I gymnasieskolan har estetämnet endast 50 p. Det borde höjas till 200 p för att stärka elevernas självkänsla.

Det individuella valet. Eleverna har ett eget val på 100 p. Bland deras valmöjligheter borde finnas många fler estetiska valmöjligheter. Detta vore möjlighet genom ett nära samarbete mellan Kulturskolan och skolan.

Rektorsnätverk. Kulturskolan har etablerat ett rektorsnätverk tillsammans med intresserade rektorer i staden.

Nytt ekonomiskt tänkande

Det gäller för skolorna att planera de estetiska insatserna på ett nytt sätt. Det innebär att vissa uppgifter kanske behöver tas bort för att satsa på estetiken. Flera skolor har gjort detta med gott resultat. Det är kanske bättre att köpa en behörig pedagog från Kulturskolan än att anställa en obehörig från gatan. Fler barn kommer att lära sig mer och uppleva skoldagen mer lustfylld om ovanstående tankesätt slår igenom.

Lärarnas Riksförbund har inkommit med synpunkter den 1 mars 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Övergripanden frågor:

Ett område som bör lyftas fram är det ökande antalet elevers otillräckliga kunskaper i svenska, inte för att det är specifikt för Stockholm utan för att det är av stor betydelse och vikt i all kunskapsinhämtning.

Ett problem som vi uppmärksammat har att göra med intagningen till gymnasier. Å ena sidan ser vi positivt på att eleverna kan söka fritt till stadens olika gymnasier, å andra sidan ser vi en ökad segregation på en del förortsgymnasier. Den segregation kan på ytan synas vara av etnisk natur, men framförallt tror vi att den är av socioekonomisk karaktär.

Ett annat problem är bristen på yrkesutbildningar/lärlingsutbildningar.

Ett tredje problem är att många skolor, kanske främst på grundskolenivå, skurit ner på studie- och yrkesvägledarresurserna. Det har dels inneburit minskade möjligheter för grundskoleleverna att få hjälp inför sitt framtidsval, dels en kraftig ökad ansträngning för vägledarna på stadens gymnasieskolor.

Områden:

Elevinflytande och ansvar: Elevaktiva arbetsformer och inflytande är självklart bra men det är ändå viktigt att ansvaret ligger hos de professionella.

Elevhälsa: "kontroll över sin vardag" ligger lite utanför skolans ansvarsområde... "allas ansvar" innebär ofta ingens ansvar! De professionella ansvaret måste tydliggöras. Ett område där många skolor gjort neddragningar är just elevvården.

Språk- och läsutveckling: Vi är inte övertygade om att påståendet "goda språkkunskaper på sitt hemspråk främjar skolframgång" alltid gäller, och definitivt inte om det sker på bekostnad av undervisning i svenska. Ju längre eleverna kommer i sin utbildning desto större blir kraven på goda kunskaper i svenska. Många invandrarelever, som klarat sig bra i grundskolan, får problem på gymnasiet. Erfarenheter från olika skolor pekar på att homogena hemspråksklasser / - grupper ibland faktiskt försvårar och till och med motverkar integration.

Matematik: förklara varför matematiken är viktig! T ex för att ämnet tränar analytisk och logiskt tänkande.

Betyg: många elever kommer in med betyg som bara innebär godkänt på pappret.

Redskap

Samverkan

mellan pedagoger. Lämna pedagogiken till pedagogerna! De vet bäst. En välfungerande organisation, d v s en skolläda som kan skapa fungerande "basrutiner" är däremot centralt!

Ledarskap

Ett gott ledarskap skapar möjligheter och förutsättningar för att nå målen. Ja, men vad är ett gott ledarskap? Hur utvärderas det? Vilket stöd, vilken utbildning får skolledarna för sitt arbete?

Skola – hem

Viktigt att betona föräldrarnas betydelse och ansvar

Uppföljning och utvärdering

Behövs ! Alltför många undersökningar är helt utan kvalificerad uppföljning.

Politikerna ska ges ramarna, de professionella på fältet ska ges det fulla ansvaret för genomför

Skolledarförbundet har inkommit med synpunkter den 23 februari 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Sveriges Skolledarförbund delar skolborgarrådet Erik Nilssons uppfattning, att det är av största vikt att utjämna skillnaderna i det kulturella kapitalet. Därför är det ytterst beklagligt att samhället av ekonomiska skäl sett sig tvingad att göra besparingar på läromedel, kulturskola m. m

Språket är nyckeln till allt kunskapshämtande och är en förutsättning för att eleven skall kunna känna stimulans, nyfikenhet och lust till lärande. Eleven måste så tidigt som möjligt få hjälp till verktygen "läsa och skriva"

Senare års besparingar på skolkuratorer, sjuksköterskor och psykologer har inte varit till fördel för elevernas hälsa.

Det är viktigt att elevernas inflytande över arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen ökar.

Sveriges Skolledarförbund kan inte se att det föreligger några större motsättningar mellan dagens Skolplan och de frågor som lyfts fram i diskussionsmaterialet. Att samarbetet mellan skolan och föräldrarna är synnerligen viktigt vet varje skolledare och det är bra om varje skola i samarbete med föräldrarna kan utforma samarbetsformerna.

Sveriges Skolledarförbund anser att det är av största vikt att stadens politiker söker breda och långsiktiga lösningar inom skolpolitiken. Det skapar de bästa förutsättningarna för en god arbetsmiljö för elever, skolpersonal och skolledning.

Lärarförbundet har inkommit med synpunkter den 20 februari 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Vi ser positivt på att vi som facklig lärarorganisation inbjudits till diskussionen.

Av skolplanen skall framgå att kvaliteten måste höjas vad gäller bedömarövningsstämmelse för rättvis betygsättning. En strategi måste finnas för gymnasieskolan så att kunskaperna bedöms fortlöpande och inte vid enstaka tillfällen.

Uppföljning och utvärdering skall följas av analys, åtgärder och ny uppföljning och utvärdering. När det kan konstateras att vidtagna åtgärder inte har haft avsedd effekt måste detta enligt vår uppfattning vara vägledande för politiker vid resursfördelningen för att säkerställa möjligheten till en likvärdig utbildning för alla elever – oavsett social och kulturell bakgrund. Detta är av vikt i ambitionen att motverka en ökad segregation i staden. Ansvar för utbildningen och bedömningen av vilka resurser som behövs för att uppnå målen måste ligga hos professionen, lärare och skolledare. Kommunen ska ha ansvaret för att verksamheten erhåller erforderliga resurser. Det finns behov av samordning av olika utvärderingar, undersökningar och kvalitetsredovisningar.

Som ett led i att motverka segregationen skulle studie och yrkesvägledarnas kompetens kunna tillvaratas bättre. De har en viktig uppgift i att t ex stödja, motivera och stimulera elever att tillvarata sina preferenser i studie – och yrkeslivet. Här borde riktade insatser till de föräldrar som inte har någon egentlig ”studietradition” inom familjen kunna ge resultat.

Vi instämmer i att språk- och läsutveckling är en prioriterad uppgift. Lärarförbundet anser också att fler modersmålslärare ska beredas möjlighet att få anställning direkt på lokala skolor där de blir en del av kollegiet.

Likaså instämmer vi i att metoder behövs för att utveckla det matematiska tänkandet och förståelsen för behovet av matematiska kunskaper i vardagen. Här kommer en helhetssyn på kunskapsbildning in i bilden.

Vi instämmer i att alla barn/elever måste få tillgång till kulturskolan och dess kulturella aktiviteter, för att tillvarata och utveckla vårt samlade kulturella kapital. Att ta del av samhällets övriga kulturutbud är också viktigt i sammanhanget.

Självklart är lusten till lärandet nyckel till studieframgång. För detta måste eleven känna sig involverad i upplägget av den egna studiegången.

Vi vill här peka på att staden åter måste möjliggöra för lärarna att få kvalificerad stimulans och utveckling inom ramen för arbetstiden. Individuella utvecklingsplaner måste upprättas.

Lärarnas kompetensutveckling är ett område som behöver samordnas över staden vad gäller utbud och kostnader – även vikarie kostnader.

Kompletteringsutbildning för lärare med äldre lärarutbildning måste nu få högsta prioritet.

Samverkan är en annan del som tar tid och som måste rationaliseras för att inte undervisningen skall drabbas. Samverkan mellan olika lärare och andra personalkategorier bör huvudsakligen bestå av att ta tillvara varandras kompetenser genom komplettera varandra, för ämnesintegrering, elevhälsan m.m.

Fritidspedagogen måste få möjlighet att bibehålla sin socialpedagogiska inriktning och grundskolläraren sin kunskapsbildande profil o.s.v.

Elevhälsan måste stärkas. En god tillgång på skolsköterska, psykolog och kurator tror vi kan göra att problem fångas upp i ett tidigt skede. Rörelse och fysiska aktiviteter måste ges utrymme.

Föräldrars ansvar för barnets utveckling kan inte underskattas och där är delaktighet i barnets skolgång mycket viktig.

Om vi ska ha en skolplan för stadens skolväsende bör den innefatta samtliga skolformer för att följa den röda tråden, i linje med befintliga läroplaner. I likhet med förslaget till ny skollag kan den sedan delas in i särskilda rubriker för olika skolformer.

Kommunal har inkommit med synpunkter den 20 februari 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Det övergripande målet måste vara att ALLA på en skola är medvetna om och arbetar mot ett uppfyllande av de nationella målen. Omsorgspersonalen för att stärka och följa upp inlärningsprocessen, skolmåltid och vaktmästeri för att ytterligare hjälpa till att skapa en lugn stimulerande och harmonisk miljö. Den pedagogiska verksamheten är allas ansvar där de olika yrkesgrupperna bidrar med sin kompetens.

Alla religioner och kulturer skall präglade skolan, kristendomen har inte på något sätt monopol på humanistiskt tänkande, rättskänsla, genorisitet och ansvarstagande. Det är viktigt med personal från olika kulturer och religioner som kan hjälpa till att öka kunskapen och förståelsen.

Uppföljning och utvärdering

Det är nödvändigt med en tydlig uppföljning och utvärdering av verksamheten där alla verksamheter är delaktiga. Det är viktigt med långsiktiga mål som inte slås sönder av ständiga omorganisationer. Förändringar i verksamheten skall vara väl förankrade hos personal, elever och föräldrar.

Samverkan mellan olika skolformer

Samarbetet mellan skola och skolbarnsomsorg måste vara ett samarbete på lika villkor, där man tillsammans (barnskötare, elevassistenter, lärare, fritidspedagoger och förskolelärare) planerar och utvecklar verksamheten ur ett helhetsperspektiv. En bra skolbarnsomsorg är en mycket viktig del i barnens helhet, det är en förutsättning för att inläringen skall stimuleras, att minska resurserna inom skolbarnsomsorgen leder till att undervisningen försämrats.

Övergången mellan olika stadier kräver ett bra samarbete mellan förskola, barnskötare i familjedaghem, skola och skolbarnsomsorg samt fritidshem. Det är viktigt med en bra dokumentation som inte bara tar hänsyn till kunskapsnivåer utan även till hur barnet fungerar socialt, allt för att barnen skall få de resurser som krävs för en så bra inlärmingsmiljö som möjligt.

Elevassistenternas yrkesroll bör stärkas så att den är en del av elevens utveckling och ges möjlighet att ge den elev som kräver resurser de stöd och hjälp den kräver. Det

är därför viktigt att elevassistenten deltar i planering och ingår i arbetslag med lärare och barnskötare och fritidspedagoger, samt att de får stöd och handledning.

Det är viktigt att skolan samarbetar med de verksamheter där barn och ungdomar vistas på sin fritid och som är en öppen verksamhet såsom fritidsklubbar, ungdomsgårdar, fritidsgårdar. En väl fungerande fritidsverksamhet är viktig för att ungdomar skall ha möjlighet att utvecklas och umgås, dessa verksamheter måste få tillräckligt med resurser så att fritidsledare, barnskötare och fritidspedagoger kan erbjuda ungdomarna en positiv fritid.

Matematik

Matematiken måste vara mer praktiskt inriktad och ingå som en naturlig del i barnens vardag inte bara i undervisning utan även i skolbarnsomsorgen där man kan genom praktiska exempel och experiment ökar kunskapen och förståelsen i matematik.

Elevhälsa

Idrott och utevistelse är viktig för barns fysiska hälsa där är skolbarnsomsorgen ett komplement till skolan. Kuratorer och skolpsykologer är en viktig resurs för barn och personal som stöd och hjälp i svåra situationer. En resurs som bör vara lagstadgad.

Kulturskolan

Kulturen måste få ökade resurser inom skolan. Kulturskolan är ett komplement och bör komma till skolan för att ge fler elever möjlighet att delta.

Ledarskap

Ledarskapet inom skolan måste bygga på ett demokratiskt synsätt där alla ges samma förutsättningar och resurser för att nå de uppställda mål som man gemensamt har beslutat om. Ledarskapet skall vara tydligt och beslut skall fattas så nära det berörda som möjligt i organisationen.

Föräldraalliansen (FISS) och Barnverket har inkommit med synpunkter den 1 mars 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Utvecklingsområden

Föräldrasamverkan och föräldramedverkan

Vi föräldrar är de viktigaste personerna i barnens liv. Vi har också det yttersta ansvaret för deras välmående, fostran och utbildning. Den obligatoriska skolan är en viktig del i barnens utbildning. De riksgiltiga mål som styr skolans arbete stämmer väl överens med de ambitioner vi har för våra barns utveckling och utbildning. Det naturligaste vore då att föräldrar/vårdnadshavare och skola samarbetar för att uppnå målen.

Det finns ett starkt statistisk samband mellan elevernas studieresultat och föräldrarnas utbildningsnivå. Vi menar att det inte så mycket är en fråga om att det behövs högskolekompetens för att kunna hjälpa barnen med matteläxan. Utan att det

högskolekompetens för att kunna hjälpa barnen med matteläxan. Utan att det mycket är frågan om föräldrarnas intresse för och attityd till skolan som är avgörande.

Samarbetet mellan skola, hem och elev måste utvecklas. För att det skall vara möjligt måste vårdnadshavare känna sig välkomna i skolan och våra respektive roller borde tydliggöras.

Även på gymnasieskolan måste kommunikationen mellan hem och skola förstärkas. T ex måste lärare på gymnasiet få befogenhet att kontakta elevers vårdnadshavare genom hela gymnasietiden så länge vårdnadshavaren har försörjningsplikt.

Elevinflytande

Den formella organisationen för elevinflytande i form av klassråd och elevråd fungerar bra på många skolor.

Däremot är elevernas möjlighet att påverka den dagliga verksamheten i skolan begränsad. Elevernas möjlighet till inflytande på undervisningen och den egna kunskapsutvecklingen måste stärkas. Skolorna måste ge utrymme för eleverna att vara med och utforma undervisningsmål, planera utbildningens innehåll, välja arbetsformer och redovisningssätt.

En förutsättning för ett gott elevinflytande är att tydliga mål och kravnivåer finns utarbetade och tydliggörs för elever och föräldrar.

Eleverna bör även vara med i utformning och uppdatering av skolornas policydokument.

Individuell utvecklingsplan

Varje barn skall ges tillräckliga möjligheter att uppnå skolans kunskapskrav. Varje barn är unikt, med egna erfarenheter och förutsättningar. Att förskola och skola skall vara likvärdig betyder inte att de skall vara likadana överallt utan anpassas till varje barns och verksamhets unika förutsättningar.

För att tydliggöra målen och varje barns väg mot målen skall varje barn ha en individuell utvecklingsplan som skall utformas, revideras och utvärderas gemensamt av barn, vårdnadshavare och skola. Denna utvecklingsplan skall inte bara vara en grund för varje barns utveckling mot kunskapsmålen utan även innehålla strategier för elevens vidare utveckling när dessa mål är uppnådda.

Skolans ansvar för de studiebegåvade måste lyftas fram och klargöras.

Skolan måste vara en miljö också för de studiebegåvade. Varje elev har rätt att utifrån sin egen kunskapsnivå mötas av höga förväntningar, att utvecklas och lära sig så mycket som möjligt utifrån sin förmåga. Utvecklingsplanerna skall utgå ifrån varje elevs förmåga, inte utifrån vad läraren anser vara normal kunskapsnivå för hans/hennes ålder.

Elever med hög fallenhet för ett ämne måste garanteras rätt att få ytterligare stimulans i ämnet. Det är inte acceptabelt att begåvade elever går genom grundskolan utan stimulans eller nya utmaningar.

Metoder för att hjälpa barn i behov av stöd

I staden finns olika sätt att stödja elever som riskerar att inte uppnå målen. Uppföljning och utvärdering inom området är dålig eller obefintlig. Här finns ett enormt utvecklingsområde. Vilka metoder finns? Var finns de goda exemplen? Står resurserna i proportion till uppdraget? Används resurserna effektivt?

Att varje elev skall ges det stöd som krävs för att ha en möjlighet att uppnå skolans mål är kärnan i likvärdighetsbegreppet.

Tydliga mål

Skolan måste ha tydliga mål. Dess huvudmål skall vara att förmedla kunskaper. Skolan skall inte användas som redskap att lösa alla samhällsproblem. Skolan skall ha ett nära samarbete med hemmen, men skolan skall inte överta föräldrarnas ansvar.

För att nå framgång i en målstyrd verksamhet måste målen vara tydliga och kända av skolan, eleven och vårdnadshavaren. Målen måste även vara mätbara och åtgärder behöver sättas in om eleven riskerar att inte uppnå målen.

Vi menar att staden bör erbjuda kompetensutveckling inom dessa områden.

Betyg

I Stockholm har vi för närvarande betygsintagning till gymnasieskolan. Det innebär att betygen från grundskolan har betydelse för elevens möjlighet att läsa vidare. Vi upplever stora brister i likvärdigheten i betygssättningen. Vi ser även att många lärare väger in aspekter i betygen som inte finns med i betygskriterierna. På grundskolan kan det vara elevens uppförande, attityd och närvaro.

För att komma till rätta med detta krävs att lärarna, framför allt de med äldre examen, får tillgång till kompetensutveckling och att erfarenhetsutbyte i dessa frågor kan ske mellan lärare inom och utom den egna skolan. Det är också viktigt att elever och vårdnadshavare får tydlig kännedom om och känner delaktighet i frågor kring betygskriterier och betygssättning.

Det bör vara obligatoriskt för Stockholms skolor att delta i de nationella proven i årskurs 5 och 9.

Trygghet

Vi vill införa nolltolerans mot mobbning och annan kränkande behandling.

Skola och fritidsverksamhet har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på. Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.

Skola och fritidshem är våra barns arbetsplatser. Ingen skall behöva känna sig rädd, mobbad eller utsättas för kränkande behandling i skolan.

Därför skall alla verksamheters arbete med värdegrund, trivsel- och ordningsregler, mobbningsplaner mm utföras gemensamt och i nära samarbete med föräldrar, barn och

skola. Dessa skall årligen utvärderas och revideras och förankras bland barn, föräldrar och skolans aktörer.

Arbetsmiljölagen måste tillämpas i varje skolform och verksamhet och även komma att gälla barn under sju år. Varje skola bör ha ett systematiskt arbetsmiljöarbete enligt AFS 2001:1

Alla barn upp till tolv år skall erbjudas plats i skolbarnsomsorg.

Lust

Barn har en naturlig lust till lärande. Denna lust måste tillvaratas och stimuleras genom hela skolgången, från förskolan till gymnasiet. Viljan att veta mer är den bästa drivkraften för inläring. Att lyckas motivera elever är en viktig uppgift för skola och hem. Barnen måste vara delaktiga i alla beslut som rör deras egen situation och utveckling.

Språkutveckling

Språket är grunden för barnets lärande. Att kunna tala, debattera, argumentera, diskutera och kommunicera i olika sammanhang är avgörande för möjligheterna senare i livet. De senaste åren sker allt större del av skolarbetet genom muntliga redovisningar och diskussioner. Men undervisningen i hur man kommunicera muntligt, den retoriska förmågan och lusten måste utvecklas och starta redan första skolett. Att läsa skönlitteratur och andra texter är en annan avgörande faktor för att lära sig förstå, reflektera och tänka. Att skriva olika sorts texter är också en viktig faktor för möjligheterna till ett rikt liv. Insatserna för att lära, särskilt pojkar, att läsa och skriva så att en lust för läsning och skrivande uppstår måste öka. I dag ser vi att allt fler vuxna män inte är vana vid eller intresserade av att läsa skönlitteratur.

Särskilda insatser bör göras för elever med utländsk härkomst.

Matematik

Matematik är ett av skolans kärnämnen. Vi ser med oro på den bristande måloppfyllelsen. Många elever tappar lusten just inom detta ämne och har svårt att återfå den. Många elever har svårt att se nyttan av att lära sig vissa saker. Här har skolan en viktig uppgift i att motivera och tydliggöra vikten av att behärska ett matematiskt tänkande i vardags- och yrkeslivet.

Inom matematikundervisningen behövs en större bredd och mer flexibla undervisningsmetoder.

Matematik är inte bara förmågan att räkna ut tal som en räknedosa. Trots det ägnas stor del av matematikundervisningen till rena räkneexerciser. Mer kraft måste läggas på att också få eleverna att tänka matematiskt; att inse vad som är ett problem, förstå vilka fakta som behövs för att lösa en uppgift, hur dessa fakta samspelar och ska ställas upp samt att efter uträkningen kunna bedöma och utvärdera resultatet. Matematiken är ett "språk" med sin bestämda "grammatik" till vilket problem kan "översättas".

Elevhälsa

Genom media får vi dagliga rapporter om att barnens fysiska och psykiska hälsotillstånd försämras. Vi ser också stora skillnader mellan de resurser och förutsättningar som finns i de olika stadsdelarna. De senaste årens nedskärningar i skolan har drabbat skolhälsovården och det förebyggande arbetet för barn och unga. Skolan har en unik möjlighet att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa.

Förebyggande arbete och tidig upptäckt av problem är kostnadseffektivt för samhället och bra för barnen. Staden bör därför sträva efter att elevvården och det förebyggande arbetet prioriteras. Detta innebär att det bör finnas god tillgång till skolsköterska, psykolog och kurator på alla stadens skolor.

Fysiska aktiviteter

Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen.

Skolans policydokument

”Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan skall därvid vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen.”¹

Skolorna policydokument bör vara levande och uppdateras regelbundet. Detta bör ske i nära samarbete emellan skolan, föräldrar och elever.

Det pedagogiska ledarskapet

En framgångsfaktor som ofta nämns är det pedagogiska ledarskapet. Det är dock inte helt klart vad olika aktörer menar med begreppet. Enligt vår uppfattning är det väsentligt att det på varje skola finns en rektor som har det pedagogiska ansvaret och att denna rektor verkligen är närvarande i skolan. Vi ser i nuvarande skolorganisation att rektoreorna mer och mer blir en del av stadsdelarnas förvaltningsapparat och att mindre och mindre tid ägnas åt det verkliga uppdraget. Det är också viktigt att varje rektor har adekvat utbildning för uppgiften. Här ser vi ett område där staden bör erbjuda kompetensutveckling.

Skolbarnsomsorg

För många barn är skolbarnsomsorgen viktig. Att bli bekräftad av en vuxen som inte är lärare eller förälder kan vara avgörande för ett barns välbefinnande.

Det är viktigt att fritidsverksamheten egenart värnas och att tillräckliga resurser avsetts till verksamheterna så att skolbarnsomsorgen i staden ges möjlighet att uppnå läroplanens mål.

---

¹ Lpo 94

Mellanstadieverksamhet

Alla elever i skolår 4-6 måste erbjudas en plats i en bra skolbarnsomsorg.

Utvärdering

På alla nivåer inom skolsystemet skall det göras kvalitetsredovisning. Dvs. varje skola, stadsdelsnämnd och kommun skall varje år redovisa hur väl man lyckats att nå målen.

Stockholms stad använder egna definitioner av nyckeltal som inte överensstämmer med de nationella nyckeltal som Skolverket redovisar. Detta gäller t.ex. lärartäthet. Detta innebär att stadens kvalitetsredovisning i vissa avseenden visar andra värden än den nationella. Det i sin tur skapar förvirring. Vi rekommenderar därför staden att använda Skolverkets definitioner av nyckeltal.

Det är väsentligt att arbetet med uppföljning och kvalitetsredovisning intensifieras och att en tydligare återkoppling sker mellan utvärdering, planering och resurstilldelning.

Vår uppfattning är att de viktigaste frågorna kring utvärdering av skolorna i Stockholm är:

- ? Individuell utvecklingsplan för alla elever.
- ? Skolornas kvalitetsredovisningar måste göras jämförbara.
- ? Återkopplingen mellan mål och redovisade kvalitéer och resultat måste ske snabbare och åtgärder måste sättas in tidigare.
- ? Stadens nyckeltal bör vara jämförbara med Skolverkets.
- ? Skolorna ska årligen redovisa hur de tänker utveckla verksamheten för att öka andelen godkända elever.
- ? Stadens skolplan skall revideras årligen.

RESERVATIONER M M – Ny skolplan för Stockholm stad

Remissomgång 1

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Madeleine Sjöstedt m fl (fp), Birgitta Holm m fl (m) Bertil Fredriksson (kd) till förmån för eget förslag enligt följande.

Vi anser att nämnden skulle ha beslutat

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att överlämna följande yttrande till kommunstyrelsen som svar på remissen:

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholmselever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar elev grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. Skolan måste våga prioritera baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid, t ex ett extra år i grundskolan. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället bör särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda baskunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning. Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever.

holm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Gymnasieelever som under gymnasietiden vill läsa in universitetskurser har i Stockholm getts denna möjlighet.

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sina förstahandsval, men också till att fler elever med invandrarbakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Alla ska nå målen

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet. Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Stockholmsproven måste få fortsätta.

Lugn och ro i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbningen tvingas byta skola.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler om att skolan inte är ett "öppet hus" där elever kan komma och gå som de vill.

Höj läraryrkets status

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter, fler lektorat och en särskild lärarlegitimation.

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser."

Rinkeby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Petter Norberg, Victor Flores och Kjell Bivén (alla fp) enligt följande.

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholms elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska, engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämnar grundskolan utan att kunna skriva en sammanhängande text eller läsa en bok. Skolan måste våga prioritera baskunskaperna och även öka kraven på en kvalitativ undervisning i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid. Att alla gymnasieelever ska bli högskolebehöriga är ett olyckligt och orimligt mål. I stället bör särskilda yrkesinriktade program skapas för elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet. Därutöver bör en modern lärlingsutbildning där eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet.

Individualisera undervisningen

Att ge alla elever goda baskunskaper kräver individualisering av undervisningen. Dagens skola bygger på att alla elever läser samma ämnen, i samma takt under lika lång tid. I praktiken har det blivit en övergripande målsättning att alla barn ska gå nio år i grundskolan, inte att alla elever ska lämna grundskolan med goda kunskaper.

Studietiden måste få variera med elevernas förkunskaper, uppnådda resultat och motivationsgrad. Individuellt anpassad studietakt innebär också att de elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål får mer tid, till exempel ett extra år i grundskolan. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning. Även stödundervisningen på skoltid bör utvecklas. Några elever behöver särskilda undervisningsgrupper.

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulans och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever. Gymnasieelever som under gymnasietiden vill läsa in universitetskurser har i Stockholm getts denna möjlighet. Vi ska kunna hjälpa så väl lågpresterande som duktigare elever att utvecklas. Det är samhället som vinner på en sådan modell.

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholms stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadsskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen har lett till att fler elever än tidigare kommer in på sina förstahandsval, men också till att fler elever med invandrarbakgrund nu ges chansen att läsa vid de mest populära gymnasieskolorna i innerstaden. Betygsintagning är mer rättvist än t ex lotteri eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Att ställa krav är att bry sig

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från lågstadiet; betyg bör ges i fler steg redan från mellanstadiet.

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraternas beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivas upp. Det visar endast på deras flummiga bild av lärandet och hur naiva politiker kan försämra skolsituationen för de mest utsatta.

Ordning och reda i skolan

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor. Samtidigt en skyldighet att ingripa om man upptäcker mobbing.

De elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbningsoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbningen tvingas byta skola. De signaler som då sänds till mobbaren gör att alla åtgärder har varit förgäves.

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. Ett sätt att motverka skolk är att skriva in frånvaro i terminsbetygen. I tidigare årskurser ska föräldrarna regelbundet få skriftlig information om sina barns frånvaro, men närvarokravet måste också hävdas i gymnasieskolan. För att få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl

få betyg ska eleven ha varit närvarande på lektionerna. Såväl lärare, skolledare som politiker måste ge tydliga signaler om att skolan inte är ett "öppet hus" där elever kan komma och gå som de vill.

Hälsan i centrum

Övervikt och ohälsa är idag problem som drabbar allt yngre personer. Särskilt utsatta är de som även är socialt utsatta, de med lägst utbildning och lägst inkomst. Skolan måste vara en motkraft och tydliga signaler om vikten av motion måste vara ett dagligt inslag i våra barns vardag.

Att man genom daglig idrottsundervisning mår bättre både psykiskt och fysiskt finns det otaliga studier som pekar på. Även barn med koncentrationssvårigheter som annars stör sina klasskamrater blir lugnare och därmed gynnas alla av daglig schemalagd tid för motion och rörelse.

För att underlätta för personer vars religiösa tro, eller kultur får dem att avstå från idrottsundervisningen, bör man samverka med lokala idrottsföreningar, för att på så sätt ge alternativ till ordinarie undervisning.

Denna måste självklart vara godkänd och utvärderad så likvärdig utbildning garanteras.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Jönsson m.fl. (fp) som yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut samt till eget förslag till beslut, enligt nedan. Mikael Nordstedt (kd) yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut samt till (fp:s) förslag till beslut, med undantag för (fp:s) förslag om betyg från årskurs sex. Britt-Marie Lagerqvist m.fl. (m) yrkade bifall till förvaltningens förslag till beslut samt till hela (fp:s) förslag till beslut enligt nedan.

Förslag till beslut

Att godkänna förvaltningens förslag till beslut

Att överlämna följande yttrande till skol- och kulturroteln som svar på remissen:

Kunskap är målet

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever läsa, skriva och räkna. Målsättningen är att alla stockholmselever ska lämna grundskolan med goda kunskaper i svenska. Engelska och matematik. Det är inte acceptabelt att var femte elev lämna grundskolan utan att ha fått del av dessa basfärdigheter för att klara sig i samhället. Det är viktigt att skolan prioriterar baskunskaperna i svenska, engelska och matematik. Utan grundläggande kunskaper i dessa ämnen är det omöjligt för en elev att ta till sig övrig undervisning i skolan.

Särskilt stöd på många sätt utifrån elevens behov

De elever som har svårt att nå skolans kunskapsmål måste få extra stöd, hjälp och tid från speciallärare, i särskilda undervisningsgrupper, genom ett extra år i grundskolan etc. Andra stödåtgärder som bör införas är läxhjälp samt hel- och sommarundervisning.

Profilklasser för studiemotiverade elever

Samhället får aldrig se det som ett problem att elever som har möjligheten går snabbare fram för att få ytterligare stimulus och fördjupande arbetsuppgifter. I Stockholm har särskilda profilklasser inrättats för studiemotiverade elever.

Betygsintagning till gymnasiet

Under den förra mandatperioden infördes betygsintagning till gymnasieskolan i Stockholm stad. Betygsintagningen har inneburit att innerstadskolorna inte längre är reserverade för elever som råkar bo i närheten. Betygsintagningen är mer rättvis än t.ex., lotter eller den så kallade närhetsprincipen och skall därför ligga fast.

Skriftliga omdömen och betyg från skolår 6

Skolan måste ställa tydliga kunskapskrav på eleverna. Alla elever kan bli godkända i de viktigaste ämnena om kraven görs tydliga, kontrolleras med utvärderingar, kommuniceras med hemmen och stötts upp med extra insatser där sådana behövs.

Allt för många elever når inte skolans kunskapsmål. Om en elev inte uppnått kunskapsmålen sänder betyg och skriftliga omdömen en tydlig signal att den berörda eleven behöver extra stöd och hjälp. Både eleven och elevens föräldrar, lärare och rektor behöver dessa signaler tidigare än i slutet av grundskolan. Skriftliga omdömen bör därför ges redan från förskoleklassen; betyg bör ges i flera steg redan från årskurs 6. Det skriftliga dokumentet är ett viktigt redskap för föräldrarna att kräva det stöd som deras barn har rätt till.

Stockholmsprov

Särskilda stockholmsprov i svenska, engelska och matematik infördes för stadens grundskoleelever under den förra mandatperioden. Proven fungerade som garantier för kunskapskravens likhet och utbildningens kvalitet. Socialdemokraterna beslut att avskaffa stockholmsproven måste rivas upp.

Kraftfullt motverka mobbing

Ingen ska behöva vara rädd för att gå i skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbing, hot och våld aldrig är acceptabelt. Som skolpolitiker måste vi ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg och säker studiemiljö på våra skolor. Elever som gjort sig skyldiga till grova kränkningar eller våldshandlingar måste som sista åtgärd kunna flyttas från skolan där mobbingoffret går. Det får under inga omständigheter vara så att eleven som utsätts för mobbing tvingas byta skola.

Motverka skolket

Skolk är ett växande problem i många skolor som gör det svårt att bedriva en meningsfull undervisning. I grundskolan ska föräldrarna regelbundet för skriftlig information om sin barns frånvaro. Skolk är en tydlig signal om att något är fel. Viktigt är därför att skolan på ett tidigt stadium tar kontakt med sociala myndigheter när elever börjar skola i sådan omfattning att det kan ifrågasättas om eleven uppfyller skolplikten.

Stärka lärarkåren

Läraren är elevernas viktigaste resurs. Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och välmotiverad lärarkår. Läraryrkets status har dock successivt försämrats och alltför få ungdomar kan i dag tänka sig att bli lärare. För att höja läraryrkets attraktionskraft måste staden vidta åtgärder. Det behövs fler karriärvägar, högre löner, fler utvecklings- och fortbildningsmöjligheter och en särskild lärarlegitimation.

Självständigare grundskolor

Stockholms grundskolor måste ges en självständigare ställning. Rektor och lärare ska ha ansvaret för att läroplanens mål nås, kommunen ska ge vissa övergripande riktlinjer och ekonomiska resurser.